

204276
SAYI : 44

2002 / 2
FİYATI: 2.500.000 TL

ISSN 1301 - 6784
NİSAN - HAZİRAN 2002

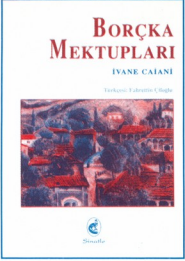
Çvneburî

KÜLTÜREL DERGİ

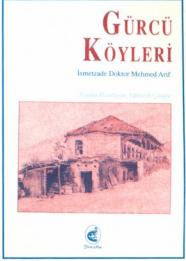
ჩვენებური
კულტურული კრებული

YENİ

6.000.000.- TL

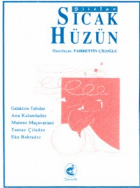

4.000.000.- TL

YENİ

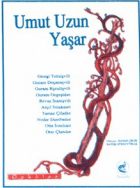
7.000.000.- TL

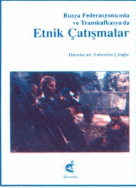
6.000.000.- TL
(Şiirler)

5.000.000.- TL
(Masallar)

7.000.000.- TL
(Öyküler)

7.000.000.- TL

7.000.000.- TL

4.000.000.- TL

თურქულ-ქართული
დეკლარაცია

**Түркче-Гүрцө
Сөзлүк**

A-J

50.000.000.-TL
(Бүyük boy 2 cilt
1. Hamur 1600 Sayfa)

Edinmek için;

ŞENOL TABAN adına

თურქულ-ქართული
დეკლარაცია

**Түркче-Гүрцө
Сөзлүк**

K-Z

1- Yapı Kredi Bankası Sirkeci Şb. 44003-2 nolu hesaba veya 2- İş Bankası Yenicami Şb. 3162881 nolu hesaba veya
3- PTT Sirkeci Şb. ne havale edildiği gün kargo ücreti ödmeden adresinize gönderilecektir.

Sinatle Yayınları

Tel:(0212) 501 88 54 Tel&Fax: (0212) 501 84 66 GSM: (0532) 721 13 60

çveneburi Kültürel Dergi

ISSN 1301-6784
Nisan-Haziran 2002 Sayı: 44
(Üç Ayda Bir Yayınlanır)
TOTAL MÜŞAVİRLİK VE MÜMESSİLLİK
LIMITED ŞİRKETİ adına

Sahibi ve Sorumlu Müdürü
Osman Nuri MERCAN

Yayın Kurulu

Davut KAPTAN, Erdal KÜÇÜK (TSİVNARIDZE),
M. MUAZZEZ, Osman Nuri MERCAN,
İberyaz ÖZKAN, Uğur TANIYAN (ZUBİENTİ),
Mustafa YAKUT, Abdullah ZORLU (ZOIDZE),

Bu Sayıda Katkıda Bulunanlar

AH ALTUN, Çiğdem ALTUN, Mevlüt ARTVINLI,
Ediser HOŞTARIA-BROSE,
Nana KAÇARAVA, Ergün KAHYA (VASADZE),
Oğuz MEDETOĞLU, Roin METREVELI,
Osman Nuri MERCAN, İberyaz ÖZKAN,
Şuşana PUTKARADZE, Kevsir RUHI,
Nodar ŞENGELIA, Kemal TURAN,
Enver UZUN, Mustafa YAKUT, Kenan YILDIRIM,
Eşref YILMAZ (MAHARAŞVILI), Tea ZAKARADZE,

Yazışma Adresi

Halaskargazi Caddesi Simge Apt. No: 59 Kat: 6
D. 5 Harbiye - İstanbul
Tel: (0212) 231 79 28 - 233 56 82
Faks: (0212) 246 02 27

İnternet Adresi: <http://www.cveneburi.net>
e.mail Adresi: cveneburi@cveneburi.cjb.net

Fiyat

2.500.000.-TL (KDV Dahil)

Dağıtım

DDP ve DÜNYA

Abone

ABONET

Tel: (0212) 222 83 32 - 222 72 06 - 210 01 10
Faks: (0212) 222 27 10

Dizgi

Erdiz Masaüstü Yayıncılık
Tel: (0212) 511 57 68

Ofset Hazırlık

Kam Ajans
Tel: (0212) 613 62 01

Baskı

Raman Ofset

Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazara aittir. Gönderilecek yazılar daktilo edilmiş olmalı; derleme ve çevirilerde kaynak belirtilmeli; çeviri yazılar orijinaliyle birlikte gönderilmelidir.

İçindekiler

GÖRÜŞ-DÜŞÜNCE

Abıazyaz'da Barış ve İstikrarın Koşulu Nedir? 2
Roin METREVELI
Edişer HOŞTARIA-BROSE
Maçahell: Bir Haberin Düşündürdükleri 4
Ergün KAHYA

SÖYLEŞİ

Gürcü Sinema Yönetmeni O. İoseliani ile
Söyleşi 6
Mustafa YAKUT
Gürcüce Konuşuyorum, Çünkü Çveneburi'yim 9
Osman Nuri MERCAN
Biz Gürcüstan'daki Topraklarımıza Dönmek
İstiyoruz 10
Osman Nuri MERCAN

TARİH

Gürcüstan'da Osmanlı Çalışmaları - 5 12
Nodar ŞENGELIA
İstanbul'da Gürcü Kültürel Varlığı 16
Şuşana PUTKARADZE

EDEBİYAT-SANAT

Otobiyografik Manzume 20
Eşref YILMAZ
Şiirler 22
Galaktion TABIDZE
Şota NİŞNANIDZE
Öyküler: Yabancı Kadın/Guram ve Tsitska 23
Guram ODİŞARIA
Guram RÇEULŞVILI

ETNOGRAFYA-FOLKLOR

Yunan Mitolojisinde Gürcü Tesiri 24
Enver UZUN
Doğum Günü 25
Çiğdem ALTUN
Gönen'in Gürcü Köylerinde Mani Atışma-2 26
Kevser RUHI
Gürcülerde Halk Dansları - 6 28
Oğuz MEDETOĞLU
Bir Gürcü Köyü: Mahmudiye 29
Kemal TURAN
Türkiye'deki Gürcü Köyleri -21 31
İberyaz ÖZKAN

YAŞAM - KÜLTÜR

Gürcüstan Hakkında İş ve Ticaret Bilgileri 32
Kenan YILDIRIM

GÜRCÜCE

Lazca-Megrelce-Gürcüce -Türkçe Sözlük 35
Bulbuls Yubile (Masal)-6 36

HABERLER-BASINDAN

. 37

Abhazy'a da Barış ve İstikrarın Koşulu Nedir?

Roin METREVELI*

Edişer HOŞTARIA-BROSE**

Son zamanlarda Abhaz ayrılıkçıların ve onların yabancı destekçilerinin Gürcü-Abhaz ilişkilerinin uzun yıllara dayalı tarihini çarpıtılması veya günümüzdeki olayların gelişimi hakkındaki dezenformasyon ya da çabaları gidererek güçlenmektedir. Türkiye'nin tanınmış gazetelelerinden biri olan "Radikal"de "Abhazy'a da Savaşa Hayır!" başlığı ile yayımlanan ve genel olarak Türkiye'de muhtemelen Abhaz-Çerkez derneklerinin temsilcileri tarafından imzalanmış bildiride de benzeri çabaların bir ürünü olarak göze çarpmaktadır.

Barışa çağrı olarak sunulan bu belgede Abhazy Bölgesinde dışarıdan tezgahlanan anlaşmazlık ve ağır sonuçlarının sorumluluğu bütünüyle Gürcüstan yönetimine ve Gürcü ulusuna yüklenmektedir. Bunun yanı sıra Gürcüstan'a hiç bir temel olmayan ve tamamen saçma suçlamalarda bulunulmaktadır. Anılan sözde "Barışa Çağrı"nın hemen ilk cümlesi olan "Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 1992'de ilhak için Abhazy'a saldırın ve etnik-kültürel soykırım yapan Gürcüstan, Birleşmiş Milletler gözetiminde devam eden barış sürecini sabote ederek Abhazy'a karşı yeni saldırılar düzenliyor." cümlesi absürdün somut bir resmidir.

Her şeyden önce Abhazy Bölgesi'nin yüzyıllar boyunca Gürcüstan'ın organik bir parçası olduğu ve hiçbir zaman bir "devlet" olmadığı gerçeği okurlardan saklanmaktadır. Abhazy Bölgesi Orta çağ boyunca Gürcüstan'ın beyliklerinden biri, Çarlık Rusya'sı döneminde (1801-1917) Kutaisi vilayetine (Batı Gürcüstan) dahil idari bir birim, Sovyetler Birliği döneminde ise Gürcüstan SSCB'nin otonom bir birimiydi (1921 yılında birkaç ay süreyle ayrı bir cumhuriyet olarak ilan edilmişti). Gerç Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Abhazy'daki ayrılıkçı güçler dışarıdan sağlanan destek ile yerel Gürcü nüfusunun iradesine rağmen yönetimi ele geçirmeyi başarmışlardır, ancak Abhazy Bölgesi'nin Gürcüstan'dan ayrılması, Abhazy'daki olayların baş sorumlusu bizzat Rusya dahil hiç kimse tarafından tanınmamıştır. Bu bağlamda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Abhazy Bölgesinden başka bir devlet olarak söz edip Gürcüstan'ın saktırışından dem vurmak kamuoyunu yanıltmaktadır.

Gerçekte ise, bu Gürcüstan Devleti'nin askeri birliklerinin Abhazy Bölgesinin fiili yerel yönetiminin de mutabakatıyla yöredeki kara ve demiryollarının maruz kaldığı eşkiya saldırılarından korunması amacıyla konuşlandırılması için yapılan basit bir yer değiştirme operasyonuydu. Böylece bir operasyon hiçbir şekilde herhangi bir savaşa neden olmazdı, eğer sözde yerel yönetim bu olayı uzun süre boyunca çıkarmak için hazırladıkları savaş sebebi olarak kullanmasaydı. Ardızinba tarafından önce-

den monoetnik silahlı bir güç olan "Gvardia"nın kurulması, anılan gücün ve nüfusun gizlice silahlandırılması, Kuzey Kafkasya ve bütün Rusya'dan "gönüllü" ve paralı savaşçıların örgütlü bir biçimde toplanması ve doğrudan savaşa başlamadan önce "Kafkas Halkları Konfederasyonu" adıyla sözde bir devletnin kurulup başkanı olarak da Solumi'nin ilan edilmesi herhangi bir idari tasarrufu provoke ederek savaş çıkartmak amacıyla olduklarının ve uzun bir sürede bunun için hazırladıklarının somut birer göstergeleridir. Sözde bu Kafkas Halkları Konfederasyonu özünde Abhazy Bölgesi'nin Gürcüstan'dan ayırma işlevinden başka herhangi bir iş yüklenmemiş ve "savaşın kazanılması"ndan hemen sonra fiilen dağılmıştır.

Abhaz halkının soykırımı suçlamasına gelince, burada gerçek yüzsekse derece tersyüz edilmiş bulunmaktadır. Çeçen, Rus ve diğer "gönüllüler" ve paralı savaşçılar ile birlikte çarpışan Abhaz gençliğinin bir bölümününin savaşa öldüğü doğrudur, ancak esas savaş gücünü Abhazların kendileri değil düzenli Rus Ordu birlikleriyle birlikte "gönüllüler" ve paralı savaşçılar oluşturmaktaydı. Soykırımı maruz kalanlar Abhazy bölgesinde yaşanan ve savaşa dek sayıları 250 bine varan Gürcüler'dir. Binlerce vahşice öldürülmüş, işkence görmüş, tecavüze uğramış ve tamamına yakını sürgün edilmişlerdir. Üstelik Abhazy Bölgesi'ndeki Gürcü nüfusunun etnik arındırma maruz kaldığı AGIT tarafından tanınmış ve tescil edilmiştir. Abhazy Bölgesi'nde Gürcüler'e uygulanan soykırım gerçeği BM'de Rusya Federasyonu'nun vetosu nedeniyle henüz tescil edilememektedir. Edeyandan BM Genel Sekreteri'nin Gürcüstan temsilcisi Dieter BODEN tarafından Genel Sekreteri'nin dost ülkeleri temsilcilerinin de katkısıyla hazırlanan ve Abhazy'nın Gürcüstan'ın içinde en yüksek otonom haklarının tanınmasını öngören projeksiyonu BM Güvenlik Konseyi'nde kabul edilmiş Rusya tarafından iki kez veto edilmiştir.

Gürcüstan yönetiminin "Abhazy sorununun barışçı yollardan değil de askeri yollardan çözümlenmesi, Abhazy'a ya yeni saldırı veya yeni savaş hazırlıkları" ile suçlanması kamuoyunu yanıltma çabalarının bir diğer girişimidir. Oysa Gürcüstan yönetimi BM, AGIT v.b. uluslararası kuruluşların öncülüğünde Abhaz ayrılıkçı yönetimi ile yapılan ve yıllardır sürdürülen nihai barış görüşmelerine kesintisiz katılmaktadır. Söz konusu görüşmeler ise Abhaz tarafının Rusya'nın yıkıcı gücüne de aktif bir biçimde desteklenen uzlaşmaz tavırları nedeniyle sonuçsuz kalmaya devam etmektedir.

"Çağrı"da ayrıca "Gürcüstan yönetimi, Abhaz halkının beş bin yıllık etnik kimliğini ve kültürünü yoketmek, Abhazy'nın tarihini, hukukunu ve idari haklarını ve statüsünü gaspetmek istiyor." ile suçlan-

* Prof. Dr. Tbilisi Devlet Üniversitesi Rektörü

** Prof. Dr.

maktadır, ki bu ifadede birkaç çelişik bulunmaktadır. Gerçek şu ki, bugünkü Abhazya Bölgesi coğrafyasında Abhazların "etnik kimliği"ne işaret edecek az-çok reel olabilecek veya elle tutulur belirtilere yalnızca M.S.I. y.y. dan itibaren Yunan ve Roma'lı yazarların (Plinius, Ariane) verdiği bilgiler şeklinde rastlarıyoruz. Bu bağlamda iddia edilen "beşbin yıllık etnik kimlik" söylemi yalnız ve yalnız geçmişin mitolojik efsanelere dönüştürülmesi çabalarının ürünüdür. Öte yandan gerçek olaylar hakkında konuşumuzda da Gürcüstan yönetimi tarafından "Abhaz etnik kimliği" veya kültürünün yok edilmesinin belirtilerinin neler olduğu tamamen anlaşılabilir bir dildir. Değil mi ki Abhazlar yüzyıllar boyunca Gürcüler'le birlikte yaşama şartları içinde bugüne dek anadillerini (Abhazya Otonom Cumhuriyeti dahilinde) Gürcüce'yle birlikte anayasal resmi dil olarak tanımış idl, kendi özgün günlük yaşam biçimi ve kültürlerini, gelenek-göreneklerini, türkülerini, danslarını koruyabildiler, Abhaz Edebiyatını, tiyatrosunu yaşatabildiler, kendi üniversitelerini, bilimsel merkezlerini, kendi radyo-televizyon v.b.lerini kurdular. Birçok etnik grup bu arada bizzat Kuzey Kafkasya'da yaşayan topluluklar benzeri bir etno-kültürel özgürlük ortamını hayal bile edemeyen Abhazlar kendilerinin Özerk Cumhuriyetinde bile nüfusun ancak % 18'ini oluşturdukları bir ortamda böylece bir özgürlük ortamı ve kamusal-toplumsal destek bulmuşlardır.

Tarlı konusunda ise eski Yunan ve Romalı yazarları verileri dışında Abhazya tarihi ve özellikle orta çağlara ait kısmı genel olarak bizzat Gürcü tarihsel kaynaklarında (Kartlis Tskhovreba-Kartli'nin yaşama, vakainameleri, belgeler v.s.) zikredilmiştir ki bu da son derece doğaldır çünkü Abhazya Gürcüstan'ın organik bir parçasıydı ve özel olarak Abhazca tarihi kaynaklar da (vakayınameler veya belgeler) zaten değildi.

Abhazya sorununun optimal çözüm yolu olarak uluslararası düzeyde, uluslararası normlara uygun olarak Abhazya'ya Gürcüstan Devleti sınırları dahilinde tüm işaretleri ve yetkileri kullanması mümkün olacak şekilde otonomi statüsü verilmesi öngörülmüştür. Bütün görüşmelerde Gürcüstan bu görüşlerini muhafaza etmektedir.

"Monoetnik, üniter, büyük Gürcüstan hayalyle kan dökün" ve çağrı sahlplerinin düşüncesine göre Gürcü ulusunun desteklememesi gereken "savaş yanlı Gürcü lobisi"nden hangi şahıs veya güçlerin kastedildiği de tamamen anlaşılabilir kalmaktadır, çünkü bütün dünya biliyor ki tarihsel olarak Gürcüstan bütün geçmiş boyunca birden çok milliyetli bünyesinde barındıran bir ülkedy ve halen de öyledir (yalnızca Ermeni ve Azerilerin Gürcüstan'daki ayrı ayrı mevcutları besiyüle bin kadardır). Hangi monoetniztenden burada söz edilebilmektedir? Ülkenin idari yapılanması ise üniter değil federal esaslara göre düzenlenmiştir. Eğer birileri "monoetnizt emellerinden" bahsedecekse bunu her şeyden önce Abhazya'daki bölücü rejimden sormaları, çünkü bizzat oradaki rejimin biricik emelini monoetnik Abhazya oluşturmaktadır ve bu emelleri doğrudan doğruya Abhazya nüfusunun 3/4 ünü, yani savaştan önceki nüfusun yaklaşık yarısını oluşturmuş Gürcüler ile diğer etnik grupların büyük bir bölümünü sür-

gün etmişlerdir. Abhaz bölücülüğünün ideolojilerini hedefli bütün tarihi kaynaklar tamamen kendi keyifleri doğrultusunda çarpıtarak ve Abhaz-Adige kökenli kavimler dışında varolmuş etnisitlerin bölgedeki tarihsel varlıklarını da külliyen inkar etmek suretiyle Abhazya Bölgesini monoetnik bir bölge olarak lanse etmek ve o yolda ilerlemektedir.

Anılan "çağrı" da bahsedilen: "Gürcüstan yönetimi savaş ve şiddetten sakalıdır; sadece Abhazya'ya değil, Güney Osetya'ya da savaş açmıştır. Acaristan'ı sindirince ve haklarını gaspetmek için baskı yapmaktadır. Ahıska Türklerini yurtlarından sürmüştür. Megreller'e ve Svanlar'a karşı etnik temizlik uygulamaktadır" ifadesi de ya hakikatlerden tamamen bihaber olmanın göstergesi ya da kasten sahte haber yayma girişimidir.

Maalesef, 80'li yıllardan itibaren Abhazya'da ve Güney Osetya'da yer alandırılan bölgede Sovyetler Birliği'nin merkezi yönetimi tarafından doğrudan desteklenerek geliştirilen ayrılıkçı eğilimler ve hareketleri bu otonom birimlerde ortami had safhada gerginleştirdiği konusunda hiçbir şeyden söz edilememektedir. Sovyetler Birliği'nin bölgedeki askeri birlikleri ile İçişleri Bakanlığı'na bağlı diğer silahlı güçlerin bölücü hareketleri desteklemesi sonucu da buralarda sözcü cumhuriyetler ilan edilmiş, dolayısıyla Gürcüstan'ın idari hukuku buralarda kesinlikle uğratarak toprak bütünlüğü bozulmuştur. Anılan bölgelerdeki silahlı çatışma ortamları da Gürcüstan yönetiminin "savaş kıskırtıcılığı"nın değil yapay olarak yaratılmış bu istikrarsız durumu bir sonucuydu.

"Çağrı"da ayrıca Acara Gürcüstan değilmiş ve Gürcüstan Acara'yı yutmaya çalışıyormuş, Megrel ve Svanlar sanki Gürcü değilmiş ve Gürcüstan yönetimine etnik arındırmaya maruz bırakıyorlarmış gibi yanıltarak Gürcüstan'ın "bu saldırgan politikası"nın en büyük destekçisinin Türkiye olduğu, ayrıca Türkiye'nin Gürcüstan'ın Abhazya'ya saldırma üzere kıskırttığı iddia edilerek şaşkınlıkları ifade ediliyor. Burada Türkiye'nin desteğinden kasıt belli ki Türkiye'nin Gürcüstan'a yaptığı ekonomik ve askeri yardımlar ile siyasi desteğidir. Fakat Türkiye'nin kendi komşusu bir devletin Gürcüstan'ın şahsında yetkin ve güçlü bir ortağa ihtiyacı olduğu gerçeği kasten gözden kaçırılmaktadır. Aksi takdirde bunu bilmemek veya anlayamamak siyasi cehaletten başka bir şey değildir. Müellifler nedense Türkiye'den Abhazya'ya sürekli olarak çeşitli insanı ve diğer yardımların gittiğini ve halen de gitmekte olduğunu da unutuyorlar.

"Çağrı"nın müelliflerinin "Abhaz varlığı, kimliği ve kültürünün" Türklerin ve Türkiye'de yaşayan Abhazların ödedikleri vergilerden alınan ve Gürcüstan'a hibe edilen silahlarla yok edildiği iddiaları da tamamen asılsızdır.

Daha sonra şöyle bir duyuru yapılmaktadır: "Abhazya'yı gözden çıkararak ve tüm Çerkesleri, rencide eden politikaları içimize sindiremiyoruz. Türkiye'de bazı sorumsuz politikacı ve devlet adamlarının, Gürcüstan temsilcisiymiş gibi davranarak, Türkiye'nin dış politikasını Gürcüstan'ın çıkarlarına ipotek etmeye çalıştığını esefle izliyoruz. Gürcüstan'ın saldırgan politikalarını destekleyerek Türkiye'nin tüm Kuzey Kafkasya Cumhuriyetleri ile iyi

ilişkilerini baltalayan bu sorumsuzları protesto ediyoruz". Her şeyden önce Türkiye'nin Gürcüstan'a savunmasını güçlendirmek için yaptığı ve esas itibarıyla teknik donanımdan oluşan askeri yardımlar Abhazy'a'daki savaşın bitmesinden uzun bir süre sonra gerçekleşmiş ve ne mutlu ki hiç kullanılmamıştır. Dolayısıyla iddia edildiği gibi bu yardım Abhazların "varlığı, kimliği ve kültürlü"nü yok etmek üzere yönlendirilmemiş ve kullanılmamıştır.

İkincisi herhangi bir Türk devlet adamının "Türkiye'nin dış politikasının Gürcüstan'ın çıkarlarının hizmetine sokmak" gibi bir çaba içerisinde olduğunu iddia edilebilir daha fazla değilse bile yalnızca bir saamalıktır. Böylece bir iddia sadece Türkiye Devleti'nin dış politikasını ve çıkarlarının hiçbir biçimde bilincinde olmamak değil bilakis provokasyon ve demagojiktir.

Türkiye'nin Çerkez'lere ve genelde Kuzey Kafkasya'ya yaklaşımı ve onlarla ilişkilerine gelince burada herhangi bir düşmanca tutum aranması tamamıyla mesnetsizdir ve Türkiye'nin Gürcüstan'a yaptığı yardımları Türkiye'de yaşayan 7 Milyon Çerkez (kendilerinin iddia ettikleri rakamla) tarafından gerçekten Gürcüstan'ın Abhazy'a'ya saldırıya teşvik edilmesi" olarak algılandığı gerçeğe bağdaşıyorsa bu onların tümüyle bir enformasyon boşluğunda kalmalarının ya da tamamen Abhaz bölücülerin propagandalarının sonucudur.

"Çağrı'nın sahipleri "Abhazy'a'da adaleti ve kalıcı barış istiyoruz" beyanında bulunmaktadırlar. Abhazy coğrafyasında atalarının yaşadıkları yurtlarından ve evlerinden kovulan 250 bine yakın Gürcü olmak üzere çeşitli diğer etnik gruplardan oluşan 300 bin insan ortada kalmışken, Gali ilçesinde çaresiz bir biçimde evlerine dönen insanların bir kısmı her gün terörizme maruz kalıyor ve yaşamlarını can güvenliğinden yoksun bir biçimde sürdürmek zorunda iken nasıl bir "adlet" ve "kalıcı barış" tasarladıklarını merak ediyoruz.İlçede Rusya'nın sözde barış gücünün konuşlandırılmasından sonra (savaşın bitiminden itibaren) bile yaşlı ve kadınlar da dahil olmak üzere 1700 den fazla savunmasız sivil insan öldürüldü.

"Çağrı"da ayrıca BDT ülkelerinin kararı doğrultusunda Abhazy'a'nın ekonomik izolasyonda tutul-

masından yani "blokada" diye adlandırdıkları ambargoya maruz kalmamasından duydukları endişeler de dile getirilmiş fakat bizzat Abhaz bölücü yönetiminin böyleyi bu duruma düşürdüğü belirtilmemektedir. Uluslararası kamuoyu, tezgahlanan entrika'ya kanmayıp Abhaz bölücü yönetimini uluslararası hukukun bir objesi olarak tanımadığı için sözkonusu rejim "bağımsızlık" emeline ulaşamadığı gibi bölgenin ekonomik yıkımına da bizzat neden olmuştur. Yalnızca Abhazy bölgesinden geçen demiryolu hattı ve karayolları ağıının devre dışı kalmasından Abhazy'a da dahil olmak üzere Gürcüstan'ın tümüne, komşu Güney Kafkasya ülkelerine ve hatta Rusya'ya verdiği ekonomik zararın boyutları bir yana bugünkü istikrarlılığını Abhazy'a'nın bu sayılı yeri olarak istlenebileceği rolü azami ölçülerde kısıtlıyor mu?

Yukarıda zikredilenlerden sonra sorulması gereken soru şudur: çıkış yolu nerededir, Abhazy'a'da bu barış ve istikrarın tesis edilmesinin şartı nedir?

Aklın yolu uyarınca bu sorunun tek bir cevabı vardır: Tarihsel adalet yeniden tesis edilmeli, ilk aşamada Gürcüstan'ın toprak bütünlüğü yeniden sağlanmalı, Abhazy'a'ya Gürcüstan'ın idari yapısı çerçevesinde yeniden otonomi statüsü verilmeli ve bu satatü bütün dünyada benzer durumlar için kabul görmüş maksimum siyasi haklarla donatılmalı, eş zamanlı olarak Abhazy Bölgesi'nden kovulan bütün nüfusun (Gürcülerle birlikte tüm diğer etnik gruplara mensup mülteciler) derhal ve koşulsuz evlerine dönmeli sağlanmalıdır. Gerçek bir demokrasi düzenin kurulması ise Abhazy'a'da yaşayanların tümünün esenlik, işbirliği ve barış içinde birarada yaşamasının hem teminatı hem de temel şartı olmalıdır.

Ve nihayetinde anılan "çağrı'nın sahipleri Abhazy'a'da barış ve istikrar dileğinde samimiyseler gerçekleri çarpıtma gayretlerinden vazgeçip Gürcüstan ve bazı diğer ülkelerin (Türkiye, Rusya) hükümetlerine yaptıkları çağrıya önce kendileri uymalı ve BM, AGIT, AB, BDT v.b. uluslararası örgütlerin Abhazy sorununun çözümüne yönelik esasları yukarıda zikredilen ilkelere doğrultusunda yıkıcı değil yapıcı katkıda bulunmalıdır.

Maçahel : Bir Haberin Düşündürdükleri

Ergün KAHYA (VASADZE)

11 Eylül sonrası Türkiye dış politikasında önemli değişiklikler meydana geldi. Türkiye, SSCB dağılmadan önce Amerika tarafından sürekli desteklenmekteydi. Kutuplaşmanın getirdiği bu yapıdan Türkiye coğrafi konumunun etkisizle faydalanmaktaydı. Amerika, bölgedeki önemli nedeniye Türkiye'yi SSCB'den uzak tutmak amacıyla ekonomik ve askeri yardımlarda bulunmaktaydı. SSCB dağıldıktan sonra ABD'nin komünizm korkusu ortadan kalkmış ve Türkiye'ye olan ihtiyacı azalmıştır. Bu durum 11 Eylül saldırısı ile değişmiş ve Türkiye

bölgede stratejik önemli nedeniyle yeniden desteklenmeye başlanmıştır. Türkiye bulunduğu yer itibarıyla dünyanın en sorunlu bölgeleriyle tarihten gelen bağlarını yani sıra komşuluk ilişkileriyle de bağlıdır. Türkiye dış politikasını Avrupa Birliği ekseninde belirlemiştir. Ancak bu konuda tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Avrupa Birliği'ni sonuna kadar destekleyenlerin yanısıra Avrupa Birliğine tamamen karşı olanlar ve Avrupa Birliği'ne daha güçlü şartlarda girmek gerektiğini, bunun içinse dış politika farklı açılımlara yönelmek ge-

rektiğini ifade eden görüşler bulunmaktadır. Bu açılımları gerçekleştirmek içinse Türkiye'nin önünde en önemli engel sınır komşuları ile olan ilişkilere dir.

Yeni açılımlar içerisinde ekonomik ve siyasi yapılarımızın tamamlanması olan Bağımsız Devletler Topluluğu öne çıkmaktadır. Özellikle Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için daha aktif politika izlenmelidir. Bunun içinde gerekli şartlar mevcuttur. Ancak tek sorun bu bölgeyle direk bağlantının bulunmamasıdır. Türkiye sınır komşuları ile çeşitli sorunlar yaşamaktadır. En olumlu ilişkiler Gürcüstan ile devam etmektedir. Gürcüstan, Türkiye açısından bulunduğu coğrafi konumu ile dış politikada önemli bir ülke konumunda. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerini geliştirebilmesi için açılacak kapı durumunda. Çünkü Türkiye, Karabağ sorunu nedeniyle Ermenistan'a ambargo uygulamakta, İran'la yine rejim farklılıklarından dolayı sorunlar yaşamaktadır. Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine açılma kapısı olarak tek seçene Gürcüstan'la sürdürülecek ve ilerletilecek olan ortak politikalarından geçmektedir. Yine Türkiye'nin dış politikada büyük önem verdiği Azeri ve Kazak petrolünün batı pazarlarına ve sıcak denizlere indirilmesi için geliştirdiği Bakü-Ceyhan boru hattı Tiblisi bağlantılı olup Gürcüstan tarafından desteklenmektedir. Son zamanlarda iki ülke arasında askeri açıdan işbirliği sağlanmıştır. Türkiye, Gürcüstan ordusunun modernleştirilmesi çalışmalarında katkıda bulunmaktadır.

Arvinli köylüler şehre Gürcüstan üzerinden iniyor

Sıralanan olumlu gelişmelere rağmen Türkiye'de bazı kesimler Gürcüstan'a karşı bir politika yürütmemektedirler. Bu karşı politika bazı yazılı ve görsel basında görülmektedir. Bu yazının başlığını oluşturan haber 25 Ocak 2002 tarihinde Zaman Gazetesinde "Arvinli Köylüler Şehre Gürcüstan Üzerinden İniyor" başlığıyla verildi. Haberin başlığı yöreyi ve yörenin sıkıntılarını bilen benim gibi insanları heyecanlandıran bir biçimde verilmiş. Haber Camilli'nin (Maçaheli) kiş aylarında kara teslim olması ve Türk tarafından ulaşımların sağlanamaması nedeniyle Gürcüstan üzerinden geçmek ve tekrar Türkiye'ye dönmek için pasaport ve Gürcüstan Hükümetinin izin vermesi gerektiğini belirterek başlamaktadır. Haberin ikinci aşamasında ise yörede yaşayanlara dayandırılarak "Camilli'de vatandaşlar, yollarını sürekli açık olması için, kar nedeniyle geçit veremeyen zirvede bir tünel yapılmasını yeterli olacağını ve bununla sorunlarının çözüleceğini Rus Konsolosluğu'na muhtaç olmaktan kurtarılacakla-

rını" ifade etmektedir. Haberin konusu olan geçişten ilk önce bilgi vererek yazının içeriğine ve doğruluğuna bakmakta yarar vardır. Maçaheli, Gürcüstan sınırında 6 köyden oluşmakta yoğun iş koşullarından dolayı yolları 5-6 ay kapalı kalmaktadır. Yörenin ilçe merkezine olan uzaklığından dolayı iş mevsiminde ulaşım yapılamamakta yada sadece belli zamanlarda ve toplu olarak yaya yapılmaktaydı. Gürcüstan bağımsızlığını kazandıktan sonra özellikle Maçaheli'de bulunan insanları oradaki akrabalarıyla yeniden ve daha güçlü şekilde ilişkilerini geliştirmek istemişlerdir. Başlamış olan ilişkileri daha da geliştiren olay "Pasavan Geçiş" ile olmuştur. Pasavan Geçişine ilk önce Maçaheli'de hastalığı iyice artan bir vatandaşın hastaneyeye yoğun kar yağışından dolayı götürülemediği nedeniyle, yapılan girişimler sonucunda ortak çabalarla Gürcüstan üzerinden götürülmesiyle başlandı. Bu geçişten cesaretle daha sonra belli zamanlarda olmak üzere tüm yöre halkının faydalanması amacıyla uygulama geliştirilmiştir.

Haberin değerlendirilmesine bakacak olursak; haberde ilk olarak belirtilen geçiş için pasaport ve Gürcüstan hükümetinin iznine gerek olduğu bilgileri tam olarak doğruyu ifade etmemektedir. Geçiş için kesinlikle pasaport gerekmemektedir. Sadece geçişin belirlendiği tarihte geçiş kullanılacak olanların isimleri önceden belirlenmektedir. Yetkili kuruluşların izniyle geçiş yapılmaktadır. Sonuçta fakette bir ülkenin sınırlarından geçilmekteydi ve belirli şartları olmalıdır. Maçaheli'ye yaz döneminde bile Türkiye'de doğmuş Türk vatandaşları gremekzen bu uygulama olağan görünmektedir. Maçaheli'nin turizm potansiyelini önemli ölçüde engelleyen uygulama yöreye sadece Maçaheli doğumlu olanların direk girişini ön görmekte aksi durumda yoldan geri çevrilmektedir. Ya da Borçka Jandarma Komutanlığı'ndan izin alınarak giriş yapılmaktadır. Haberle ilgili ikinci önemli nokta her ne kadar vatandaşlara (haberdeki resimde bulunan vatandaşların çoğu bildiğim kadariyle Borçka'da oturmaktadırlar yani işin cefasını çekmeyenlere) dayandırılmış olsada (Borçka'da oturuyor olsalar da bu geçişten şikayet etmeyeceklerini sanıyorum) haberi yazanın ve gazetenin ön yargısını içeren Rus Konsolosluğu'na muhtaç olmanın kurtarılacak olgusudur. Gürcüstan günümüzde en büyük sorunları Rusya ile yaşarken Rus tehdidi altındayken Rus Konsolosluğu ile Gürcüstan ilişkisi nasıl bir mantığın sonucudur.

Maçaheli'de yazın yapılan festivalde de bazı sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların en büyüğü güvenlik endişesi nedeniyle alınan çok yoğun önlemlerdir. Özellikle gösterişe de kaçan bir şekilde sınıra asker yığılması neye karşı? Acaba kışın Maçahellere yolunu açan sınıra karşı tarafına mı, yoksa birbirleri ile akrabalık bağları olan insanlara karşı mı? Belki de yapılacak girişimle Pasavan geçişinin yapıldığı yöredeki insanları da o festivale davet etmenin şartları yaratılmalıdır. Bu konuda en büyük görev yine Maçaheli insanına düşmektedir. Elbette konuya duyarlı yöneticilerin katılımı ve basının katkılarını unutmamak gerekir. Fakat yanlış bilgilendiren değil gerçeği yansıtan basına ihtiyacımız var.

21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin Onur Konuğu

Gürcü Sinema Yönetmeni Otar İoseliani İle Söyleşi

Mustafa YAKUT

Gürcü: Sayın Otar İoseliani, "Pazartesi Sabah" filmi ile Berlin Film Festivali'nde "En İyi Yönetmen" ve FIPRESCI ödüllerini aldınız. Filminiz 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde kapama filmi oldu ve siz de "Yaşam Boyu Başarı Ödülü" ile onurlandırıldınız. Festivale Fransa adına katıldınız ama biz siz Gürcü sinemasının temsilcisi olarak kabul ediyoruz. Kısaca kendinizden söz eder misiniz?

O. İoseliani: Elbette Gürcü sinemasını temsil etmek ve Gürcü kimliği benim için her zaman önemli olmuştur.

1934'te Tbilisi'de sanatçı bir ailenin çocuğu olarak doğdum. Tbilisi Devlet Konservatuvarı'nda öğrenim gördüm. 1952'de kompozisyon, orkestra şefi ve piano diplomasıyla mezun oldum. Daha sonra matematik okumak üzere Moskova Bilimler Akademisi'ne girdim. Ancak asıl yapmak istediğim sinema olduğunı anlayıp, iki yıl sonra, matematik öğrenimimi bırakıp Sovyetlerin tanınmış sinema okulu VGİK'e girdim. 1961 yılında yönetmen olarak mezun oldum. Öğrenciliğim sırasında, Tbilisi'de Gruzlaflım Stüdyoları'nda yönetmen yardımcısı ve belge-sel editörü olarak çalıştım. Bu arada (1963-1965) bir balıkçı teknesinde balıkçılık yaptım ve bir fabrikada çalıştım.

1982'den beri Fransa'da yaşıyorum.

Gürcü: Filmlerinizden ve aldığınız ödüllerden bahsedebilir misiniz?

O. İoseliani: İlk filmim Aprili/Nisan mezuniyet filmim olup orta uzunlukta bir film. 1961'de yapıldım. Sovyet otoriteleri tarafından yasaklanmıştı, ancak 1972'de yayınlandı.

Tudji/Demir Dökümü, kısa film, 1964'te çekildi.

1967'de, Giorgiobistve/Aziz Giorgi Ayı, ilk uzun metrajlı kurmaca filmim. Bu film 1968 Cannes Film Festivali'nde gösterildi ve FIPRESCI Ödülü aldı.

1971, İko Şaşvi Mgalobel/Bir Zamanlar Şarkı Söyleyen Bir Karabakkal Kuşu Vardı. Kahramanı bir müzisyen.

1976, Pastoral/Pastoral. Bunun kahramanları da avare müzisyenler. Bu iki filmim de Sovyet rejimi tarafından dış ülkelere çıkması yasaklandı. Daha sonra 1982 Berlin Film Festivali'ne katıldı ve başarı kazandı.

1983, Euskadi 1982/Bask Ülkesi 1982, Bask yöresini anlatan bir belgeseldir.

1984, Les favoris de la Lune / Ayrı Gözdeleleri. Paris'i ve bir sinema yönetmeninin yaşamını konu alır. Venedik Film Festivali'nde özel jüri ödülünü kazandı.

1988, Une petit Monastère en Toscane / Toscana'da Küçük Bir Manastır. Belgesel.

1989, Et la lumière fut / Ve Sonra Işık Geldi. Ekoloji ile ilgili bir film, Afrika'da çekildi.

1992, La chasse aux papillons / Kelebek Avı. Bu film Pasnetti en İyi Yönetmen ödülünü aldı.

1994, Seule Georgia / Yalnız Gürcüstan. Gürcüstan'ı anlatan üç bölümlük bir belgesel.

1996, Brigands, Chapitre 7 / Haydutlar.

1999, Adieu, plancher des vacher / Elveda Sevgilli Yuvam.

Bu filmlerden Kelebek Avı, Haydutlar ve Elveda Sevgilli Yuvam daha önceki İstanbul Film Festivalerinde gösterilmişti.

Otar İoseliani

Çveneburt: 1988'de İstanbul Film Festivali'ne Tenziz Abuladze gelmişti. Monaniceba / Nodamet ve Natris He / Dilek Ağacı filmleri göstermişti.

O. İosellani T. Abuladze çok iyi bir insan ve iyi bir sinema yönetmeniydi. Son olarak Cannes Film Festivali'nde Nedamet ile büyük jüri özel ödülünü aldı. O zaman çok sevinçliydi. Oğlu da benim yakın arkadaşım. Abuladze trafik kazası geçince bu onun için büyük şanssızlık oldu. Bir daha toparlanmadı, daha sonra çok zayıfladı ve bünyesi daha fazla dayanamadı ve öldü.

Çveneburt: Sizinle Gürcü kültürü ve sineması üzerine konuşmak istiyorduk. Önce ortak tanıdıklarımızdan mesela, Otar Çiladze, Alexandre Çhalidze, Cansug Kahidze'den bahsedebilir misiniz?

O. İosellani: A. Çhalidze de Otar Çiladze de yakın dostumdur. Çhalidze Acaralı tiyatro yazarı idi, onu kaybettik. Otar Çiladze hayatta ve çağdaş Gürcü Edebiyatının en önemli isimlerindedir.

Çveneburt: Otar ve Tamaz Çiladze kardeşler 1996'da Türkiye'ye geldiler, konuğumuz oldular.

O. İosellani: Genel Gürcü Kültürü'nden bahsederken yazarların, filozofların, ressamların, müzisyenlerin çıkış noktası halktır. Gürcüistan'da kültür yüz yıllardan beri vardı. Ülkemiz çok fazla ziyet çektik. Atalarımızın bize bıraktığı mirası çok basit olarak şöyle özetleyebiliriz: "Başkasının size yapmasını istemediğiniz şeyi, siz başkasına yapmayın". Bu Gürcü mentalitesinin ana dregidir.

Atalarımız çocuklarını köye gönderirdiler. Çünkü halkın büyük çoğunluğu biliyordu ki en büyük değer köydeydi. Şarkılar, türküler, gelenekler, folklor her şey köydeydi. Örneğin en değerli halk şairleri Hevsuri'li ve Pşav'lıdır. Aile büyüklerimizin dadılar himayesinde köylere yolladığı çocuklar, orada bu kültür yapısını öğrenirler ve daha iyi eğitilirlerdi. Buradaki insanların ilişkilerinde üstler ve altlar diye bir ayırım yoktu. Örneğin, Akaki Tsereteli çocukluğunun ve yetişkinliğinin büyük bir bölümünü köyde dadısıyla birlikte geçirdi. Akaki bu bilinçle St. Petersburg'a okumaya gitti. İlla Çavçavadze,

Niko Nikoladze gibi aydınlar: "Tergdaleuller" bu şekilde köy kültürünü alarak kendilerini geliştirmek üzere diğer ülkelere gittiler.

Bunlardan önce bizim meşhur David Guramişvili'miz (1705-1792) ve Sulhan Saba Orbellani'miz (1658-1725) var. Fakat bunlardan da önce bizim fermanımız, varoluşumuzun nedeni, ulusal destanımız, onüçüncü yüzyılda Şota Rustaveli'nin yazdığı "Kaplan Postlu Şövalye"miz (Vephistkaosani) var.

Bizim tarihsel şanssızlığımız var. Ağa Muhammed Han'ın istilasından sonra Gürcüistan nüfusu 700-800 bine inmişti. Kral Erekle falci değildi ve uygulayabileceği başka bir politika da yoktu. Bu yüzden Rusya'dan yardım istemek zorunda kaldı. Rusya'nın gelp de ne yapacağı belliydi. Askerleri ile geldi ve her şeyi yakıp yıktı. 1801 den itibaren Rusya'nın egemenliği yaşandı. Tüm bu tarih periyodunda Gürcüistan için hep savaşmaktan başka bir seçenek yoktu. 1918 de bağımsız Gürcüistan devleti kuruldu. Ama o da fazla yaşamadı.

Bütün bunların bizim kültürümüzde etkisi vardır.

Bu dönemde (20. yüzyıl başı) Giorgi Leonidze, Konstantine Gamsahurdia ve Mihell Cavahişvili gibi yazarlar çıktı.

Çveneburt: Mihell Cavahişvili'nin hikayeleri Türkçe'ye çevrildi ve 1988 de yaymlandı.

O. İosellani: Çok güzel.

Şimdiki döneme gelirsek Nodar Dumbadze, Otar Çiladze gibi isimleri sayabiliriz.

Filozoflardan bahsetmek gerekirse, yakın zamanın en önemlisi olarak Merab Mamaladaşvili'ni söyleyebiliriz. 1989 yılında ölen bu filozofun ne şekilde öldüğü aydınlatılmadı.

Ressamlardan Kobuladze'yi anmak gerekir. Sovyet rejimi döneminde Vephistkaosani'nin illüstrasyonlarını çizdi. Mose Toidze, Kikodze, Kobuladze Tbilisi Resim Akademisi'nin seçkin eğitimcileri idi.

Tbilisi Konservatuvarı da yüksek düzeyde idi. Burada çok ünlü müzisyenler yetiştiriliyordu.

Tiyatro Enstitüsü, Politeknik Enstitüsü, Köprü ve Tünel İnşaat Enstitüsü hepisi çok iyi düzeydeydi.

"Mustafa Yakut, O. İosellani ile İstanbul'da Nisan 2002"

Üniversite gerçekten büyük okuldur. Mushellşvili ve Vekua gibi büyük matematikçiler, Kote Makradze gibi büyük fizikologlar vardı. Sheakspear'ın mükemmel tercümelerini yapan İvane Maçabliss vardı.

Sovyet rejimini yaşamış olmamız bir şanssızlık olduğu gibi, 2. Dünya Savaşı bizim için çok büyük şanssızlık oldu. Gençlerimizin büyük bir kısmını kaybettik. 3 milyon nüfusumuzun 600 binini savaşa kaybettik.

Sovyet rejimi yıkıldıktan sonra yeni yazarlar ve sanatçılar ortaya çıktı. Örneğin balerinimiz Nino Ananışvili şimdiki Oscar aldı. Bu balede en büyük ödüdür. Eliso Mirsaladze, Burculadze, Cansug Kahidze ünlü sanatçılarımızdan bazıları.

Şimdi özeldüğümüz nokta, genç yeteneklerimizin yurt dışına gitmek zorunda kalmaları. Çünkü Gürcüstan küçük bir ülke. Bütçesi küçük, geliri yetersiz kapalı bir ülke. Bunlara ek olarak bir de Abhazya problemi var sirtımızda büyük bir yük olarak. Gürcüstan'ın tarihsel şanssızlıklarına eklenen son halka bu. Rusya'nın tezgahladığı bir oyun. Hepimiz yaralıyız bundan. 250 bini aşkın yurttaşımız göçmen durumunda. Abhazların tamamı bir avuç insan. Nereden gelyor bu kadar uçaklar, tanklar, silahlar? Hepsini Rusya'nın marifeti.

Bu arada Gürcüler bozulmaya başladılar; hırsızlık başladı. Türkiye'ye gittiler, üçkağıtçı oldular, sokak kadını oldular. Çok kötü olaylardı bunlar. Düşünceler fikirler hep aynıydı. Politik olarak bu tecrübeyi yaşamak bir kişinin başarabileceği bir iş değildi. Yavaş yavaş Gürcüstan farklı bir döneme geçiyordu. En önemlisi bu süreçte halk emeği ile çalışıp yüreği ile düşünmeye başladı ve bunun adı da kültürdü. Fakat artık köy yok, köylü yok. Günümüzde artık yetişmesi için çocuğunu bir köylüye emanet edemem. Çünkü köylüler ya sarhoş ya da hırsız oldular.

Ben halkın birden cahilleştüğünü görüyorum. Bunun önleyecek tek şey kültürdür. Bunların arasında

İse sinema, en büyük fırsattır. Çünkü halkın diğer kültürler için yeterli zamanı yok. Mesela kitap okuma konusunda, önemli eserleri tercüme ettirip yurt dışında yayımlayabilirsiniz fakat birkaç entellektüele ulaşabilirsiniz. Tiyatrodan bahsediyorsunuz. Bizim tiyatro turneye gider, 200 kişi izler ve biter. Ama sinema öyle değil. Sinemayı çok fazla insan izleyebilir. Sinemada iki saat oturup izleyerek her şeyi öğrenebilir. Bu sayede Gürcüler kim, nasıl insanlar, hangi problemleri var, nasıl yetişmişler her şeyi görebilirler. Bu nedenlerle sinemaya önem vermek gerekiyor. Yoksa her şey kötü sona erer. Zaten gördüğümüz de iyi değil. Devlet için sinema çok pahalı, zamanı da yok, düşünmüyor da. Gürcü sineması dağılıyor. Sinema ile birlikte ışıkçılar, montajcılar, operatörler, laboratuvar çalışanları, tüm uzmanlar dağıldı. Bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılabilecek tecrübe, bilgi bu uzmanların birikiminde saklıydı. Şimdi kim öğretecek? Sil baştan! Onun için bugün çok kötü durumdayız. Devletin yardımı daha çok gerekli ama onun kendi problemleri var. Halkın yiyecek yemeği yok. Emekli aylığı 4\$. Bizde, var güçleri ile çalışan 70 e yakın mükemmel genç yönetmenler yetişti fakat imkanlar yetersiz.

Çvencbur: Sinema için Türk-Gürcü ortak yapımı çalışmalar düşünüyor musunuz?

O. İoseliani: Onat Kutlar benim dostumdur. Onunla böyle bir projemiz vardı. Onun ölümü gerçekleştirmemizi engelledi.

Türk sinematografi yetkilileri ile görüşmelerimiz sürüyor. Gelecekte iyi

bir ortak projede çalışmak isterim tabii ki.

Çvencbur: Son olarak Çvencbur Dergisi hakkında neler söyleyeceksiniz?

O. İoseliani: Dergiyi çok ilginç ve güzel buldum. Çok önemli bir işlevi yerine getiriyor. Kültürümüzü yaşatmak ve köprü olmak gerçekten önemli bir misyon. Gürcüce harflerle yazılmış sözlük kısmı dikkatimi çekti. "firar" kelimesini Acara şivesinden olduğunu anımsayarak size gösterdim.

Çvencbur: Teşekkürler.

Yaşar Tekstil Fabrikası Sahibi Yaşar Akkaya İle Söyleşi

Gürcüce Konuşuyorum, Çünkü Çveneburi'yim

Osman Nuri MERCAN

Çveneburi: Yaşar Bey, bize kendinizi tanıtır mısınız?

Yaşar Akkaya: 1293 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası (1877-1878) dedelerimiz Batumi'den gelip Ordu'nun Ünye İlçesine bağlı Mindraboll (şimdiki adı Yüceler) köyüne yerleşmişler. Ben 1944 yılında bu köyde doğdum. Evli, iki kız çocuğu sahibiyim.

Çveneburi: İstanbul'a ne zaman ve niçin geldiniz?

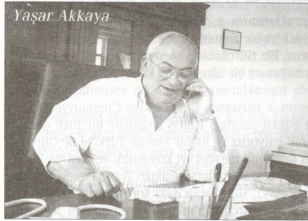
Yaşar Akkaya: 1958 yılında iş imkanları için geldim İstanbul'a. Uzun yıllar plastik ve konfeksiyon işi yaptım. Ayrıca İzmir'de de tekstil firmam vardı, sonra onu sattım. 14 yıldır Renault bayiliği yapıyorum.

Çveneburi: Bu fabrikayı ne zaman yaptınız?

Yaşar Akkaya: Bu fabrikayı altı ay önce satın aldım. Şu an 350 kişi çalışıyor, yakında 450 kişi çalışacak. Bu fabrikada pantolon, penye, eşofman, sweat shirt ve diğer tekstil konfeksiyon ürünlerinin üretimini yapıyoruz.

Çveneburi: Müşterileriniz kimler, ihracat yapıyor musunuz?

Yaşar Akkaya: Biz hem iç pazara, hem de dış pazara çalışıyoruz. Almanya'ya, Fransa'ya ve İngiltere'ye ihracat yapıyoruz. İç pazarda Askeriye en büyük müşterimiz. Şu an onlara eşofman dikiyoruz.

Ayrıca, büyük markalara ve satış zincirlerine fason iş yapıyoruz.

Çveneburi: Gürcüstan'la ticaret yapıyor musunuz?

Yaşar Akkaya: Hayır, çünkü yapanların çoğu zarar etti. Ekonomik ve siyasi istikrar sağlandık-tan sonra orayla ticareti düşünebiliriz.

Çveneburi: Gürcüce biliyor musunuz?

Yaşar Akkaya: Gürcüce konuşuyorum, çünkü Çveneburi'yim. Eşim ve çocuklarım Gürcüce bilmiyorlar.

Çveneburi: Kırklareli'nin Kavaklı köyünden her gün İstanbul'a geldiğiniz zor olmuyor mu?

Yaşar Akkaya: Ben çoğu vakit fabrikanın önündeki villada kalıyorum. Ailem İstanbul'da oturuyor.

Çveneburi: Fabrika çok büyük, büyük boş alanlar var, bunları değerlendirecek misiniz?

Yaşar Akkaya: Burası 20 dönüm, 13.000 m² kapalı alan var, yeni işler alarak kapasiteyi büyüteceğiz.

Çveneburi: Çveneburi Dergisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yaşar Akkaya: Çok güzel bir çalışma, sestimizi duyuruyorsunuz. Sizi tebrik ederim.

Çveneburi: Teşekkürler.

Ahıska Dergisi İmtiyaz Sahibi Rüstem Mürseloğlu ile Söyleşi

Biz Gürcüstan'daki Topraklarımıza Dönmek istiyoruz

Osman Nuri MERCAN

Çevreburl: Rüstem Bey, kendinizi tanıtır mısınız?

Mürseloğlu: Aslen, Ahıska Türklerinden olup 1969 Azerbaycan doğumluyum (babam 1944 yılında Gürcüstan'ın Adıgön ilçesinin Çeçla köyünden sürgün edilmiştir). İlk, Orta tahsilimi doğduğum Sa-atlı ilçesi Şirınbey köyünde okudum (1976-1986). Sovyetler Birliği döneminde 1987-1989 yıllarında Rusya'nın Vladimir ilinde askerlik görevimi yaptım. 1990 yılında Azerbaycan Devlet İncenanatlar Üniversitesi'ni kazandım. 1995 yılında Yüksek Lisans dahil Tiyatro Yönetmenliği Dalında Üniversiteyi birincilikle bitirdim. 1995-1996 yıllarında doğduğum Şirınbey'de öğretmen olarak çalıştım. 1997 yılından itibaren Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sinema TV bölümünde doktora yapmaktayım.

2000 yılında Ahıska Türkleri Eğlitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği kurucularından biri ve Yönetim Kurulu başkanı görevine seçildim. 2001 yılında Türkiye'de yayımlanan ISSN: 1303-1945 Nolu "AHISKA" dergisi İmtiyaz Sahibi ve Editörlüğünü üstlendim.

Evlüyim, iki oğlum ve bir kızım var.

Çevreburl: "Ahıska" kelimesinin anlamı nedir?

Mürseloğlu: Ahıska Dede-Korkut kitabında "Ak-Sıka" kelimesiyle ilişkili olup Ak-Kale anlamına gelmektedir.

Çevreburl: Ahıska kelimesi için Gürcüce Ahaltishe kelimesi vardır ve bu kelimenin anlamı da Yenikale olarak açıklanabilir. Benim eski Gürcü tarih kitaplarından bulabildiğim en eski XII. yüzyılın haritalarında bile o yerin adı Gürcü harfleri ile Ahaltishe olarak yazılmış.

Mürseloğlu: Ahaltishe veya Ak-Sıka bilimsel ortamda tartışılacak bir konudur. Bana sorarsanız, her ikisinin de anlamı aynıdır. Önemli olan o değil. Önemli olan, o bölgede yaşamış insanların 1944'te o zamanki Sovyet yönetimi tarafından yerlerinden

sürgün edilışı, Ahıska Türklerinin 57 yıldır haksız bir şekilde sürgünlerde yaşamaları ve halen geri dönememeleridir. Ne yazık ki günümüzde de yer ve kimlikler tartışılıyor. Sovyetler Birliği zamanında 300 milyon Sovyet vatandaşı içinde nüfus kağıtlarında "Türk" yazılan sadece Ahıska Türkleri idi.

Çevreburl: Sovyetler Birliği'nde nüfus cüzdanında herkesin milliyeti yazılıyor muydu?

Mürseloğlu: Evlet yazılıyordu. Aksini de kimse iddia edemez.

Çevreburl: Ahıska Türkleri olarak ne amaçlıyorsunuz?

Mürseloğlu: Hala topraklarımıza geri dönemiyoruz. Sorun burda. Geri dönüş yapıldıktan sonra ne sorunumuz olabilir ki! Ne amaçlayabiliriz ki!

Çevreburl: Gürcüstan Devleti bu konuda ne düşünüyor?

Rüstem Mürseloğlu

Mürseloğlu: Gürcüstan Devlet Başkanı Sn. Şevardnadze'nin imzalı oldukları 9 Aralık 1996 tarihli ve 502 sayılı kararname ile Ahıska bölgesinden 1944 yılında o zaman ki Sovyet hükümeti tarafından sürülen insanlar 1999-2010 yılları arasında geri dönebilecektir. Yalnız adı geçen kararnamede bu insanların milliyeti ve soyadı restorasyonu öngörülüyor. Yani bu ne demek? Ahıska Türkleri Gürcülüğü ve Gürcü soyadını kabul ederse Ahıska bölgesine dönebilecektir. Niçin böyle yapılıyor, anlamıyorum. Biz Türküz ve Türk olarak kalmak istiyoruz ve

topraklarımıza geri dönmek istiyoruz. Ahıska bölgesini hiçbir zaman Gürcüstan'dan ayrı düşünmüyoruz. Biz Gürcüstan'ın mevcut uluslararası sınırları ile bağımsız bir ülke olarak kabul ediyoruz ve bu ülkede topraklarımıza dönüp iyi vatandaşlar olarak yaşamak istiyoruz. Biz, Türkiye Cumhuriyeti'ni de bu günkü sınırları içinde bağımsız bir ülke olarak kabul ediyoruz ve hiçbir zaman Türkiye ile Gürcüstan arasında mevcut iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerine zararımız olmayacaktır. Ayrıca, şunu da belirtiyim ki, Gürcüstan'daki topraklarımıza döndüğümüzde Gürcüstan'ın toprak bütünlüğü için Abhazya'daki ayrımcı güçlerle savaşmaya hazırız.

Çveneburl: Türkiye'deki Gürcüstan diplomatik kuruluşları ile her hangi bir temasınız var mıdır?

Mürsloğlu: Bizim görevimiz, halkımıza karşı yapılan haksızlıkları Türk ve dünya kamuoyuna duyurmaktır. Gençler olarak buna odaklandık. Ama herhangi bir işimiz olduğu taktirde Gürcüstan diplomatik kuruluşlarını ziyaret edebiliriz, toplantılarına davet edebiliriz.

Çveneburl: Gürcüstan'ın Ahıska bölgesine dönmek için girişimleriniz oldu mu?

Mürsloğlu: Girişimlerimize henüz olumlu cevap alamadık. Şevardnadze ekonomik sorunlar nedeniyle Ahıskalıları eski topraklarına yerleştirecek kaynak bulamadıklarını belirtiyor. Gürcüstan'ın ekonomik sorunlarına bağlı bir dönüş bizim dönüştürülebilir. Biz Gürcüstan hükümetinden hiçbir ekonomik yardım istemiyoruz. Bizte eski topraklarımıza dönüş izni versinler, Gürcüstan vatan-dışlığı versinler, biz o topraklarda kendi evlerimizi, yurtlarımızı, yollarımızı kendi ellerimizle inşa ederiz. Sürgünde olmasına rağmen 60 yıldır bizim bir dilencimiz dahi olmamıştır. Biz çalışkan halkız ve kendi geleceğimizi o topraklarda inşa edebiliriz.

Çveneburl: Ahıska Türkleri'nin Türkiye, Rusya, Azerbaycan ve diğer ülkelerde mevcut demekleri, vakıfları, cemiyetleri, yayın organları ve diğer bilinlen ve bilinmeyen değişik kuruluşları ile amacımızı gerçekleştirmek için daha ne tür çalışmalar yapacaksınız?

Mürsloğlu: Şu anda dernek ve cemiyetler olarak fazla ileri gitmemizin en büyük nedeni Gürcüstan devletinin zaten sıkıntılı durumda oluşudur. Gürcüstan'ın Abhazy bölgesinde bir takım gruplar tarafından yaratılan siyasi gerilim Gürcüstan'ı zora sokmaktadır. Biz Abhazları yaptıkları yanlışlar nedeniyle kınıyor ve bu nedenle de dost olduğumuz için adımızı yavaş atıyoruz. Bu siyasi gerilimin bir an önce bitmesini bekliyoruz. Bağımsızlığını daha yeni kazanmış Gürcüstan'a karşı bu dönemde bir grup Abhazın yaptığı oyunları ihanet olarak nitelendiriyoruz. Biz ihanetten değil, Kafkasya'da barış, dostluk ve kardeşlikten yanayız.

Çveneburl: Ahıska bölgesinde, Ahıska Türkleri'nin sürgününden sonra Ermeni nüfusta çoğalma oldu. Sürgülen kişilerin evleri toprakları Sovyet hükümeti tarafından oraya yerleştirilen Ermenilere dağıtıldı. Sizlerin oraya dönüşüyle bu topraklar ve evler eski sahiplerine geri verilirse bu Ermenilerle Ahıska Türkleri arasında sorunlar yaratmaz mı?

Mürsloğlu: Size sınımlı bir şey ifade edeyim: Rusya politika olarak çok ileri görüşlü bir ülke. Sovyetler zamanında ve ondan önce Rusya İmparatorluğu zamanında çok ilerisi için politikalar geliştirmişler ve birgün Gürcüstan ile Türkiye'nin yakın dost olacağını hesaplayarak o bölgeye her iki devleti de rahatsız edecek şekilde değişik halklar yerleştirmişler. Biz hiçbir zaman Ermenileri rahatsız edecek bir şey yapmayız. Kaldı ki o bölgede yaşayan Ermeniler Türkleri çok severler.

Çveneburl: Yani hiçbir sorun doğmaz mı diyorsunuz?

Mürsloğlu: Bizli bize bırakınlar her türlü sorunu çözeriz. Hiç kimse orda şu an yaşayan Ermenilerin ordan gitmesini istemez. Boş olan arazilere Ahıska Türkleri evlerini yapar ve hiçbir sorun da kalmaz. Kaldı ki o bölgede şu an 63 köy tamamen boş. Oralara da yerleştirilebiliriz. Ahıska Türkleri'nin çilesi de biter. Sovyet döneminde yurtlarından edilen halklardan en son Kırım Türkleri yurtlarına döndüler. Bir tek Ahıska Türkleri dönemdi. Onlar

da artık topraklarına dönsünler. Ermenilere gelince, sizin de bildiğiniz gibi Ahıska'da büyük bir yerleşim alanına dağılmışlardır. Bazı yerel gazetelerde bölgenin Ermenistan'a birleştirilmesi çabaları olduğu iddia edilmiştir. İddialara kanmamak mümkün değildir, örnek olarak bugünkü Karabağ bölgesini gösterebiliriz. Ahıska Türklerinin bölgeye yerleşmesi Abhaz sorununun bitmesi, Ermeniler hakkındaki iddiaların çürütmesi demektir.

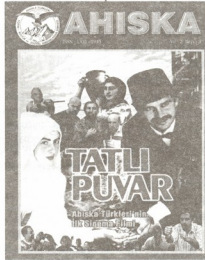
Gürcü halkı gururlu bir halktır. İnaniyoruz ki, zamanla Türk dostluğuna, sadakatine, samimiliğine ve dürüstlüğüne özgüveni benimsetileceğiz.

Çveneburl: Ahıska Türklerinin toplam nüfusu ne kadardır?

Mürsloğlu: Bazı araştırmalara göre 370.000 civarındadır. Fakat tahminen 500.000 civarında olup Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Ukrayna ve Rusya'da yaşamaktadırlar.

Çveneburl: Teşekkür ederiz.

Mürsloğlu: Ben de teşekkür ederim ve inaniyoruz ki, "Çveneburl" Ahıska Türklerinin problemlerine sağduyuyla yaklaşacak ve sorunlarımızı kamuoyuna duyurma noktasında işbirliği içinde gerekeni yapacaktır. Bilimsel tartışmalarda eleştirilere açık, duyarlı olacağımızı söyleyerek "Çveneburl" ekibine şükranlarımızı sunarız.

Gürcüstan'da Osmanlı Çalışmaları - 5

Nodar ŞENGELİA

(Geçen sayıdan devam)

M. Svanidze'nin, Gürcüstan ve Güney Kafkasya'da Mustafa Lala Paşa'nın yaptığı savaşlar üzerindeki çalışmaları dikkat çekicidir.⁷² Kendisi, elinde bulunan kaynakları ve eserleri iyi incelemiştir. O, bu savaşı, yabancı güçleri Gürcüstan'dan geçerek tüm Güney Kafkasya'ya saldırmaları karşısında alınan olağan tedbirler olarak ele almaktadır. Aynı zamanda, Gürcü kralı Simon'un ilişkileri konusuna değinmekte ve bazı konuları keskinleştirmektedir.⁷³

Osmanlı-Gürcüstan ilişkilerinin tarihi konusunda Prof. N. Şengelia'nın birçok çalışması vardır. Onun, Tbilisi,⁷⁴ Kutaisi,⁷⁵ Ahaltse,⁷⁶ Batumi,⁷⁷ Sohum,⁷⁸ ve diğer şehirlerle bölgeler hakkındaki yayımları ilgi çekicidir. Onun, Harvard'da basılan çalışması da oldukça ilgi çekicidir.⁷⁹

Prof. N. Şengelia'nın, Mustafa Lala Paşa'nın Güney Kafkasya ülkelerinde yaptığı savaşlarla ilgili Müneccim Baş'ın verileri üzerinde yaptığı çalışmay⁸⁰ da belirtmek gerekir. Bu savaş hakkındaki yazarın düşüncesi direkt olarak belirtilmiştir. Yazar, bu savaşa, tüm Osmanlı tarihçileri gibi büyük bir önem vermektedir. Mustafa Lala Paşa'nın bu savaşı da, Osmanlı hükümetinin Güney Kafkasya'da aldığı tedbirlerden biriymi.

Osmanlılar'ın Güneybatı Gürcüstan'ı işgal, orada Ahaltse Paşahı'nı oluşturmak ve mevcut sosyo-ekonomik gelişmeler üzerine araştırma yapmıştır. Prof. G. Tivadze'nin bu konudaki çalışmaları ilgi çekicidir.⁸¹ XVI. yüzyıldaki Samtse Atabeyliği'nin politik durumunu incelemiştir. Onun, "Gürcüstan Vilayeti'ni inceleyen ikinci çalışması da oldukça ilgi çekicidir. Kendisi özel olarak, "Defter"e göre belirlenen Osmanlı vergi sistemleri ve vebcelerini incelemiştir.⁸²

Prof. M. Svanidze'nin, XVI. yüzyılın son çeyreğinde Güney Gürcüstan'ın Osmanlılara karşı yaptığı savaşla ilgili yaptığı çalışma ilgi çekicidir.⁸³ Aynı zamanda Çıldır vilayetinin oluşması konusuna da değinmektedir.⁸⁴ Kendisi aynı zamanda, "Gürcüstan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre Samtse Atabeyliği'nin yönetsel bölünmesi ve sosyo-ekonomik durumunu incelemiştir.⁸⁵

İşgal edildikten sonra, Samtse Atabeyliği'nde Osmanlı vergileri ve vergi sisteminin nasıl olduğu konusu çok ilginçtir. Osmanlı hükümeti, yeni işgal edilen topraklara nasıl bir sistem getiriyordu. Gürcü feodal vergi sistemiyle Osmanlı vergi sistemi arasında ne fark vardı. Prof. N. Şengelia "Defteri"nin verilerine göre Osmanlı vergi sisteminin incelemiştir. Bu vergi sisteminin Gürcü vergi sistemiyle hiçbir benzer yanı yoktu. Tüm vergi türleri "Defter"e göre belirlenmişti⁸⁶ Kendisi, aynı zamanda,

Osmanlı mevzuatı temelinde göre belirlenen "Gürcüstan Kanunnamesi"ni de incelemiştir. Kanunnamelerde, daha sonra "Defter"de de kayıtlı olan tüm vergiler tam olarak düzenlenmişti.⁸⁷

Osmanlı finansal belgeleri, "Sebeb-i Tahri-i Hükm"e göre incelenen Osmanlıların finansal rolleri ve onların belgelenmesi üzerine Prof. N. Şengelia'nın yaptığı çalışma ilgi çekicidir.⁸⁸

Güneybatı Gürcüstan'ın işgalinden sonra Os-

72 M. Svanidze, Mustafa Lala Paşa'nın 1578 yılında Güney Kafkasya'da yaptığı savaş, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, cilt. 116 Tbilisi 1965 Doğu Bilimleri serisi, V.

73 M. Svanidze, Bazı tarihleri keskinleştirmek açısından, I. Simon'un Türkiye'ye olan ilişkileri, Feodal Gürcüstan'ın tarihi konuları, cilt. III.

74 N. Şengelia, Tbilisi Hakkında Üç Türk Belgesi, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları kapsamında basılmaktadır. Doğu Bilimleri serisi. Aynı kişi, Tbilisi Hakkında Osmanlı Belgesel Kaynakları, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, Doğu Bilimleri serisi.

75 N. Şengelia, XVII. yy. ilk yarısında Kutaisi kalesi hakkındaki Osmanlı finansal belgeleri "Marsne", Tarih serisi, 1983, N. 3. Aynı kişi, XVIII. yy. ilk çeyreğinde Kutaisi ve Bağdat kaleleri hakkındaki Osmanlı belgesel kaynakları, "kaynakbilim araştırmaları", Moskova 1979 /Rusça

76 N. Şengelia, Ahaltse hakkındaki Osmanlı Finansal belgeleri, "Gürcüstan ve Doğu" Tbilisi, 1983. Aynı kişi 1731 yılı Hertvisi Livas Defteri, "Doğu filolojisi" V. 1983. Aynı kişi, Çıldır sancağı hakkında bir berat "Doğu Dergisi" Tbilisi, 1983.

77 N. Şengelia, Acara hakkındaki Osmanlı belgesel kaynakları, "Matsne" Tarih serisi N. 4 Tbilisi, 1978.

78 N. Şengelia, Sohum kalesi hakkındaki Osmanlı finansal arzları, "Matsne" Tarih Aynı kişi, Sohum kalesi hakkındaki Osmanlı küçük beratları V. Gabayvili dergisi, Aynı kişi Sohum kalesi hakkındaki Osmanlı Finansal Tahvilleri, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, Doğu Bilimleri serisi.

79 N. Şengelia Ottoman Arzas Concerning Batumi, Journal of Turkish Studies Edited by Şinasi Tekin, Gönül Alpay Tekin, Vol. 7, 1983 Orhan Şaik Gökyay Armağanı II, 1984, Harvard.

80 N. Şengelia, Lala Mustafa Paşa'nın Güney Kafkasya ülkelerinde yaptığı savaşlar hakkında, Osmanlı tarihçisi Müneccim Baş'ın verdiği bilgiler "Gürcü Kaynak Bilimi" II Tbilisi, 1968.

81 G.Tivadze, XVI. yüzyılda Samtse Atabeyliği'nin politik durumu, "Mnarobi" 1974, N. 10

82 G. Tivadze, XVI. yüzyılda Samtse Atabeyliğinin politik durumu "Muatobi" 1947, N. 10.

83 M. Svanidze XVI yy. son çeyreğinde Türk işgaline karşı Güney Gürcüstan (Samtse Atabeyliği'ni yaptığı savaşlar, Acara SSC Devlet Mitze çalışmaları cilt. 2, Batum, 1957.

84 M. Svanidze, Çıldır (Ahaltse) Paşahı'nın oluşması tarih, Gürcüstan SSC Topumsal Bilim Bölümü Bülteni, N. 7, 1964.

85 M. Svanidze "Gürcüstan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre, Samtse Atabeyliğinin idari bölünmesi ve Sosyo-ekonomik durumu, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, cilt. 21 Doğu Bilimleri serisi VII, 1967.

86 N. Şengelia, "Gürcüstan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre Osmanlı Vergileri ve vergi sistemi Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cilt 91, Doğu Bilimleri serisi II, 1960.

87 N. Şengelia, 1372-73 Gürcüstan Kanun-Name'si, Doğu Dergisi, I Tbilisi, 1960.

88 N. Şengelia, Osmanlı İmparatorluğu'nun Finansal Cetveli ve Belgelenmesi (Finansal belgelerin analizi örneğine: "Sebeb-i Tahri-i Hükm"), Osmanlı İmparatorluğu Devlet Yönetim Sistemi, Sosyal ve Etno-dini problemler, Makaleler Dergisi 1986, Moskova, / Rusça), sf. 40-64, 237-250.

manlı hükümeti, Osmanlı toprak mülkiyeti ve topraktan yararlanma şekillerini, Osmanlı vergileri ve vergi sistemini yavaş yavaş yaymaya başlamıştı. Güney Gürcüstan'da Osmanlı Feodal Enstitülerinin oluşturulması uzun bir süreç gerektirdi. Bunun, kendine has bir özelliği vardı. Bu kendine haslığa, A. Avallani ve M. Svanidze çalışmalarında değinmiştir.

A. Avallani'nin incelemelerine göre, Gürcü feodallerinin ayrıcalıkları, yurtluklar ve ocaklıklar sisteminde göre toprak mülkiyeti, XIX. yüzyılın ortalarına dek sürdü. Toprak mülkiyetinin bu yarı özelleştirme şekillerini Osmanlı hükümeti tanzimatla geçersiz kıldı. Tanzimata kadar toprak mülkiyetinin bu kategorileri vardı ama, Osmanlı hükümeti bunu kısıtlamak için elinden geleni yapıyordu. Tanzimat işi onu tamamen geçersiz kıldı. Tüm topraklar Osmanlı toprak mülkiyeti kategorisine dahil oldu. A. Avallani, XIX. yüzyılda Acara'da hüküm süren Osmanlı toprak mülkiyeti konularını iyi öğrenmiştir.⁸⁹

Prof. M. Svanidze, Osmanlı toprak mülkiyetinin bir şekli olan yurtluklar ve ocaklıkları araştırmıştır. Kendisi, bu şekilleri Çıldır eyaleti örneğinde incelemiştir.⁹⁰

Samshe Atabeyliği'nin tarihi hakkında Prof. Şota Lomsadze ilgi çekici bir araştırma yapmıştır.⁹¹ Osmanlı-Gürcüstan ekonomisi, tarihi nümiizmatik (sikke ve madalya koleksiyonculuğu) malzemelerle incelemiştir. Historiyografimizde bu, önemli ölçüde dikkat çekmiştir. Nümiizmatik malzeme temelinde Osmanlı tarihinin incelenmesi konusunda birçok ilgi çekici araştırma yapılmıştır.⁹²

Gürcü historiografisinde, Osmanlı sosyo-ekonomik sistem yani "Osmanlılık" özel bir araştırma konusu olmuştur. Historiyografimizde bu konuya ilk olarak akademisyen N. Berdzenişvili değindi ve ilgi çekici tezler ortaya attı. Daha sonra Osmanlılık konusuna, Prof. D. Gvritişvili, Prof. V. Dondua, T. Othmezurli ve diğerleri farklı yönlerden yaklaştılar.

Gürcüstan tarihi konularını incelemek, Gürcü-Türk ilişkilerinden "Osmanlılık"ı analiz etmek, Prof. D. Gvritişvili⁹³ ve Prof. V. Dondua'nın çalışmaları nu dikkate almadan pek ilgi çekici sayılmaz.⁹⁴

Osmanlıların Gürcüstan'a getirdiği vergi sistemi, Gürcü feodal sisteminden tamamen farklıydı. O, Gürcü feodalizmi için tamamen yabancıydı. T. Othmezurli'nin makaleleri bu konuya değinmektedir.⁹⁵

Kartli'de Osmanlılık'ın oluşmasıyla, Gürcü vergi sisteminden çok farklı olan Osmanlı vergi sistemi geliyordu. Gürcü feodal vergilerinin yanında yeni, yabancı vergi sistemi var olmaya başlıyordu. Bu ise yerli üretici toplumun zaten çok zor olan durumunu daha da zorlaştırıyordu. Osmanlı vergi sistemi, köylü sınıfını bir modele uyduruyor ve şartlarını eşitliyordu. Akademisyen N. Berdzenişvili'nin bu konudaki yorumu şöyledir: "Gürcü feodal ilişkilerinde, Osmanlı vergilerinin üretici halkın her kesimine

uygulanması alışılmamış bir olaydı. Osmanlılık, muafiyeti ve azadı kabul etmiyordu. Gürcü feodal sisteminde ise tamamen ya da kısmen vergiden muaf olan kişiler vardı. Osmanlılar satınalınmadığına bakmadan her şeyi ağır vergilerle vergilendiriyorlardı."

Osmanlılar, Osmanlı vergi sistemini getirmenin yanı sıra Kartli'yi birkaç yönetim birimine böldüler. Vahuştli'ye göre Osmanlılar, Somhit-Sabarati-ano'yu feodal birliğin başkanı Kaplanışvili'ye, Msheta'nın yukarılarını Bagrat Tsitsişvili'ye, Yukarı Kartli'yi Givi Amilahvari'ye, Muhran'ı ve Sakeriston'i kendi yöneticilerinden birine verdiler ve vergilerle diğer harçları bunlar aracılığıyla almaya başladılar.

Osmanlılar tarafından ülkenin ayrı ayrı yönetim birimlerine bölünmesinin amacı, işgalci tarafından ülkenin rasyonel olarak sömürülmesiydi. Aslında, Osmanlı hükümeti, Gürcü prensinin hükümlarlığına karışmıyordu. Ama bu, ülkeyi tamamen egemenliğine almak ve Gürcü prenslerinin yetkilerinin kısıtlanmasıyla da hükümsüz kılınması için atılan ilk adım idi. Kartli'nin hiçbir sosyal sınıfı Osmanlılıkta memnun değildi. Osmanlılık hakkında akademisyen N. Berdzenişvili'nin ilgi çekici incelemeleri vardır.⁹⁶

XVIII. yüzyıldaki Türkiye-Gürcüstan ilişkileri tarihinde Prof. O. Giginışvili'nin birçok incelemesi vardır. Onun, Türk dış politikasında XVIII. yüzyılın son çeyreğinde Gürcüstan'ın yerinin ne olduğu konusundaki araştırmasını özellikle belirtmek gerekir. Kendisi, günümüzde, Gürcüstan tarihi konularının çağdaş Türk historiografisindeki yerinin ne olduğuyla özellikle ilgilienmiştir.⁹⁷

⁸⁹ A. Avallani, Acara'daki Toprak Mülkiyeti Şekilleri, Batumi, 1960.
⁹⁰ M. Svanidze, Osmanlı İmparatorluğu'nda toprak mülkiyetinin bir şekli olan Yurtluklar ve Ocaklıklar (Çıldır Pasağlığı örneğinde). İlk Balkan İnceleme-Araştırma kongresinde Sovyet Delegasyonunun Bildirisi, Moskova, 1966. Ahaltışts Pasağlığı örneğinde Osmanlı İmparatorluğu'ndaki toprak mülkiyeti konuları. Sovyet Delegasyonunun bildiri-leri ve haberleri, III. Uluslararası Avrupa Ülkelerini İnceleme Kongresi, Moskova, 1974 (Rusça).

⁹¹ Şota Lomsadze, Samshe-Cavabeti, Tbilisi, 1973.

⁹² M. Antadze, XV-XVIII. yy. da Türk madeni paralarının Gürcüstan'da devamu Tbilisi, 1977. (Adayatı Tezi, Elyazması).

⁹³ D. Gvritişvili, Feodal Gürcüstan'da sosyal ilişkiler tarihi, Tbilisi, 1955.

⁹⁴ V. Dondua, VII. Vahtang Döneminde Gürcüstan Politika Tarihi, Tarihi araştırmalar Tbilisi, 1967.

⁹⁵ T. Othmezurli, 1723-1735 yıllarında Kartli'de Osmanlı vergileri. "Matsne", Tarih, arkeoloji, Etnografya ve sanat tarihi serisi, Tbilisi, 1973. N. 4. Aynı kişi, 1723-1935 yıllarında Kartli'de Osmanlı hakimiyeti döneminde Doğu Gürcüstan'ın politik tarihi. "Matsne", Tarih, arkeoloji, etnografya ve sanat tarihi serisi, Tbilisi, 1974. N. 3. Aynı kişi, "Gürcü Sovyet historiografisinde Osmanlılık Konusu" Genç bilimadamlarına çalışmaları, Bilimsel enformasyon sektörü, Toplum bilimi alanında, Tbilisi 1977.

⁹⁶ N. Berdzenişvili, XVIII. yy. Gürcüstan Tarihi. Gürcüstan tarihi konuları cilt II, 1965.

⁹⁷ O. Giginışvili, XVIII. yüzyılın son çeyreğinde Gürcüstan-Türkiye dış politikası. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, cilt 73, Tbilisi, 1959. Aynı kişi, Çağdaş Türk historiografisinde Gürcüstan tarihi konuları. "Tsiskari", N. 1, Tbilisi 1958.

Abel ve Kahaber Surguladze'ler, Türkiye'deki Gürcü lejyonunun çalışmaları hakkında kısa bir kitap yazmışlardır. Bu kitapta, Birinci Dünya Savaşı sırasındaki olaylar, Türkiye ve Avrupa'daki Gürcü yurtseverlerin yaptığı çalışmalar ilgi çekici bir dille anlatılmıştır.⁹⁸

M. Svanidze, çağdaş Türkiye'de yaşayan Gürcüler hakkında bir kitap yazmıştır. Kendisi, Türkiye'deki Gürcü muhacirliğini yorumladı. Gürcülerin İstanbul'da yaptığı çalışmalar ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki Gürcüler'in durumlarına değindi. Kitabın sonunda, Türk vatandaşı İsmet Zade Doktor Mehmet Arif'in, çevirisini Marine Iluridze'nin yaptığı bir eserinin Gürcücesine bulunmaktadır.⁹⁹

Türk-Gürcü ilişkileri tarihini inceleme, Gürcü tariholografisinde tüm hıızlaya devam etmektedir. Gürcü Türkologlara düşen görev, Türkiye tarihini incelemek, Türk-Osmanlı kaynaklarında bulunan Gürcüstan tarihine ilgili bilgileri araştırmak, incelemek-analiz etmek ve Gürcü kaynaklarının verileriyle kıyaslamaktır.

Gürcü Türkolog-Osmanlı uzmanları Türkiye-Gürcüstan ilişkileri tarihi konularıyla beraber Türkiye'nin politik, sosyo-ekonomik tarihi konularını da başarıyla incelemektedirler. Gürcü Türkologlarının araştırma konularından bazıları, Osmanlı devletinin oluşması, yaptığı ıgal savaşları, sosyal hareketleri, Osmanlı toprak mülkiyeti şekillerinin belirlenmesi, Güney Len sistemi (Eski bir Türk sistemi) vergiler ve vergi sistemleri ile diğer birçok konudur.

Prof. Giorgi Puturidze, Osmanlı devletinin oluşması, yaptığı ıgal savaşları vb. konuları kapsayan birçok makale yazmıştır. Prof. G. Puturidze, XIV-XVI. yüzyıllar arası Osmanlı ıgal savaşlarını incelemiştir. Kendisi, burada askeri organizasyonu da incelemiş ve yenicilerin organizasyonuna değinmiştir. "Bu eşkiya devlet, sadece ıgal ettiği ülkeleri zayıf düşürüp yağmalayarak ve çizmeye bağlanmış halktan aldığı vergilerle yaşıyordu. Orta yüzyılların esas üretici sınıfı olan köylünün en vahşi şekilde sömürülmesi Osmanlılarda görüyoruz" diyor Prof. G. Puturidze. Kendisi, Osmanlı Devleti'ndeki toprak mülkiyeti kategorilerini anlatmakta ve Osmanlı vergileri ile vergi sisteminde değinmektedir.¹⁰⁰ Prof. G. Puturidze, Osmanlı Devleti'ndeki sosyal hareketleri de incelemiştir. Kendisi XV-XVII yüzyıllar arası, köylülere yapılan dayanılmaz sömürülere değinmektedir. "köylülerin kaçışının sebebinin feodal sömürü olduğu dönemdeki politikacılar da farkındaydı ve bu olay, köylülerin içinde bulunduğu ağır şartların varlığını daha inandırıcı bir şekilde belgelemektedir."

Yazar, XVI.-XVII. yüzyıllar arasındaki Osmanlı devletini incelemiştir. Onun dediğine göre, "XVI. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı askerî-feodal devleti düşüşe geçti. Osmanlı askerî gücünün zayıflaması, Askerî-Len sisteminin krizinden dolayıydı." Osmanlı askerî gücünün temel olan Askerî-Len sistemi yavaş yavaş önemini kaybediyordu.

Osmanlı şehirlerini, zanaatını ve ticari yaşamını Prof. V. Gabaşvili incelemiştir. Prof. V. Gabaşvili'ye göre "Osmanlı şehirleri bir çok yönüyle doğudaki feodal şehirlere benzliyordu. Ama, bazı yönleriyle de farklılıkları vardı.¹⁰¹

Osmanlı şehirleri mahallelere bölünmüştü. Bu mahalleler birbirlerinden duvarlarla ayrılıyordu. Şehirlerin etrafı bağ-bahçe ve otlaqlarla çevriliydi. Şehirdeki tekdüzden yönetim birliklerini farklı mesleklerdeki insanlardan oluşan birlikler oluşturuyordu. Bu birliklere esnaf deniyordu. Esnaf çalışmalarını Evliya Çelebi anlatmıştır. Zanaatçılar, sosyal hareketlerde aktif olarak görev alıyorlardı.

Yakındoğu şehirlerindeki sosyal hareketler konusunda Prof. V. Gabaşvili'nin özel bir çalışması vardır.¹⁰² Türkiye şehirlerindeki zanaat organizasyonları konusunda Davit Gudiaşvili'nin Rus dilinde yazdığı özel bir çalışması vardır.¹⁰³

XVI. yüzyılda Osmanlı devletindeki vergiler ve vergi sistemi özel bir araştırma konusu olmuştur.¹⁰⁴ Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi konusunda özel araştırmalar yapılmıştır. Örneğin, Prof. G. Puturidze¹⁰⁵ ve Prof. G. Alasania'nın¹⁰⁶ bu konuda araştırmaları vardır. Prof. M. Svanidze'nin araştırması, XVI. yüzyıldaki Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve vilayet yönetimine değinmektedir.¹⁰⁷

XVI. yüzyılda Osmanlı devletindeki dervişlik ve köylü ayaklanması konusunda Prof. G. Tivadze'nin ilgi çekici bir çalışması vardır.¹⁰⁸ Yazar burada, Osmanlı devletindeki sosyal hareketlere değinmekte, aynı zamanda, dervişlik konularıyla, buna bağlı olan sosyal hareketleri incelemektedir. Kendisi, ikinci çalışmasında, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Askerî-Len sistemi ve toprak mülkiyeti şekillerine değinmiştir.¹⁰⁹

98 Abel Surguladze, Kahaber Surguladze, Türkiye'deki Gürcü Lejyonu. Batumi, 1994.

99 M. Svanidze, Türkiye'deki Gürcüler, İsmetzade Doktor Mehmet Arif (Türkiye'deki Gürcü Köyleri) Tbilisi, 1996.

100 G. Puturidze, Osmanlı Devleti, Yakındoğu tarihi denemeleri (Feodal dönem), Tbilisi, 1957, sf. 245-284.

101 V. Gabaşvili, Şehirler, zanaat, ticaret, Yakındoğu tarihi denemeleri (Feodal dönem) Tbilisi, 1957, sf. 200-272.

102 V. Gabaşvili, Yakındoğu şehirlerindeki sosyal hareketler. Yakındoğu tarihi denemeleri. Tbilisi, 1966 cilt I.

103 Davit Gudiaşvili, Evliya Çelebi'nin "Seyahat-Name'sine göre Türk şehirlerinin zanaat organizasyonları. Genç bilimadamları ve araştırma görevlilerinin Bilimsel Konferans çalışmaları. Moskova, 1975.

104 N. Sengela, XVI yüzyılda Osmanlılarda vergiler ve vergi sistemi. Tarih Enstitüsü çalışmaları. Çilt VI. Bölüm 2. Tbilisi, 1962.

105 G. Puturidze, Türkiye sosyo-ekonomik tarihi için bir kaynak olan Koçbey Goriceli'nin "risale" si. Tbilisi, 1953. (Adaylık tezi, Elyazması).

106 G. Alasania, Türkiye tarım ilişkileri hakkında bir kaynak olan Ayı Ali'nin "Risale" si. Tbilisi, 1973. cilt III. Gürcü kaynak bilimi.

107 M. Svanidze, XVI yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve vilayet yönetimi. Yakındoğu tarihi konuları, Tbilisi, 1946 sf. 369.

108 G. Tivadze, XVI yüzyılda Türk dervişliği ve köylü ayaklanmaları (Bazı ek konuları inceleyerek). Tbilisi, 1946 sf. 369.

109 G. Tivadze, Osmanlı İmparatorluğunda askerî feodal ilişkilerin temel olan Toprak mülkiyetindeki Tmar sistemi. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cilt. 63. 1956 sf. 93-122.

Türkiye'nin yakın ve çok yakın tarihini Prof. O. Giginçevli başarıyla araştırıyordu. Kendisinin, XVIII.-XX. yüzyıllar arası Osmanlı tarihi konusunda ilgi çekici bir çalışması vardır. Aynı zamanda, XVI-II. yüzyıldaki Osmanlı İmparatorluğu'nun iç ve dış politikasının tüm problemlerini başarıyla incelemiştir.

O. Giginçevli'nin, Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonraki Osmanlı Devletinin iç durumu hakkında da ilgi çekici bir çalışması vardır. Burada, Türkiye'nin iç durumunu anlatmış ve Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonra Türkiye'deki gelişmeleri aktarmıştır.¹¹⁰ Onun, XVIII. yüzyılın 70'li yıllarındaki bazı konularla ilgili yaptığı araştırma da oldukça ilgi çekicidir. Yazar, burada ülkenin o dönemdeki iç ve dış durumunu gerçekçi bir şekilde anlatmakta ve 70'li yıllardaki Osmanlı devletindeki gelişmelere değinmektedir.¹¹¹

Bir sonraki araştırmasında yazar, önceki çalışmalarındaki konulara devam etmektedir. Özellikle Osmanlı İmparatorluğunun dış ilişkileri konusuna değinmektedir. Bu çalışmada yazar, Osmanlı tarihinin dış politikası konularını incelemiştir.¹¹² Osmanlı Devleti'yle olan ilişkilerini ve XVIII. yy. sonlarındaki Türkiye'nin durumunu incelemiştir.¹¹³

Prof. O. Giginçevli'nin monografist "Pantürkizm ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Dış Politikası" ünütüdür.¹¹⁴ Burada pantürkizmi oluşturan nedenler ve gelişme evreleri incelenmiştir. Türkiye'yi yansıtan ve Türkizmi Osmanlı İmparatorluğu'nun idari ideolojisine dönüştüren özgünlüklere değinilmiştir. Çalışmada, Türkiye'nin dış politikasına büyük önem verilmiştir.

Giginçevli, XIX.-XX. yüzyılları arasındaki Türkiye toplumunun ideolojisi de incelemiştir.¹¹⁵ O. Giginçevli'nin ilgi alanına, Birinci Dünya Savaşı öncesi ve savaş sonrasındaki Türkiye'nin dış politikası konuları da girmektedir. Yazar burada, Kafkasya cephesine ve Türkiye'nin dış politikasındaki bazı konulara değinmektedir.¹¹⁶ Yazar ayrıca, Genç Türklerin Kafkasya politikasını da incelemektedir.¹¹⁷

Çağdaş Türkiye'nin aktüel konularıyla ilgili Gürcü Türkolog Tzate Batzaş'nın başarılı çalışmaları vardır. Kendisinin, Kuzeydoğu Anadolu'nun etno-dini konuları hakkında ilgi çekici araştırmaları vardır. Bunun dışında, Türkiye'nin çok yakın tarihî konularında da birçok çalışması vardır.¹¹⁸ Prof. D. Zavriv'in çalışmasında, Türkiye'nin Kuzeydoğu illerinin durumları incelenmiştir.¹¹⁹

Prof. N. Komahidze, İkinci Dünya Savaşı sonrası Türkiye'nin doğu illerindeki zıral ilişkiler ve köylülerin durumunu araştırmıştır.¹²⁰

M. Palavandışvili'nin araştırma konusunu Türkiye ve genel pazar oluşturmaktadır. N. Bostaşvili, Türkiye'nin yakın ve çok yakın tarihiyle ilgili kaynakları araştırmaktadır. Kendisi, "Türkiye Bibliyografyası" adındaki bir çalışmasını yayınlamıştır.¹²¹

Türkiye: tarihinin çok yakın dönemlerini araştıran genç Türkologlar da vardır. T. Çınçarauli E. Maçitidze, T. Aphazava vb.

Prof. M. Svanidze'nin 1978 yılında yayınladığı çalışma ilgili çekicidir. Bu çalışma, Gürcüstan'da Türkiye tarihinin incelenmesine değinmektedir.¹²²

Gürcü Türkologlarının bilimsel ürünleri kısaca bunlardır. Onlar, Türkiye tarihinin konularını incelemek için verimli, bilimsel ve pedagojik çalışmalar yapmaktadırlar.

Gürcü Türkologlarının araştırma alanları oldukça geniştir. Onlar, Osmanlı iç ve dış ilişkilerinin yanı sıra Gürcüstan'la olan ilişkilerinin her türlü problemlerini büyük bir verimle incelemektedirler. Aynı zamanda, onların kaynak bilimi ve historiyoğrafik temelleri de geniştir. Gürcü Türkolog tarihçiler, geniş profilli kaynak bilimsel Osmanlı uzmanlarıdır. Onlar, çok zor elyazmaları çözüyorlar ve kaynak bilimi literatürümüzü ilgi çekici bilgilerle zenginleştiriyorlar. Bununla, Türkiye tarihinin tüm konularının daha büyük bir verimle incelenmesi işine katkıda bulunuyorlar.

Son on yıllar boyunca Prof. V. Gabaşvili başkanlığında, uzman, teknik donanımlı birçok genç kadro oluşturuldu. Bunlar, bilimsel ürünlerinin yanı sıra, ulusal ve uluslararası toplantılar, konferanslar ve kongre çalışmalarında aktif roller almakta, Gürcüstan ve yabancı ülkelerin bilim merkezlerinde verimli çalışmalar yapmakta ve yararlı bilimsel çalışmalarda bulunmaktadırlar.

(Bitt)

110 O. Giginçevli, Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğunun iç durumu. Yakındoğu tarihi konuları, Tbilisi, 1963, sf. 31-64.

111 O. Giginçevli, XVIII. yüzyılın 70'li yıllarında Osmanlı tarihinin bazı konuları. Yakındoğu ülkelerinde yakın ve çok yakın tarihî konuları. Tbilisi, 1967, sf. 163-183.

112 O. Giginçevli, XVII. yüzyılı sonlarında Türkiye tarihinin bazı konuları. SSCB Bilimler Akademisi Doğu Bilimler Enstitüsü Dergisi. N 73. 1963.

113 O. Giginçevli, Türkiye ve Ağa Mehmet Han. Yakındoğunun yakın ve çok yakın tarihî konuları. Tbilisi, 1975, sf. 145-180.

114 O. Giginçevli, "Pantürkizm ve Osmanlı İmparatorluğu'nun iç politikası". Tbilisi 1963.

115 O. Giginçevli, XIX-XX yüzyıllarda Türk toplumunun ideolojisi tarih. "Doğu Dergisi" cilt I. Tbilisi, 1960, sf. 207-236.

116 O. Giginçevli, Birinci Dünya Savaşı sırasında Kafkasya cephesine ve Türkiye'nin dış politikasındaki bazı konular. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cı 91, 1960, sf. 385-411.

117 O. Giginçevli, Genç Türklerin Kafkas politikası. "Etkin devrim ve Yakındoğu ülkeleri" dergisi, Tbilisi, 1967, sf. 125-149.

118 Tzate Batzaş, Kuzeydoğu Anadolu'da Etno-dinsel süreçler. Tbilisi, 1968.

119 D. Zavriv, Türkiye'nin Kuzeydoğu vilayetlerinin çok yakın tarihi. Tbilisi, 1947.

120 N. Komahidze, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu Türkiye'de Köy Endüstrisi ve köylünün durumu. Tbilisi, 1965.

Aynı kişi, Çağdaş Türkiye'de köy endüstrisi işçilerinin bazı üyeleri, Dergi: Asya ve Afrika ülkelerinde çiftçiler. Moskova, 1969. Aynı kişi, Köylü hareketinin bir şekli olan eşkiyalık. Dergi: Etkin devrim ve Yakın ve Ortadoğu Ülkeleri. Tbilisi, 196, sf. 48-81.

121 N. Bostaşvili, Türkiye Bibliyografyası. Tbilisi, 1971.

122 M. Svanidze, Gürcüstan'da 30 yılı boyunca yapılan tarihî incelemeler (1945-1975) sf. 130-140. Moskova, "Türkojoloji Dergisi" 1976, 1978.

Istanbul'da Gürcü Kültürel Varlığı*

Şuşana PUTKARADZE**

"Şuşana Putkaradze"

Gürcü halkı, günümüz dünyası için eski ve değerli bir kültürün lokomotifi durumundadır ve yurt dışında bir çok kültürel eser meydana getirmiştir. Miladi takvime göre 4. ve 5. yy.'lardan itibaren Yunanistan'da, Filistin'de, Suriye'de ve Bulgaristan'da Gürcüler'e ait bir çok eser inşa edilmiştir. Bunlar arasında en önemlileri Kudüs'teki Cvari Manastırı, Yunanistan'da Atoni dağındaki İverler manastırı, Bulgaristan'daki Petrosni Manastırı, Sina dağı, Suriye ve Antakya'daki bir çok manastırdır. Daha sonraki yüzyıllarda Gürcüler buraları ya kaybettiler ya da başka ulusların - Yunanlılar, Fransızlar, Ermeniler gibi - temsilcileri buraları sahiplendiler. Gürcüistan dışında Gürcülerin elinde ve korumasında kalarak varlığını sürdüren eserler sadece İstanbul'dadır.

İstanbul (eski ismi ile Konstantinopol) -Avrupa ve Asya'yı birleştiren köprü, insanlık tarihinin en önemli ve eski kültür ve aydınlanma merkezi- çok eski tarihlerden bu yana Gürcüleri hep kendine çekmiştir. Yüzyıllar boyunca Avrupa uygarlığı İstanbul üzerinden Gürcüistan'a ulaşmıştır.

İstanbul'daki Gürcü varlığı konusu tarihin önemli ve araştırılması gereken mihenk taşlarından birisidir. Yazılı belgelerde henüz IX. yy. a kadar ulaşmıştır. Bu belgeler eski Yunanca, Fransızca, Latince ve Gürcüce kaynaklarda bulunmaktadır.

İstanbul'da, bir çok tanınmış Aziz, din görevlisi, filozof ve çevirmenler bulunmaktaydı. Bunların arasında en tanınmışları Aziz İllarion Kartveli ve Aziz Giorgi Mtatsmindeli'dir. Bu iki Aziz de İstanbul'da toprağa verilmişlerdir. Gürcü kralları da Konstantinopol'e sık sık geldiği gelişi yapıyorlardı. Gürcü krallarının tahtlarının istikbalinin belirlenmesinde buranın büyük etkisi bulunuyordu. Tarifsiz güzellikleri ve zekaları ile bilinen bir çok Gürcü kadını da buraya gelin olmuştu. Bunlar arasında en tanınmışlarından birisi de Gürcü kralı David Ağmaşenebeli'nin halası Marta (Marlam)'dir. O aynı zamanda, kahraman komutan Grigol Bakurlani'nin ve tanınmış filozof çevirmen İoane Petritsi'nin çağdaşı Bizans İmparatoru Duka'nın (XI.yy) karisidir. II. Giorgi'nin kızı Marlam Bagratloni de Bizans kraliçesi idi. Kraliçe Tamar döneminde çok sayıda din bilgini Konstantinopol'e gelmiştir. Ayrıca XIII. yy.'dan itibaren Gürcüistan'da Katolik misyonerler faaliyet göstermeye başlamış ve Roma ile sıkı bir trafik oluşmuştur. Bu arada Konstantinopol'deki Gürcü nüfusu da artmıştır.

Gürcülerin İstanbul'a yerleşmeleri; tarihin bilinir en eski yıllarından beri vardı. Özellikle Galata ve çevresindeki mahallelerde Gürcüler belirgin bir nüfus yoğunluğu oluşturuyorlardı. Osmanlı hakimiyetinin meydana geldiği 1453 yılından itibaren Galata'ya Gürcü Kapı ismi verildi. Tarihi kaynaklara göre o yıllarda İstanbul'da 1500'den fazla Gürcü aile ve 4500'den fazla da Gürcü nüfusu bulunuyordu.

Nuruosmaniye'deki Büyükpazar (Kervansaray) yakınlarında, "Vezirhan" çevresinde de 17. yy.'dan itibaren bir Gürcü yerleşimi daha oluşur. Burada iki katlı büyük bahçeli ve bahçesinde iki tip ocağı olan bir bina inşa edildi. Bu bölgede yoğun olarak bulunan ve yaşayan Gürcüler'in önemli bir bölümünü tüccarlar oluşturuyordu.

İstanbul'a, 1828-1829 yıllarında meydana gelen Osmanlı Rus harbi sonrası da büyük oranda Gürcü göçü oldu. Müslüman Gürcüler periyodik olarak Rus egemenliğine yakın sınır bölgelerinden kalıncak Osmanlı egemenlik alanındaki merkez bölgelere özellikle İstanbul ve Marmara çevresine göç ettiler. Müslüman Gürcü muhaceratı 1877-1878 Osmanlı Rus Harbi ile daha da arttı ve 40 yıl boyunca, ta ki 1921 yılına değin çeşitli aralıklarla sürdü. Bu dönemde çok sayıda Müslüman ve Katolik Gürcü ailesi ata yurtlarını terk ederek Anadolu'ya ve İstanbul'a geldiler. Bu gelişlerde muhaceratı yaşayan Gürcülerin önemli bir bölümü özellikle İstanbul ve çevresini tercih ettiler. Bu sıralarda yani 19. yüzyılın 2. yarısından itibaren o tarihlerde şehirden dışı olarak nitelendirilen Feriköy'e birçok Gürcü ailesi yerleşti. Buradaki bir sokağa, buraya yerleşen Gürcü ailelerinden dolayı "Gürcü Sokağı" adı verildi. Bu sokak bugün "Kazım Orbay Sokağı" olarak isimlendirilmiştir.

İstanbul o tarihlerde, Hristiyan Gürcüleri olduğu kadar Müslüman Gürcüleri de kendine çekliyordu. İslami yüksek eğitim ve öğretimi, o yıllarda sadece İstanbul'da verilmekte idi. Fatih Camii medre-

* TÜGÜDAV-Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı'nın Sunulan Çalışmadan Alınmıştır.

** Eski milletvekili (Acara Otonom Cumhuriyeti Gürcüistan), Prof. Dr. Batumi Devlet Üniversitesi

sesi, o dönem İslam felsefesi ve Kur'an öğretileri bir merkez konumundaydı. Burada birçok Müslüman Gürcü öğrenci bulunuyordu. Ayrıca çok sayıda Müslüman Gürcü öğrenci de İstanbul Hukuk ve İlahiyat Fakülteleri'nde öğrenim görüyordu.

Gürcüler'in İstanbul'da kendilerine ait ibadet-haneleri bulunuyordu. Bunların arasındaki en önemli ve eskilerinden biri de, Galata'da, Aziz Petre'nin adına inşa edilen kilisedir. Burasının, Feriköy'de Gürcü Katolik Kilisesi'nin inşa edildiği yıllara kadar varlığını sürdürdüğü bilinir. Bu kilisenin kendine ait bir de mezarlığı bulunuyordu. Dönemin Osmanlı Sultanı diğer bütün kiliseler olduğu gibi Gürcü Katolik Kilisesi'ne de 18. yy'da Taksim'de mezarlık yeri tahsis etti. Zamanla buralar şehir merkezi haline gelince mezarlıklarda buralardan taşındı. Gürcü Katolik mezarlığının yerinde şimdiki Divan Oteli bulunmaktadır. Mezar taşları da sökülüp atılmıştır. Bu taşlardaki yazılar, Gürcü Katolik Kilisesi'nin Ahaltishe kökenli Rahibi İvane Gvaramade tarafından okunmuş ve bugünlere tarihi bir bilgi olarak ulaştırılmıştır. Bu mezar taşları arasında en eskisi 1702 yılına aittir. Rahip İvane Gvaramade'nin verdiği bilgilerle göre, bu yazılı taşların önemli bir bölümü Surp Agop Ermeni Kilisesi ve Surp Agop Ermeni Hastanesi'nin inşaatında kullanılmıştır. Böylelikle Taksimdeki Gürcü kültürel varlığı da hazin bir şekilde sona ermiştir.

Çok eski tarihlere ait Gürcü Kilisesi İse İmparator Basil Makedoneli (866-886) zamanında Konstantinopol'un dış mahallelerinden biri olan Sostene'de Romana ismiyle Gürcü rahipler için inşa edilmiştir. O tarihlerde Yunanistan'da, Ulumbo dağında 3 Gürcü rahip din hizmeti vermekteydi. Onların önderi, ünlü Gürcü din alimi, filozofu ve tanrının sevgili hizmetkârı Aziz İllarion Kartveli idi. O yaşadığı Ulumbo dağına terk ederek Selanik'e gider ve Selanik yöneticisi de onun adına bir manastır inşa ettirir. Aziz İllarion Kartveli 19 Eylül 882'de vefat etmiş ve orada toprağa verilmiştir.

Ulumbo dağındaki manastırda bulunan bu ulu insanlara dair birçok bilgiye sahip olan İmparator Basil Makedoneli, onların Başkent Konstantinopol'e taşınmalarını kararlaştırdı. Onlar için şehir dışında Romana adıyla anılan bir manastır inşa ettirir. Manastırın inşa edildiği yer vaktiyle doğa harikası bir yermiş. Manastır yakınlarında tadı çok güzel bir pınar bulunuyormuş. İmparator Basil Makedoneli de buranın zamanla müdavimi olmuş. Oğulları Leon ve Aleksandre'nin burada büyümelerine ve eğitim görmelerine karar vermiş.

Aziz İllarion Kartveli'nin vefatını öğrenen İmparator Basil Makedoneli Selanik şehri yöneticisine haber göndererek Aziz İllarion Kartveli'nin naaşının Konstantinopol'e gönderilmesini ve Romana' da toprağa verilmesini arzuladığını bildirdi. Romana bu olayın ardından bir çok mucizenin gerçekleştiği kutsal bir yer haline geldi. Buraya gelip dua eden

hastalar şifa buldu, çocuksuzlar çocuk sahibi oldu, dertlilerin dertlerine çare bulundu. Tüm bunların, Aziz İllarion Kartveli'nin ruhunun bir lütfü ile meydana geldiğine inanıldı. Kısaca, Yunan filozofu Basil, Aziz İllarion Kartveli'nin hayatına dair bu bilgileri bize aktarmaktadır. Bu Aziz ile ilgili Gürcü kaynaklarında da bir çok bilgi bulunmaktadır (Tbilisi Kilise Müzesi El Yazmaları No: 70, Evgeni D'Alesio'nun Kartvelebi Konstantinopol'sh' kitabında bulunuyor).

Bir Gürcü kilisesi de, bugünkü Piyale Paşa Camii'nin bulunduğu yerde vardı. 1573 yılında inşa edildiği bilinir bu caminin. Evgeni D'Alesio D'Alesio'nun yazdığı kitapta belirtildiği üzere, 1566-1574 yıllarının şehir planında bu kilise görülmekteydi. Piyale Paşa Camii, bu kilise kahtıraları üzerine inşaa edilmiştir.

İstanbul'lu Gürcüler'in en önemli anıtı Feriköy'de bulunan Gürcü Katolik Kilisesi ve Manastır'dır. Buranın kurucusu Ahaltisbeli rahip Petre Harisciravili (Harisciriantı) idi. O, 1859 yılı Nisan ayından itibaren İstanbul'a yerleşti. Çok çabuk bir şekilde Gürcü cemaatini oluşturdu. Bu cemaatten birisi ki ismi bilinmiyor, Kilise ve Manastırın inşası için 1200 arşın arazi satın aldı. Rahip Petre Harisciravili bu kompleksin inşasında, tüm diğer gönüllüler gibi bedenden de çalıştıyordu. Zaman içinde Feriköy'deki bu kompleksin bir benzeri de Üsküdar'da yapılmıştır. Gerek Feriköy'deki gerekse Üsküdar'daki kompleks yardım ve hediyeler sayesinde yapılmıştır. Gürcüler burada Gürcüce ve Fransızca eğitim veren bir okul ve Gürcüce baskı yapabilen bir matbaa kurdular. 1870 yılında itibaren baskıya geçtiler ve 100 den fazla kitap bastılar.

Feriköy Gürcü Katolik Manastırı bünyesinde 1908 yılında Gürcü dünyasının tanınmış ismi büyük ozan Akaki Tsereteli'nin adına bir kütüphane açıldı. Buraya kadar anlatılanlardan da görüleceği gibi, bu kilisenin, manastırın ve kütüphanenin tarihi incelemeye ve araştırmaya oldukça değer bir çalışmadır.

Rahip Petre Harisciravili, Üsküdar'da da Boğaz'a nazır bir arazi satın almış ve orada da Kilise ve Manastır inşaa etmiştir. Bu Kilisenin 5 köyden oluşan bir cemaatinin olduğu da bilinmektedir. Rahip Petre Harisciravili, zamanla bu kilise ve manastıra gelir sağlamak maksadıyla bir akaret satın almıştır. Burada, 1881 yılında Gürcüce ve Yunanca eğitim veren bir okul açılmıştır. Ancak, ne yazık ki 1910 yılında zamanın İtalyan Piskoposu bu değerli kompleksi Gürcüler'in elinden alarak yine o civarda bulunan Latin kilisesi ve cemaatine vermiş, Gürcü kilise ve manastırına kilit vurmuştur. O zamanlar Gürcü Katolikler, Fransız ibadet prensiplerine göre dini vecibelerini yerine getirdiklerinden Fransızların himayesindeydiler. Bir yerde, Gürcü Katolik cemaatinin İstanbul'daki hamiliğini Fransız elçiliği yürütüyordu denilebilir. Bu sebeple, Feri-

köy'deki Gürcü Katolik cemaatinin de hamisi Fransızlardı. Fransızlar, Feriköy ve Üsküdar'daki Gürcü Katolik cemaatine ait kilise ve manastırların inşası için 1895 yılında 300 altın hibe de bulunmuşlardır.

Piskopos Sardı'nın bu tavırları ve yaptıkları, İstanbul'da, Fransızca yayınlanan gazetelerde yayımlandı. Bu gazetelerden biride "La Turk" idi. Bir hafta boyunca bu gazete konuya ilgi gösterdi. Gürcüce gazetelerde de konuyla ilgili yazılar basıldı. Gürcüce "Halk Gazetesi"nin 29 Temmuz 1911 tarihli 364 nolu sayısında konuyla ilgili olarak bir çok yazı çıkar. Yine "La Turk"te bu soruna değinen bir çok yazı çıkar. Temmuz 1911 baskılarında Gürcüce Sahalho Gazete" Halk Gazetesi'nin 29 Temmuz 1911 tarihli baskısında Gazetenin İstanbul muhabiri "Piskopos Sarkı'nın yaptıklarına biz Gürcüler bir tepki vermezken, Fransızların bizim bu küçük kompleksin başına gelenlerle ilgili olarak İstanbul'da basılan Fransızca Gazetelerdeki eleştiriyi yazılarıyla Piskopos'u deyim yerindeyse yerin dibine sıkular" diye siten dolu bir haber yazdı. Gürcüce Halk Gazetesi muhabiri Fransız gazetelerindeki eleştiriyi yazılarında, Episkopos Sardı'nın Gürcü Katolik rahiplerinin o 5 köylük cemaati yitirdiklerini ima ederek Gürcülerin elinden buraları alarak Latin kilisesi rahiplerine verdiğini ve bunun büyük haksızlık olduğunu eğer Gürcülerin elinden alınacaksa bu mal varlığının kendilerine devredilmesi gerektiğini belirtiyorlar. Ancak eğer Gürcüler buralara sahip çıkmak isterlerse buraları onlarındır diye de yazıyorlar. Dönemin Fransa ekşisi de konuya müdahale ederek, bu kompleksin Rahip Petre Hariscraşvili'nin uğraşları sonucu oluşturulduğunu belirtip tekrar eski sahiplerine iade edilmesini istiyor.

Piskopos Sardı'nın müdahalesi sonucu gelişen bu olayların mahkemelik olduğunu duyan Müslüman Gürcüler de davaya karşırlar. Zamanın bakanlarından olan Sabri Bey Şambaşidze ile Şehremini ve Osmanlı Meclisi Üyesi Profesör İremadze sorunu yakından ilgilendirler. Onlar olaya şöyle sözlerle karşılık verirler: "Çünkü Gürcü Katolik Manastırı yöneticisi Rahip Benedikte Vardidze (Çilingirovi) Episkopos Sardı'nın yoldaşları (fikirdaşları), çünkü o Benedikte Vardidze manastırın mal varlığını, matbaasını, kilisesini ve okulunu koruyamıyor. Çünkü o Gürcüce dua ve ibadeti kaldırdı. Bu yüzden makamı terk etsin. Onun yerine ulusal değerlere sahip çıkan ve Gürcüce ibadeti tekrar hayata geçirebilen bir kişi getirilsin".

"Gürcüce Halk Gazetesi" muhabiri konuya ilişkin yaklaşımlarından ötürü Fransızlara teşekkür eder.

Bizim görüşümüze göre Gürcü-Türk Kültür ve Eğitim Vakfı bu Gürcüler'e ait mal varlıklarının Gürcü Katolik Kilisesi ve Manastırı Vakfı'na iade edilmesi hususunu ele almalı eğer bunun gerçekleşmesi mümkün değilse bu binaların üzerine tarihi ve manevi değerlere saygı gereği tarihçelerinin içeren

tabelalar konmasını sağlamalıdır. Bu konuyla ilgili olarak Kültür Bakanlığı ile görüşülmelidir.

İstanbul Gürcü Katolik Manastırı, Kilisesi ve Okulu; 1861 yılında Osmanlı döneminin tanınmış tüccarlarından Yakob Zubalaşvili'nin büyük maddi desteğiyle ve Gürcü halkının saygın evladı yurtsever Rahip Petre Hariscraşvili tarafından inşa edilen kilise, okul, matbaa ve Manastırın oluşun bu kompleks zamanında Gürcü kültürünün bir merkez ve Hristiyan Gürcüler ile Müslüman Gürcüler arasındaki dostluğun bir simgesi, aracı haline gelmiştir.

19.yy.ın 80'li yıllarında Manastır yakınlarında Gürcü ve Fransızca eğitim veren bir okul inşa edildi. İstanbul'un başta Feriköy olmak üzere birçok semtinde dükkânlar açılarak buralardan elde edilen gelirler kitap basmak ve benzeri kültür işlerinde kullanıldı. Manastır rahiplerinden Merab İstanbul'da yaşayan her dinden Gürcüler için bir yardım kuruluşunun oluşturulmasına öncülük etti. Bu konuda Abaşeti'nin İmparatoru Manelik'in özel doktoru olan Merab Bey de Kardeş Rahip Merab'a mal ve manevi yardım ediyordu (Konuyla ilgili olarak Droşa Gazetesi'nin 1908 yılı Aralık ayının 16 sı tarih-sayısında ve Ş. Lomsadze Gürcü Katolikleri'nin Yurt Dışındaki Faaliyetleri" isimli kitabında ve Orta çağda geçen yüzyıla kadar Gürcü tarihinde Ahaltishe Kronikleri" isimli 1979 yılı basımı eserde bilgiler ulaştırılabilir). Rahip Petre Hariscraşvili ticari bir kuruluş olan Karvasla'yı oluşturdu. Bu kuruluşun 5 dükkânı vardı. Buradan elde edilen gelirlerle güç durumdaki Gürcülere yardım ediliyor, Manastır, Matbaa, Kilise ve Okulun bakımı yapılıyor.

Okul 1860 yılından itibaren faaliyetteydi. 1876 yılından, itibaren ise kız ve erkek okulları olarak faaliyete devam ettiler. Temel eğitim Gürcü dil idi. Bu sınırlarda okulun 160 öğrencisi vardı. Burada üst düzeyde Fransızca ve Osmanlıca eğitimi veriliyordu. Bu okulda Katolik Gürcülerle birlikte Müslüman Gürcüler de eğitim görüyordu.

Müslüman Gürcülerin bir çoğu Gürcü Kardeşliği" fikrine yanaşarlardı. Hatta önemli bir bölümü Gürcüce ibadeti dinlemek için kiliseye gidiyordu.

Gürcü Katolik manastırını din ayırımı yapmaksızın ihtiyaç sahibi her Gürcüye yardım ediyordu. 1894 yılında inşa edilen 4 katlı binanın 4. katında yapılan misafırhane de İstanbul'a gelen ve yatacak yeri olmayan her Gürcü misafır ediliyordu.

Okulun öğretmenleri sık sık geceler düzenliyor ve Gürcüce, Türkçe, Fransızca tanıtımlar sunuyorlardı konuklara. Bu geceler dinsel bayramlarda olduğu gibi tanınmış gürcü şahsiyetlerinin doğum ve ölüm yıldönümlerine de denk getiriliyordu. Her yıl 14 Ocak'ta Ninooba düzenleniyordu. 1908 yılının 26 Nisan'da Büyük Ozan ve Yurtsever Akaki Tsereteli adına bir jübile düzenlendi. Gecelece birçok misafır hediyelerle katılıyordu. Örneğin 1894 yılı düzenlenene bir gecede toplanan 40 altınla 4 katlı bir bina inşa edildi.

Burada gerçekleştirilen gecelere İstanbul'un önemli şahsiyetleri muhakkak katılıyordu. Onların arasında en tanınmışları Mareşal Şakir Paşa Ertuglaşvili (köken olarak Ahaltsheli), Rıza Paşa Atabegışvili (köken olarak Artvin'li) 1909 yılının Dentzçilik Başkanı (Savunma eski bakanı) İsmail Ellaşvili (köken olarak Kobuleti'li) Osmanlı'nın önemli yöneticilerinden; ayrıca Tavdgirdze kardeşler Osman Paşa, Ali Paşa, Mehmet Paşa (Kırmay Merkezli Generali), Parlamenter Ahmet Bey, Bahri Paşa (1909 yılında Medine Valisi, köken olarak Kobuletili), Hasan Fehmi Paşa (Senatör, Devlet Meclisi Başkanı Hukuk Profesörü-Köken olarak Maraddileli) ve de bunlar gibi birçok tanınmış devlet ve din adamı sayılabilir. Bu gecelere dair Osmanlıca, Gürcüce, Fransızca bir çok gazete ve dergide haberler bulunmaktadır.

Bu arada şunu da belirtmek gerekir Feriköy Gürcü Katolik Vahfi (Kilise, Manastır, Okul ve Matbaası) dini prensipler üzerine kurulu değildi. O bir kültür ve aydınlanma merkezli işlevini yürütüyordu. Daha sonraları buralarda farklı dinlere ve mezheplere mensup Gürcüler tarafından bu manastır bünyesinde bir Gürcü klübü kuruldu. Onlar burada kan bağımlı oluşturduğu sevgi ve kardeşlik birlikteliği oluşturdu. Kim ki Gürcüce biliyordu, burada ana dilinin harika kelimeleriyle yeni bir mutluluk tablosu çiziyordu. Kimler ki Gürcüce biliyordu onlarda bu mutluluk tablosunun çözimine gözleri, kalpleri ve varlıklarıyla katılıyorlardı. Bu ortak paydaya bu gecelere katılan Gürcü ve yabancı gazeteciler de katılıyor. Onlar tarafından bu gecelere dair yazılan makaleler bir asır sonra bugün bile çağdaş olanlar için ilginç ve beğenilebilir içerik ve düzeydedir.

O zaman kurulan bu klüb kendi var oluşunu bir takım ilkeler üzerine oturttu. O günkü hükümet bu ilkeleri büyük bir memnurlukla onayladı, ne yazık ki kısa zaman sonra başlayan I. Dünya Savaşı bu klübün işlevini yerine getirmesine engel oldu.

1859 yılında temeli atılıp 1861 yılında inşaatı biten bir Gürcü Katolik Manastır ve Kilise'si Aziz Meryem Ana adına yapılmıştır. Kilise girişinde Gürcüce bir yazı bulunmaktaydı; Tsmindao Marlam, Daitasav İverleini" yani "Azize Meryem İveryalıları Kuru ve Gözet". Bugün bu Gürcüce yazı hiçbir yerde bulunmamaktadır. Dileğimiz odur ki kilise girişine eskiden olduğu gibi 1861 Tsminda Meryem Gvntsmışoblis Saheloblis Stambollis Kartveli Katolika Eklestia. Daarsebuli 1861 Tseli." yazısı konsun.

Gürcü Katolik Manastırı'nda Gürcü büyüğü yurtsever ozan Akaki Tsereteli adına bir kütüphane açıldı 1908 yılında. Ancak bu kütüphanenin açılması için gerekli çalışmalar, arşiv oluşturmaları çok daha önceleri başladı. Birçok elyazması belgeler ve kitaplar burada toplanıyordu.

Gürcistan'da Gürcüce matbaa Kral Vahtang VI. tarafından 1709 yılında Tbilisi'de kuruldu. Ancak Gürcüce bilenebilen en eski matbaa 1626 yılında o zaman ki Papa Urbanu VIII. tarafından Romada kuruldu. Bu matbaa da ilk kitap 1629 yılında basıldı. Bu Gürcüce-İtalyanca sözlük idi. 1673 yılında da Gürcüce, Türkçe, İtalyanca Gramer kitabı basıldı.

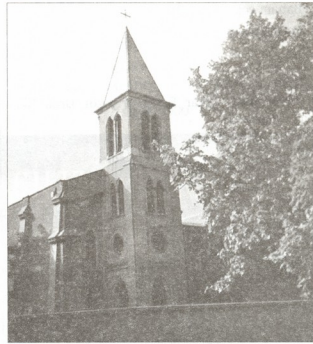
Daha sonraları birçok ülkede Gürcüce matbaa kuruldu. Onların en önemlileri Moskova'da (1738 yılında) Mazdak'de (1786 yılında), Petersburg'da (1805 yılında), Paris'te (1827 yılında), Venedik'te (1853 yılında), İstanbul'da (1870 yılında), Monteban'da (1877 yılında) kuruldu. Daha sonraları çeşitli sebeplerle oluşan muhaceret sonucu dünyanın birçok kentinde Gürcüce matbaalar kuruldu ve buralarda Gürcüce kitap, gazete ve dergiler basıldı. Bu şehirlerden en önemlileri Paris, Münih, Berlin, New York ve Buenos Aires'tir.

Yukarıda sözü edilen kentlerde bulunan matbaalarda basılan eserlerin bir kısmı da İstanbul'da bulunan Gürcü Katolik Manastırı'na posta yoluyla ulaştırılıyordu. Manastır bünyesinde sadece İstanbul'da basılan değil, yukarıda sözü edilen şehirlerde bulunan matbaalarda basılan eserler de bulunmakta ve korunmaktadır.

Burada sadece Gürcüce değil Rusça, Latince, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Osmanlıca, Almanca, İtalyanca basılan eserler de bulunmaktadır.

Büyük bir talihsizlikler ki bu kütüphanede bulunan kitaplar kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından tahrip edilmiş ve bir çoğu da çalmıştır (kaybolmuştur).

Burada yaşayan rahip ve rahibeler çeşitli sebepler ve olumsuzluklar sonucu, zamanında bu kütüphanelerdeki bu eserlerin bir listesini veya bir katalog çalışması yapmamışlardır.

İstanbul-Feriköy'de Bulunan Gürcü Katolik Kilisesi

Otobiyografik Manzume*

Eşref YILMAZ (MAHARAŞVİLİ)**

Yıl 1937... Artvin-Şavşat-Meydancık bucağına bağlı Çukur köyüne yakın bir bölgeye devlet "mektep" yapmaya karar verir. Çevre köyleri yararlanacak. Köylüler "mektep" sözcüğünün anlamını bilmiyorlar. Babam Vehbi Yılmaz'ın dedesi Kamil Efendi'ye sorarlar:

"Mektep nedir?" Kamil Efendi yanıtlar:

"Mektep akıldır akıl."

Köylüler akıl istememiş, okul başka yere yapılmış. Kamil Efendi torununu, yani babamı okutmak istiyor ancak; bir yıl içinde, Atatürk'ün öldüğü yıl ölüyor. Böylece babamın okuma serüveni bitmiş oluyor. Babamın kendi ağzıyla "Dedem beni okutacaktı, bir de kösteklil saati verecekti. Atatürk'le beş on gün arayla vefat ettili, işte bu ağaattm!"

Dört yıllık
Askerde söktü okumayı
Ahdetti okul yapmayı

Köye iki okul yapıldı
Birini devlet
Birini köylü yaptırdı.
Babam çok gayret etti
Çocukları okuyacaktı.

Fakir Baykurt, Şavşat Ortaokulu'nda Türkçe öğretmeni iken "Elkar Tepesi"ni yazdı. Orda "İki okul" öyküsü var.

"İki okul"un birinde
çakatura binada
İlkokulda
Ben öğrenciydim.
Biz öğrenciydik
Zeki çocuklardık

* Eşref Yılmaz'ın "YÜREK RENGİ" şiir kitabından alınmıştır.

** Eşref Yılmaz, 1950-Artvin-Şavşat İlçesi Çukur köyü Ağara mahallesinde doğdu.

Sıcak bir pazar ekmeğine hasret gibi
Billime aç'tık
Öğrendiğimizi, billimi taşıdık arı gibi.
Mahalleyi iştittik,
Karanlıkla tartıştık.

Hurafeleri yıktık... Dünya'nın döndüğünü örneğim!

Yusuf amcamın öğretmeniydi Fakir. Sürüldü dediler sonra. Babam "Komonis damgası yemiş. Nazım Hikmet gibi" dedi. Komonis sözcüğünü ilk o zaman duymuştum. Nedense anlamını kimseye sorma gereğini duymamıştım. Anlamını da bilmediğim halde bu ilgisizliği şu anda anımsayamıyor ve açıklayamıyorum. Fakir sürgün edilince, ev arkadaşları Üzer öğretmen öğrencilere:

Üzülmeysin çocuklar!
O lyl bir öğretmendir
İftiralar, yalanlar,
Karartamaz gerçeği!
Birtgün övüneceksintiz:
"Ben Fakir'in öğrencisylim!" derken.
(Öyle de oldu).

Derken efendim, imam olmaktan bir yılda kurtulunca, ben de Fakir'in sürgün edilmeden önce Türkçe öğretmenliğini yaptığı Şavşat Ortaokulu'nda okudum üç yıl.

Ders kitabı dışında
İlk okur olmam ciddi anlamda,
"Onuncu Köy"le başladı
Fakir'in yaptısıyla...
En çok İstedığım şey
Öğretmen olmaktır.
"Yaşamın on birinci köy" demek için;
Öğretmen Okulu'na gidince Artvin'e
En hoşuma giden şey
Hazır ekmek almaktır,
Evet
Fırından sıcak ekmek almaktır.

Altmış sektizde öğretmen oldum,
Hemen TÖS'e kaydoldum,
Fakir Baykurt'un yoldaşydım.
Şimdi O benim başkanımdı.

TÖS Ortadoğu'nun en büyük örgütüydü. Altmış dokuzda "Büyük Öğretmen Boykotu"nu örgütledi. Ne mutlu ki, o yetersiz bilgime rağmen, boykota katılmanın onurunu taşıyorum.

Yetmişli yıllarda
Okukda öğretemdim,
İşçiydim yollarda,
Enstitüde öğrenci...
Ben de Türkçe öğretmen oldum sonunda
Geç öğrendiğim Türkçe'yle!..
"Onuncu Köy"e sürülmedim ancak;
On yıl uzak kaldım
Sevdiğim öğrencilerimden
Mesiçğimden.
Paşalar istedi böyle
Kolay değildi öyle!..

Bu arada fotoğrafçılık yaptım. Çocuk yüzlerini seyrettim doya doya... "Fotoğrafçı amca beni de çek, amca bizi de çek" dedikleri zaman: "Ben de öğretmenim, öğretmeniniz gibi" diyessim, daha doğrusu haykırısam gelirdi. Yine de o anki dünyalarını yıkmaya gönlüm razı olmazdı. Yutkunurdum sadece...

Sular duruldu biraz
Bol bol dinledik vaaz!
Döndük görevimize
Kavuştuk öğrencimize.
Fakir Baykurt'lar gibi

Ya da "33 Kurşun" gibi
333 kişi kurduk sendikamızı
Eğit-Sen'i
Birleştik, oluşturduk Eğitim-Sen'i
Çalıştık, yazdık, kavgalar ettik!..
Yazmak istedim hep bunları
Emekli olduk, ancak sıra getirdik.
Almanya'dan Fakir'in ölüm haberi geldi,
Çveneburl Dergisi yakışan bir yer verdi;
Çavçavadze'yi öven dizeleri Fakir'in,
Bir de el sallayan aylık fotoğrafı...
Nazım'ın mezarı önünde
Gürcü Aydınları'yla resm!..
Ben de tavaf etmek istiyorum o anıtı. Hasretlin anıtını bir şiir duasıyla tavaf etmek...

Derginin aynı sayısında,
İki yaprak arasında,
"İki Okul"un bir öğrencisi
Bu öykünün anlatıcısı
Okumuş, büyümüş de bir yazı yazmış,
"Çveneburl"de Fakir baykurt'un son yazısı,
Aynı dergide, aynı sayıda benim ilk yazım;
"Anadilin Gözyaşları"
Hem hüznünlü hem mutluyum
Fakir'le sayfalardayım
İyi bir şiir-öykü
olmasa da
Bu benim öyküm!
Bizim öykümüz!..
Bu yol böyle sürer gider.
Benden sonra yine gider!..

Ocak 2000

GÜRCÜCE - RUSÇA - İNGİLİZCE TERCÜME

YAPILIR - DERS VERİLİR.

REAL TERCÜME : 0212 - 231 79 28 / 233 56 82

Տիրեր

Տոտա ՆՏՆԱՆԻԴԶԷ

Bana zar zor alıştın ve parmağınla
 azarlıyorsun,
 “imkânı yoktur... yasaktır”
 meğer alışkanlık,
 En büyük, en sadık sevgidir.
 Fısıltına sevindim,
 Allenin büyük avuncu gibi,
 Fısıltın çamlığı sallıyor,
 Kuşun yuvasında ota yatıyor.
 Ben fısıltına sığınyorum,
 Sarhoşum senden ve bu akşamdan,
 Ve fısıltın hayal ediyorum,
 Çıkıyorum duman gibi bir yerde şöeniden.
 Okşuyor beni şu ses bağ gibi,
 Ve vadedeceğimi öğrenmek istiyorum,
 Şu fısıltıdan kısık bir sesle,
 Baba, babacığım birisi çağırıyor.
 Bana zar zor alıştın ve parmağınla
 azarlıyorsun,
 “imkânı yoktur... yasaktır”
 meğer alışkanlık,
 En büyük, en sadık sevgidir.

Çeviren: Tea ZAKARADZE

KADINIM

Galaktion TABIDZE

Yüreğim, düşlerini gizliyorsun
 Gökyüzü, lacivertleşiyor çizgin
 Erkek: Dur kadın
 Kadın: Gözün kör olsun
 Uzaklarda sular çağlıyor
 Duman gökte elekten geçiyor
 – Hayır! – fısıldıyor kadın
 – Pekil! – sakınleştiriyor erkek
 Yüreğim, düşlerini gizliyorsun
 Gözyüzü, lacivertleşiyor çizgin
 Yine: – Bekle kadın
 Yine: – Gözün kör olsun
 Yine: – İstiyorsan davranımı götür
 Yine de çok şey kalır bana
 Sana her istediğini getiririm
 Şehre indim zaman

1924

Çeviren: Osman Nuri MERCAN

(13)Մոտա նսնանանք “ * * * * ”

ժևուց շքմերցուք... ևս մտքսկաջ տուտուս:
 „ար շքմեղեղեղ... արժեղեղեղեղ...“
 տուրմք շքմերցուք գրեղեղեղ մուղու,
 գրեղեղեղ սանղու սեղեղեղեղեղեղ.
 Մենա ուրուրուղու մք Մքքքքքքքքք,
 ուղեղեղեղեղ օղեղեղեղ օղեղեղ օղեղեղեղ,
 Մենա ուրուրուղու արնեղեղ օղեղեղեղեղեղեղ,
 ծաղեղեղեղ օղեղեղեղ օղեղեղեղեղեղեղ.
 մք Մենս ուրուրուղեղեղ օղար Մքքքքքքքքք,
 մուղեղեղեղ օղար Մքնեղ ևս ինղեղեղեղեղեղ
 ևս մքքքքքքքքք Մքնու ուրուրուղու,
 սաղեղեղեղ օղեղեղեղեղ, օղեղեղեղ օղեղեղեղ.
 մքքքքքքքքք քք նմա, ուղեղեղեղ քքնա
 ևս ողեղ օղեղեղեղեղեղեղ, Մենա օղեղեղեղ.
 մքք ուրուրուղեղեղ օղեղեղեղ մքքնա
 օղեղեղեղեղեղեղ օղեղեղ... մաղեղեղ...“
 ժևուց շքմերցուք... ևս մտքսկաջ տուտուս:
 „ար շքմեղեղեղ... արժեղեղեղեղ...“
 տուրմք շքմերցուք գրեղեղեղ մուղու,
 գրեղեղեղ սանղու սեղեղեղեղեղեղ.

Մ Ե Ղ Ե Մ Ի

գուղու, օղեղեղեղ մաղեղեղ
 օղար, օղեղեղեղեղ օղեղեղ
 օղար: – օղեղեղ, յաղեղեղ
 յաղեղ: – օղեղեղեղեղ օղեղեղ
 Մուղեղ օղեղեղեղեղ օղեղեղ,
 նեղեղ օղեղեղեղ մաղեղ.
 – արա! – ողեղեղեղեղ յաղեղ.
 – արարեղ! – օղեղեղեղեղ օղար.
 գուղու, օղեղեղեղ մաղեղ,
 օղար, օղեղեղեղ օղեղեղ.
 օղար: – օղեղեղ, յաղեղեղ
 օղար: – օղեղեղեղեղ օղեղեղ
 – օղեղեղ օղեղեղ օղեղեղ,
 օղեղեղ օղեղեղեղ մաղեղեղ,
 օղեղեղ-օղեղեղեղեղ մուղու,
 օղեղ օղեղեղեղ օղեղեղ

Abhazya Öyküleri : Yabancı Kadın

Guram ODİŞARİA

Birkaç ay önce bir arkadaşına telefon ediyordum. İki rakam çevirmemiştin ki, bir kadın sesi duyuldu:

— Buyrun, sizi dinliyorum...
— Siz buyrun, diyerek şakalamak istedim yabancı ile. — Siz bana telefon ettiğinizde göre... Siz buyrun, sizi dinliyorum.
— Hayır, beyefendi... Siz ettiniz bana telefon, diye karşılık verdi kadın, sakın bir sesle.
— Şaka yaptım, bayan... Bizim telefonlar bildiğiniz gibi birer "harika", kimi kimle görştürümez ki...

Kadın güldü.

Aniden o kadının gülmesini tanıdım, onun sesini de hatırladım. Zamanın birinde, benim gençliğimde, yaklaşık yirmi yıl önce evde telefon çalınca telefon kulaklığını ben almıştım. Kadın yanlışlıkla bizim telefon numaramızı çevirmişti. Hatırlıyorum, o zaman da yabancı ile şakalaşmıştım. Yaklaşık on dakika konuşmuştuk. Konuşmayı bitirince her nedense ne ben onun kimliği ile ne de o benim kimliğime ilgi göstermişti.

Ses ise hafızamda kalmıştı. Genel olarak çok şey unutulabilirim, fakat sesleri ister-istemez hatırlarım. Biz insanlar zamanla değişiyoruz, bizim seslerimiz ise hiçbir zaman.

İşte, bu kadar zaman sonrası, telefonda bir zamanlar duyduğum sesi tekrar duydum. Hayır, hayatta böyle birşey gerçekten olmaz. Eğer oluyorsa milyonda bir herhalde.

Heyecanlandım.

— Hanımefendi... Hanımefendi... Siz Sohumi'den misiniz?

— Evet, Sohumi'denim. Kısa beklenti sonrası, hayrete düşen bir ses duyuldu.

— Hanımefendi... Bir zamanlar, uzun süre önce, bir rastlantı sonucu Sohumi'de telefonla sohbet etmiştik...

Telefondaki ses sustu.

— Gerçekten, o sen misin?... Biraz sonra tekrar ses duyuldu.

— Evet, evet, o bendim...

Bunu der demez telefon kapandı. Tekrar konuşmak için başurmamışım yol kalmadı. Bazen, tekrar o arkadaşım telefonunun ilk rakamlarını çevirdim, telefon kulaklığından çıkan gürültüyü uzun süre dinledim. Bazen ise çok değişik yerlere telefon ettim. Fakat, o gizemli sesi kaybettim.

O akşam uzun süre uyuyamadım, düşlerime girdi o kadın.

Bu olağandışı rastlantı olayı hatırlayınca bugün bile, bir çeşit yabancı bir acı verir bana. Bu kadın kimdi? Sesinin, bu derece sevdalı olmasının nedeni neydi? Şimdi, onu ne üzüyor, ne rahatsız ediyor, ne sevindirir? Telefonu kapatmasaydı, acaba bana ne derdi? Veya ben ona ne derdim?...
Gürcüceden Çeviren: Ali ALTUN

Guram ve Tsitska

Guram RÇEULİŞVİLİ

— Ne?
— Su.
— Niçin?
— Susadım.

Guram küçük bir bardakla su getirdi. Tsitska içti.

— Daha ister misin?

— Hayır.

Guram ayaklarının ucunda oturdu. Kız yorganından elini çıkardı. Delikanlı, onun beyaz eli üzerine kendi büyük elni koydu; sonra biraz sıkı elini.

Koşuşa nöbetçi doktor uğradı.

— Saat sabahın dördü.

— Ne?

— Saat dört oldu.

Tsitska'nın eli tamamen gevşedi. Guram biraz daha sıkı.

— Elim ağrıyor.

— Bırakayım mı?

— Hayır.

— Ya?

— Böyle kal.

— Ağrıyor mu?

— Hayır.

Guram daha da sıkı.

— Şimdi de ağrımıyor mu?

— He.

— Bıraktırım mı elini?

— Hayır.

Doktor yine koşuşa uğradı ve uyumalarını söyledi.

— Uyudum, dedi Tsitska.

— Sabah ameliyat var, dedi doktor.

— Eh, diye inledi kız.

— Korkuyor musun?

— Evet.

— Çok mu?

— Evet.

— Korkma.

— Pekli.

Guram sıkı elni bırakarak okşamaya koyuldu.

— Gitmeyeycek misin?

— Hayır.

Guram eğilip alından öptü.

— Sabah ameliyat, diye yineledi nöbetçi doktor.

1957

Gürcüceden Çeviren: Nana KAÇARAVA

Yunan Mitolojisinde Gürcü Tesiri (Promethée ve Amirani)

Dr. Enver UZUN

Her ne kadar batılı yazarlar mitolojinin kaynak noktası olarak Yunan kültürünü gösterirlerse de bu düşüncelerin doğruluğu şüphelidir. Zira batı kültüründe yer bulmuş olan pek çok değer ve olgunun kaynağının Kafkasya olduğu açıktır. Bu bağlamda batı mitolojisinin bilhassa Yunan edebiyatının şaheser temalarının başında Zincirli Promethée gelir. Ancak bu mitolojik efsanenin çıkış noktası tartışma getirmeyecek şekilde Kafkasya'dır. Gürcü Halk destanları içerisinde "Amirani Destanı" bu bakımdan oldukça dikkat çekicidir. Destan kahramanı Amirani, aşılması çok zor olan yüksek bir kayadaki kızıl örgülü saçları olan Dalı adlı bir kadının oğludur. Oradan geçmekte olan bir çoban kadının çözümlerini duyunca onu kurtarmak için bu kayalığa Dalı'nın yanına iner ve onu kurtarır. Ancak kadının güzelliğine hayran olan çoban Dalı ile iki gün kalır. Çobanın dönmeyiş karşısında onları arayıp bulan hanımı çoban ve Dalı'yı birlikte görünce çok öfkelenir ve altın makas ile Dalı'nın kızıl örgülü saçlarını keser. Sabah olunca Dalı kızıl saç örgülerinin kesildiğini görünce çok zor bir durumda karşı karşıya olduklarını anlar ve çobana hamile olduğunu söyleyerek karını kesmek suretiyle doğacak çocuğu hemen karından çıkarmasını çocuğun erkek olması durumunda adını "Amirani" koymasın, çocuğu üç ay süreyle bir boğanın karından saklamasını ve üç ay sonra çocuğu bir beşiğe koyarak gel nehlin kenarına koymasını ister. Hak atasının gelip çocuğu bulacağını belirtir. Avcı, Dalı'nın söylediklerini yerine getirir. Koryucu melek gelecek onu Hak suyuna salar ve adını da Amirani koyar. Amirani destanının varyantlarından birisinde (Bedri, Usuni ve Amirani hakkında destan adlı varyantta) bu durum şöyle ifade edilir: Koryucu melek Amirani Hak suyuna sokulmak istediği bir sırada Hz. İsa bir yoksul kıyafetle gelecek kendisinin Amirani'ye atacağı seçilmesi için ricada bulunur. Hz. İsa Amirani'ye güç, çeviklik ve dayanıklılık verir. Ayrıca Amirani'nin çocukluğunu yoksulluk içerisinde, yarılanca zamanı ise macera ve dövüşle geçireceğini söyler.

Yıllar geçer Amirani büyür, artık toprak bile onu üzerinde zor saklar olur. O devler ile mücadeleyi kendisine asil iş olarak görür zira daha önce devler onun evini yıkmış ve o doğduğu topraklardan kaçmak zorunda bırakılmıştır. Amirani devler ile yaptığı mücadeleleri Atı Tatroni ve çelik kılıcıyla kazanır. Amirani, her ne kadar da yaptığı mücadeleleri kazanmış olsa da çok sık olmamakla beraber bazen yenildiği de olur. Bu durumu gören Hz. İsa Amirani'nin gücünü daha da artırır. Amirani artık sadece galibiyetlerin gururunu yaşamaya başlar fakat bu başarılar onu yanlış yola döndürür. Önce kardeşleriyle arası bozulur. Daha sonra da defalarca Tanrı'nın hoşuna gitemeyecek davranışlarda bulunur. Üç defa Tanrı'ya yaptığı yemini bozar. Bunun sonucunda Amirani cezalandırılır. Onu "Kurma" adlı bir kütüğe zincirlediler. Bu sırada bir kuş gelip Amirani'yi kütüğe bağlayan zincirin üzerine konar. Amirani elindeki çekiç ile kuşu öldürmek ister. Bunun üzerine demir zincirin ucu daha da topra-

ğa batar.

Bir başka rivayete göre Amirani kazandığı güç sonucunda artık hiç kimseyi umursamaz olur ve işi o kadar ileri bir düzeye getirir ki, sonunda Hz. İsa'ya bile meydan okur. Bunun sonucunda Hz. İsa bir tahtayı yere çakar ve Amirani'den onu çıkarmasını ister. Ayrıca ağaca köklerinin bütün dünyayı sarmasını, uçlarının ise semaya çatmasını emreder. Amirani ağacı sallamaya başlar fakat yerinden kımıldamaz. Bu durum Tanrı'nın hoşuna gitmez ve Tanrı Amirani'yi lanetler ve O'nu orada bulunan ağaca zincirler. Amirani'nin baş ucunda ucu kar ve buzullar ile kaplı Kerketi ve Kazbek Dağı vardı. Amirani artık hiçbir yeri görmüyor sadece karanlılığı fark ediyordu. Tanrı hergün bir karga vastasıyla Amirani'ye ekmeğe ve şarap gönderir. Amirani'nin Koşia adlı bir köpeği vardı. O, gece gündüz Amirani'yi bağlayan zinciri yalayıp eritmeye çalışır. Zincirin kırılmasına az kalmıştı ki, Perşembe günü lanetli demirci çekici ile zindana vurarak Amirani'nin kırılmaya yüz tutmuş zincirini yeniden sağlam hale getirir. Amirani yeniden karanlılık ve ışık arasında bir arayışa girer. Amirani'nin yakınında kısa kılıcı kalmıştı. Kılıcı toprağa batmış, paslanmış ve sahihsiz kalmıştı. Amirani kılıcı için ağlayıp göz yaşları döker.

Kerket Dağı'nda Amirani'ye düşman olan bir yılan vardı. Amirani'nin zincire vurulduğu haberi duyunca Amirani'yi yemeye gelir. O sırada İsa Peygamber yılanı taşa dönüştürür. Bütün canlılar burada bulunmaktan çekindiklerinden her tarafta amansızlık ve ölüm hüküm sürüyordu. Yıldı bir defa Kerket Dağı Amirani karşısında zulmetin kapılarını açar, yıldı bir defa Amirani ışık yüzü görünse de Amirani ışıktan kaçır.

Birgün bir avcı bir yaban keçisi avlamak için buraya gelir. Soğuktan korunmak için bir mağaraya sığındığında garip uğultular işitir. Avcı sesin geldiği yere doğru yöneldi ve bir süre sonra kayaya zincirli bir adam gördü. Adamın yanında bulunan bir köpek ise zinciri yalamakla meşguldü. Çoban korktuğundan kaçmak istediğinde Amirani ona seslendi:

— Eğer Hristiyan isen kaçma, ben zincirliyim sana zararım dokunmaz."

Avcı bunun üzerine Amirani'ye yaklaştığında Amirani ondan yan taraftaki kılıcı kendisine getirmesini istedi. Avcı kılıcı kaldırmak istediye de bunu başaramadı. Bunu gören Amirani öyle bir inledi ki, dağlardaki karlar tıltırdı. Avcı yeniden kılıcı kaldırmayı denediye de başaramadı. Bunun üzerine Amirani ona şöyle dedi:

— Yere utan, kılıca yapış, ben de senin ayağın-
dan çekeyim."

Bunun üzerine avcı yeniden kılıca yapıştı. Amirani'de onun ayağından tutup çekti. Avcı bağırarak bedeninin parçalandığını söyledi. Amirani durumu görüp üzülür ve bu sefer avcıdan kendisine bir zincir getirmesini ve kimseye görünmemesini, eğer kendisini birisi görünse geri dönüp baktırmamasını tembihledi. Avcı evine döndü ve bir zincir alarak

Amirani'nin yanına dönmek istediği sırada hanımı onu görüp nereye gittiğini, zinciri nereye götürdüğünü sorar. Avcı hanımına bir şey söylemek istemesi de hanımının ısrarı üzerine durumu ona anlatır. Vakit kaybetmeden dağdaki mağaraya Amirani'nin yanına döndü. Ancak avcı Amirani'nin zincirlediği dağa geldiğinde ne Amirani'nin olduğunu mağarayı ne de Amirani'yi bulabildi.

Destan kahramanı Amirani Tanrı'ya karşı günah işlediği, Hz. İsa'ya kafa tuttuğu için Tanrı tarafından zincire vurularak cezalandırıldı. Promethée insanlara Tanrı tarafından verilmesi yasak edilmiş ateşi çalarak gizlice insanlara ulaştırması suçundan kavalara zincirlemlenmiştir. Aslında bu Hristiyan inancıyla bir paralellik te arz eder. Tıpkı Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi gibi. Ancak Hz. İsa'nın Tanrı'ya karşı günahkârlığı söz konusu değildir. Aksine Tanrı'ya karşı olanlar tarafından çarmıha gerilmiştir. Amirani destanında Hristiyanlığın belirgin bir motif olarak işlendiği unutulmamalıdır. V. Miller de 1883 yılında bu konu üzerinde durarak Yunanlıların kendi milli kahramanlarını Kafkasya ile ilgili görmek isteyişleri nedeniyle Promethée'nin Kafkasya ile ilgisini araştırır. Neticede Miller, Yunan efsanesi Promethée'nin esasını Kafkas destanlarının oluşturduğunu kanaatine gelir. M. Canaşlı'nın de bu konuya değinerek Yunanlıların kendi kahramanlarını Promete'ye dönüştürdüklerine sitem eder. I. Lahvel ise 1884 yılında Droeba gazetesinde (no: 60) ki bir makalesinde Yunanlıların Promethée efsanesini Kafkasya ile ilgili görmelerinin nedeni olarak Kafkasya'da bu tür bir mitin varlığını gösterir.

G. Tsereteli, I. Cavahışvili, K. Kekelidze Amirani destanının Hristiyanlıktan önce Gürcüstan'da var olduğunu belirtirlerken; N. I. Marr, V. Miller ve A. Tsereteli Amirani Destanı'nın Kolhida'dan Ara-

lık Denizi'nin sahillerine yayılarak Promethée kalbında yansımaları bulunduğunu dile getirirler. Ayrıca Promethée'nin Amirani Destanı'nın İmertiya varyantında Rokani'ye de benzerlik gösterir. Promethée ile ilgili bazı epizotlara Amirani Destanı'nda tesadüf edilir. Amirani Destanı'nın Gilgamsi Destanı ile de benzerlik göstermesi bu destanın zaman bakımından eski bir geçmişini olduğunu ortaya koymaktadır. Zaten Avrupa ve Yunan kültürünün ana mayasının Kafkasya ve şark olduğu bir gerçektir. Buradan hareketle birbirine oldukça büyük bir paralellik gösteren Promethée ve Amirani arasında ciddi anlamda inkar edilemez zor olan bir bağ vardır. Yunanlılar sövenist bir yaklaşımla kendilerine ait olmayan pek çok değeri kendi öz mallarınıymış gibi gösterme düşüncesini bu sefer de Amirani Destanı'nda göstermekten geri durmamışlardır. Kaldı ki Yunanlı yazarlar Promethée efsanesinin kaynağını Kafkasya'dan uzaktaki görmüyorlar. Yunanlılar nasıl ki Kafkaslar'ın buzlu yüce zirvelerinden Olimpos Dağı'nı, Eti tanrısı olan "Teşub"dan "Zeus"u yaratmışlarsa; şaheserleri olarak gururlandıkları Promethée efsanesini de Kafkasya'da o cümleden derin kaynaklı olan Gürcüstan kültür ve medeniyetinden almış olmaları uzak bir ihtimal olarak görülmemelidir. Aslında Promethée sözcüğü bile kendi başına Yunanlılara ait bir ifade değildir. Bu sözcük Pro + methee şeklinde iki unsurdan oluşur ki, bu unsurların ikisi de Yunancaya uygun birer sözcük değillerdir. O halde Yunanlılar niçin kendi kültürü saydıkları bir değeri Yunanca ifade etmekten kaçınmışlardır. Her iki destanda da Kafkasya'da devlerin hizmetinde olan ateşin çalınarak kullanışı esas motif oluşturmaktadır. Zaten ateş doğu kültürünün bir motif, ya da ilahi bir gücünün simgesidir.

Doğum Günü

Çığdem ALTUN

Gürcüstan'da doğum günlerine önem verilir ve herkes o veya bu şekilde doğum günlerini kutlar. O zamana kadar hiç doğum günü kutlamamış biri olarak doğum günümü kutlamaya karar verdim. Davet ettiğim arkadaşlara saat 17.00 de gelmelerini söyledim.

O kadar heyecanlıydım ki ne de olsa benim ilk doğum günümüdü. O gün sabah erkenden kalktım, hazırlığa başladım ve yaklaşık 16.00 gibi bütün işlerimi bitirdim. Bir tek benim giyinmem kalmıştı. Özene bezene birazda aceleyle hazırlandım. Çünkü saat 17.00 ye gelyordum.

Saat 17.00 oldu kimse gelmedi. Her halde yoldadılar düşüncesiyle bekliyordum. Saat 18.00 olduğunda yine gelen olmadı. İşin tuhafı ağabeyim de ortalıkta yoktu. Merak içinde ağabeyimin odasına gittim. Odada ağbım ve arkadaşları vardı. Bana "Arkadaşlarım gelip, gelmediğini" sordu. Bende "gelmediklerini" söyledim ve yukarı çıkmalarını istedim. Ağbım de "daha erken, sonra gelirsiniz" dedi ve ben de odama gittim.

Ve saat 18.30 olduğu halde gelen yoktu. "Hani derler ya dokunsalar ağlayacağım" işte bu duygular içinde yatağa uzandım. Kapım çalındı ve gelen iki arkadaşımды. Daha sonra teker teker gelmeye

başladılar ve saat yaklaşık 20.00 olduğunda herkes gelmişti.

Meğer Gürcüler davet edildiği saatten yaklaşık 2 saat sonra gelmeye başlarlarmış.

Gürcüstan'da öğrenci yurtdanda kalyordum. Yurtta üstünlüğümü, sevinçlerimi paylaştığım, bana ablalık eden, yerine göre annelik eden, arkadaşım, dostum sevgili Mzia aynı zamanda yengem (manevi ağbım, Aryan ağbeyimin eşi) bir gün odama geldi. Bana "Kuzenimin doğum gününe gideceğim, bana eşlik eder misin?" diye sordu.

Ben de kabul ederek süslendim, süslendim ve yarım saat sonra doğum gününe gittik.

Güzel bir sofraya hazırlanmıştı ve sofraya oturmamız istendi. Biz de diğer gelenler gibi yemek masasına oturduk. Masada doğum gününe katılanlarımız anlatıyorlardı. Ben ise kimin doğum günü olduğunu anlamaya çalışıyordum.

Sofra başkanı kadehi eline aldı ve o dünyada toprağı bol olsun gibi sözler söyledi. Ben herhalde yanlış anlamam diye yengeye sordum. "Kimin doğum günü, bana gösterir misin?" o da bana tam karşındaki duvarda asılı resmi göstererek "iki yıl önce trafik kazasında öldü" dedi.

O an kanımın donduğunu hissettim.

Gönen'in Gürcü Köylerinde Mani Atışma – 2

Kevser RUHI

(Geçen sayıdan devam)

Izmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda....

Mani atışması yaparak oynanan oyunlarımızın başında " Cilveloy Nanayda" gelir demiştim. Bu türküyü duyup da içine sınısıcak duygular dolmayacak bir Gürcü tanımıyorum.

Bizim köylerde Cilveloy'dan başka iki manil oyun daha vardır; biri "hey hey" diğeri de "hey aman".. 60'lı 70'li yıllarda pek revaçta idiler.

Günün birinde annemin köyü Suçıktı'ya, Izmit Gölcük ilçesi Gürcü köylerinden Nüzhetlye'den akrabalarımız çıkagelmışlerdi. Döşeme Köyü de mi derlerdi yoksa benim mi çocuk aklımda böyle kalmıştı ismi? Annemin amca kızları, onların çocukları, damatlar, gelinler ve diğerleri... Izmit'li misafirlerimiz vardı.. Bizlerde bir telaş yaşıyorduk ki soramayın..

Demek bir vakitler göç rüzgarı Kaf Dağı'ndan öyle bir esmiş ki, kardeşlerden birini Balıkesir ili Gönen İlçesine, diğerini Izmit ili Gölcük ilçesine savurmuş. İnsanlar yurt kurmuş, atleler oluşmuş, düzen tutulmuş, yaşam böyle devam edip gitmiş.

Yıllar sonra bir vesile ile Gönen'e Suçıktı'ya gelindi, galiba bir düğün olsa gerek.Aynı şekilde Nüzhetlye'ye gidildi, kız alıp verildi akrabalık tazelendi. Neler gelmiyor ki aklıma..

6-7 yaşlarındayım. Gölcük'e vardığımız gün bacağımızda çiban çıktı. Enfeksiyon kapmışım ki ceviz büyüklüğünde de iltihap topladı. Derdim büyük. Koşmıyorum, yürüyemiyorum. Bir çocuk için ne büyük felaket! Yatağa çakılıp kalmışım. Nereye gidilirse kucakta taşıyorlar beni. Gittiğimiz evde hemen bir yatak yapılıyor, yatıyorum. Herkes bir ilaç öneriyor. Öneri ne demek? Emir telakki ediliyor. Önerilen her ne ise anında da uygulanıyor. Diğerleri değil ama bir öneri var ki yıllardır aklımdan çıkmaz.

Birdi dedi ki:

-Civcivlikten henüz çıkmış yeni palazlanmış bir piliç kesilip, daha karnı soğumadan yara üstüne konursa...

Daha demeye kalmadan "sakatme"den bir piliç yakalayıp kesildi. Bacağımızda kesik piliç, ürkerim bir yandan, gıcıklandırım bir yandan, kimildamadan yatıyorum. Olmadı. Geçmedi. Sonunda Gölcük'e gelince doktora gidildi. Orada "keşke piliç bacağımın üstünde duraydı da şu izdiracı çekmeseydim" derirtecek ufak bir operasyon yapıldı. Muayenehaneyi ayağa kaldırmıştım. Gönen'e döneceğimiz gün iyileştim. İlk isim merdivenlerden atlaya zıplaya inmek olmuştur. Doktorun bana verdiği iğneleri yapan "yenge"ye ne kızardım...Çocukluk işte. Hem evlerinde misafir kalıyorsunuz, hem de hastabakıcılığımı yapıyor. Ben ise onu görür görmez "git seni istemiyorum!" diye basıyorum feryadı.. Yeri geldi özür diliyorum adını bile unuttuğum yenge'den.. şimdi bulsam da ellerinden öpsem..

Gönen'e döndüğümüzde, kocakarı ilaçları konusunda neredeyse Gönen çapında bir uzman olan Aslye Ninem, benim çibani anlatınca, koştur gitti bahçeden bir ot yolup getirdi. "Bu derdün ilacı aha bu molazarğa'vur" diyerek elinde tuttuğu yaprakları damarlı bir otu gösterdiydi. O damarlı otu görürüm bazen çimenlerin arasında, hala türkçe adını bilmem.

Çocukluğumun Gölcük'ünden bir Hayrlye Nene'yi çok net anımsarım. Benim Aslye Nineme de çok benzeyen özellikleri olduğu için aklımda kalmış olmalı. Hayrlye ninenin ineği anlatırdı. İneğini çok sevdiğini söylerlerdi. Köyden Gölcük'e taşındıklarında ineğini köyde bırakmaya gönlü elvermemiş, onu da yanında getirmişti. O zamanlar her yer beton yığını değil, ineğe de barınacak bir yer bulunmuş evin yan tarafında. Aradan geçen yıllar akrabalık ilişkilerini zayıflatmış olsa da o günler ait bazı fotoğraflar aklımda bir köşesinde kalmış. Bizim Aslye Ninemiz, Gönen'deki bütün Gürcülerin Aslye Dinene'si idi. Dinene nedir diyecek olursanız: Didl Nene yani Büyük anne'nin çocuk dilinde kısaltılmışıdır. Biz nineye "dinene" deriz.

Bizim Aslye Dinene ile Hayrlye Dinene'nin kardeş çocukları olmalarından olacak, eski alışkanlıklarından vazgeçememe konusunda benzerlikleri var-

dı. Belki de Hayriye Dinene'nin bu kadar çok akımda kalmasının nedeni bu. Bizim Asiye Dinene de Sıçkı Köyü'nden Gönen'e taşınca, evdeki elektrikli lambaya güvenmemiş, köyden gelirken gaz lambasını da getirmişti yanında. Tavanda ampül yanarken yanında gaz lambasını da yakar, öyle oturur el işi yapardı. "Ben ona güvenmiyorum" derdi yukarıda asılı lambayı işaret ederek. Sonraları elektrikle güvendi. Her yeniliğe de bizlerden önce ayak uydurdu. "Zaman sana uymazsa, sen zamana uyacaksın" onun sözüdür.

Geçmiş zamanlara dalıp gidince asıl anlatmak istediğimi unuttum. Bu bizim Didi Nene'leri anlatmayı bir başka bölüme bırakıyorum. Anlatmakla bitmez çünkü.

Ne diydük? İzmit'ten gelen akrabalarımızdan bize kalan oyunlardandır "Hey Hey". Maniyi başlatan kimse önce bir "hey hey" der, maninin ilk iki dizisini söyler, halka olmuş grup bunu tekrar eder. Sonra asıl anlatılmak istenenin anlatıldığı, maninin vurucu ve can alıcı bölümü olan son iki dizeyi söyler. Grup bunu da tekrar eder. Ardından başka biri maniyi başlar. "Hey Hey" diye girişini yapar. Grup da onu izler. Maniler birbirinin ardı sıra devam eder gider. Bu hey hey'in ilk başlangıç manisi şu olur;

Tek kişi :- hey hey!

Hey hey demeye geldim de

Kaymak yemeğe geldim

Grup: -Hey hey demeye geldim de

Kaymak yemeye geldim

Tek kişi :-Kaymak değil merağım da

Yarı görmeye geldim

Grup :-Kaymak değil merağım da

Yarı görmeye geldim

Ama mutlaka ve mutlaka ikinci mani de şu olurdu;

İzmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda

Gürcüce söylüyeyim

Çeml yarı ar movıda

Yine İzmit'li akrabalarımızdan kalan bir diğer oyun da "Hey Aman" idi. Yukarıda anlatılan "Hey Hey"e çok benzer. Sadece makam değişiktir. Tek kişi mani söyler, grup da 2. ve 4. dizeleri tekrar eder. Yine aynı maniyi ele alırsak şöyle bir söyleyiş sırası çıkar ortaya:

Tek kişi - İzmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda

Grup - Hey aman hey aman

Yeni çıktı bu moda

Tek Kişi-Gürcüce söylüyeyim

Çeml yarı ar movıda

Grup- Hey aman hey aman

Çeml yarı ar movıda

Sonradan tazelenen akrabalıklar iki yöre arasında oyun ve manileri etkilemesinin ötesinde her iki taraftaki akrabaların çocuklarına koyulan isimleri de etkilemişlerdi. Gönen'den Gölcük'e giden akrabalarımızdan biri orada duyup beğendiği ismi doğacak çocuğuna koymayı düşünerek bir tarafa not ederdi. Örneğin bir "Nevcilhan" ismi vardır bizlerde, Gölcük'ten mi bize geldi, bizden mi Gölcük'e gitti bilmiyorum. İki akraba taraf arasında çocuklarına aynı ismi vermek bir saygı, sevgi, bağlılık ifadesi; belki de bu bağların daha uzun yıllar sürüp gitmesini dilemek adına yapılan naif davranışlardı..

Günümüzde yollar yapıldı. Uzaklar yakın oldu. En hızlı ve en çabuk ulaşım araçları her yere yolcu getirir götürür oldu. Ama bu akrabalık ilişkileri, yakınlaşan yollara inat tavsadı. Kardeş çocukları, onların çocukları, torunları birbirlerini eskisi kadar aramaz sormaz oldular. Yüreklarının bir yerlerinde sıcak duygularla için için tüten bir özlem ateşini hala saklasalar bile..

Ğel gağmaşı

Çveni sahlebi

Moktnen zvelebi

Darçnen ahlebi

93 Harbi Batum muhacirleri olan atalarımız, Kaf Dağı'nın masal ülkesinden bin bir zorlukla gelip yurt tuttukları yerlerde yeni yaşamlar kurdular. Köklerini arayan, soran onlarla olan bağlarını tüm Türkiye düzeyinde canlı tutmaya çalışan, macera ruhlu birlerinin yüzü suyu hürmetine bu akrabalıklar bir süre devam etti. Herkesin kendi köyü, kasabası veya yakın çevresi ile sınırlı olan kültür alışverişleri ya da kültürün devam ettirilmesi çabaları tıkanır gibi olunca, artık hemşehrilerimiz kurduğu, görev aldığı, bin bir fedakarlıklarla varlıklarını devam ettirmeye çalıştıkları dernekler, vakıflar bu görevi üstlendi. Bu arada Dergimiz Çvneburı'nın de adını anmadan geçmek olmaz. Derneklerimizde de dergimiz Çvneburı'nın daha uzuuun yıllar ayakta kalmaları dileği ile...

Gürcüler'de Halk Dansları – 6

Oğuz MEDETOĞLU

(Geçen sayıdan devam)

'KINTAURI-KARAÇOHELI'

"Kintauri 2 dansı, eski Tbilisi şehir folklorüne aittir. 19.yy. Tbilisi'sinde yaşayan ülemeler candandırılır. Başında şapkaşıyla sokak sokak geçen tüccar Kinto'nun dansında, Gürcü dans özelliklerinin dışında o zaman Tbilisi'de yaşayan halkların dans özelliklerini de görürüz. Kintauri dansı, kendine özgü bir yapıya sahiptir, diğer danslara benzemez. Kintauri dansı bağımsız ve orijinal bir şekilde karşımıza çıkar. Kinto'lar yalnız erkeklerdir, bu yüzden bu dans yalnız erkekler tarafından oynanır.

Kintauri'yi halk arasında bir veya birkaç kişi oynardı. Bu dansa yarış ve pandomim, komikliklerle kendi aralarında geçen diyalogo konu alır. Sahne'de oynanan Kintauri'de ise oyun kurucusu tarafından isteğe bağlı olarak katılım olur.

"Kintauri Dansı'nın Tasviri"

Sahne'nin sağ tarafından oyun pistine dört Kinto çıkar. Sanki sahnedeki çıkıyorlarmış gibi sol kulislere doğru gitmeye başlarlar. Kulislere geçmeden beklenmeden bir şekilde sırtlarını dönerler ve sahnenin merkezine doğru gelmeye başlarlar. Sahne'nin merkezinden kendilerinden geçerek bazen ayrı ayrı, bazende beraber oynamaya başlarlar. Kinto'lar kendi görevlerini yerine getirdiklerini varsayıp sahnedeki çıkmayı düşünürlerken sahne'ye beşinci Kinto çıkar. Oyunuyla, kendi ustalıklarını diğer dört Kinto'ya gösterir. Beşinci Kinto'nun oyunuyla büyülenen diğer dört Kintoda soliste eşlik ederek beşi de anlaşmış bir şekilde danslarına devam ederler.

HORUMI¹⁷

Horumi dansının kendine özgü bir karakteri vardır. Eğilerek, gizlice, dikkatle düşmana yaklaşma, hücum duraklama gibi Horumli'ye özgü hareketleri savaş dansı olduğunu kanıtlamaktadır. Horumli dansı yavaştan güçlü ve zor hareketlere kadar kıvrak ayaklarla sıçramalarla ve keskin ritimle sürer.

5/4'lük ya da 5/8'lik ritme sahip Horumi dansı, diğer müzik ölçülerinden farklı olup "Meomrullı-Savaşçıların dansı" diye de adlandırılır.

Baştan sona kadar anlamı açıkça belli olan Horumi dansı dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde düşmana yakın ve uygun bir yer aramak, ikinci bölümde öncü güçlerin düşmana yaklaşması üçüncü bölümde savaş ve mücadele, dördüncü (son) bölümde ise düşmana karşı zafer ve neşeli dönüş işlenmektedir. Horumi izlenirken ardarda gelen hareketler ve bölümler bir anlam ifade eder.

Gece Çiboni (tulumu)nün sesi gibi uzaklardan boğuk bir müzik sesi işittir. Sessizce gizlice yavaşça saklana saklana yürüyener. Bunlar başında tecrübeli ve becerikli olan "Tsamdvgolı-Reis" öncülüğünde keşif grubudur. Savaşçılar düzgün bir sıra ile başta reis ile birlikte ilerlemekteler. Reis olduğu yerde hareketsiz kalır arkadan izleyen savaşçılar da durur dinlerler dikkatle bakarlar. Reis düşmanın ilerde olduğunu tesbit eder başını geriyeye çevirip fısıldayarak savaşçılara anlatır. Sessizce düşman kampına doğru yürümeyi sürdürürler. İşte gizlenebilecek dinlenebilecek ve sonraki hareket için hazırlık yapılabilecek bir gecelime yerli. Nöbetçiler dikkatle savaşçıları korur. Reis uyumaz, yardımcıları ile uygulanacak planlar hakkında konuşur, yönlendirici olarak gönderilir bu grup görevini yerine getirip döner şafak söker, derhal toplanan grup reisin çevresinde çember yaparak emirleri bekler reisi dinler ve düşmana doğru yürüyüşe başlar. Savaşçılar reisin işareti ile düşman üzerine atılırlar artık savaş başlamıştır. Ancak düşman güçlüdür. İlk hücumu geriye püskürtür ve sıkıştırır, bu arada ikinci grup yardıma gelir ardından bir grup daha gelecek düşmanı zayıf düşürürler, hep birlikte düşmanı yenilgiye uğratarlar, böylece reis ve adamları savaşın kahraman grubu karşılır.

Horumi dansı çok çeşitli oyun ve hareketlerle gerçekleştirilir. Ancak nedensiz çeşitli olursa olsun dansın ana teması ve anlamı değişmez aynen korunur.

(Devam edecek)

17. M. Tekin Koçkar, Kafkas Halk Dansları, öğretim yöntemi ve teknikleri, Şanlı eğitim ve kültür vakfı yayını, no. 2, s. 155.

Bir Gürcü Köyü: Mahmudiye

Kemal TURAN

En eski uygarlıkların kurucuları olan Hititler ile akraba oldukları sanılan Gürcüler, binlerce yıllık tarihleri süresince iki yüzyıl Selçuklular ile komşuluk etmişlerdir. Osmanlı-Rus savaşı sonrası günümüzden 120 yıl önce Kafkasyadan göç edenlerin bir bölümü Batum'den yola çıkıp Sapanca'nın Mahmudiye köyünü kurmuşlardır. Buraya yerleşen atalarımız doğal olarak daha öne yaşadıkları Batum'unin dağlık ve ormanlık bölgesine benzer bir tabiat yapısı aramış, titizlikle seçerek karar vermişlerdir.

Bu sebeple köyümüzün doğal yapısı çok zengin ve cömert olup, yerleşimi bir dağ eteğindedir. Temiz havası, bol su kaynakları, zengin ormanları ve bereketli toprağı ile Mahmudiye köyü kurucularına eski memleketlerini aratmadığı gibi daha sonraki nesillere de bu güzelliklerinden ötürü bir Batumi sevgisi aşılamıştır. Yabancılar köyümüzde güneşli Mahmudiye derler. Nasıl olmasın ki; sabah güneşli eve girmek için izin ister, akşam ayrılırken ise uzun uzun veda ederek ertesi sabahki buluşmaya kadar bir süre için kaybolur. Dağlarımızın haşmetli, panoramik görünümü insanları yaylaya ve alabalıklara davet eder gibidir. Evlerin, içinde kaybolduğu geniş meyve bahçeleri, bağlar, tarlalar ve zümrüt halı gibi orman kenarı meraları köy ve çevresinin görkemli akan suların oluşturduğu vadiler ve derin boğazlardaki çağlayanların yolundan geçer. Bütün bu anlatılanlara yeşillik kavramını eklemeye bile gerek yoktur. Çünkü her yer yeşildir ve böylesine zengin bir doğası olan köyümüzü yeşil renk ancak kışın birkaç haftahına terk eder.

Mayıs ayında erik ve kiraz ile başlayan meyve mevsimi, fındık, armut, elma, vişne, kestane, ceviz, vs. derken muşmula ile kışa kadar sürer. Bütün yaprakların döküldüğü tarlalarda bile kışın turuncu rengi ile ağaçları süsleyen KABE hurmaları meyve mevsimini kışın ötesine ulaştırır.

Doğası böylesine yaratıcı, dinamik ve sağlıklı olan bu yörelin insanları da haliyle kendi doğalarına sadık, örf ve adetlerine saygılı, geleneklerine bağlıdır. Şakacı mızacıları ile yoldan geçenkeren rastladığı komşusuna mutlaka şakalaşan, ormanda

çağışırken coşku ile karşı köye haykıran, günün yorulduğuna akşam sessizliğinde evinde dinlenirken bahçesini sulayarak yaşayan bu insanlar, yaşamın neşeli, acıklı, ciddi ve benzeri yönlerini çevreleri ile uyum içinde dengelemişlerdir. Uzun ömürlü olmalarını da bu doğal yapılarına borçludurlar.

Atalarımız Mahmudiye'yi kurmadan önce tarihî dönemlerde Bitinya yarımadası olarak bilinen bugünkü Kocaeli yarımadasında yaşamış olan Romalıların ve daha sonraki Bizanslıların bu verimli toprakları keşfedip köyümüzde önemli yerleşim merkezleri kurdukları, toprak altından çıkan çanak, çömlek, su yolu çömlek boruları ve mermer mezar kalıntılarında anlaşılmaktadır. Daha sonraki Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait herhangi bir kalıntı yoktur. Bu durum Kafkasya'dan göç eden atalarımızın sanki bu cennet diyarı uzun süre sonra yeniden keşfettiklerini gösterir gibidir.

Köyümüz halkı geleneklerine saygılı olduğu kadar eğitime de önem vermekte, başlangıcından bu yana bilinçli davranmışlardır. Bunun en güzel kanıtı Camimizdir. Köyün kurulduğunda İstanbul'da nazırlık yapmakta olan Hasan Fehmi Paşa (1836-1910) kendi akrabalarının da yerleştiği bu köye mîmari eser sayılacak güzellikte bir cami ve yanına da bir ilkokul yaptırmıştır.

Cami ve okulda hem dini eğitim hem de okul eğitiminin birlikte yürütülebilmesi için Doğançay Yeniköy'den bir Kafkas göçmeni olan Mehmet Bahattin Hoca getirilmiştir. Bu geleneğin günümüze kadar sürdüğü köyümüzde okuma-yazma oranı yüzde yüzdür. Mahmudiye köyünde yetişmiş, yüksek tahsil görmüş, subay, öğretmen, avukat, gazeteci, mühendis ve benzeri mesleklerde Türkiye'mizin çeşitli yörelerinde görev yapan bir çok aydın kişi vardır. Bu örnekleri Avrupa ve Amerika'ya kadar da uzatabiliriz.

Bu Mahmudiye'liler köylerini hiçbir zaman unutmamışlardır. Güzel Sapanca'mızın gelişmesinde ve şu anki durumunun temellerini atan eski Belediye reisi sayın Turgut ARAPOĞLU'nun da Mahmudiye'li olması ile gurur duymaktayız.

Köyümüzün Yerleşim Alanı ve Geleceği

Bir dağ eteğinde kurulu olan Mahmudiyé köyü günümüzden 120 yıl önce çağdaş bir yerleşim planı içinde kurulmuştur. Ana yollar birbirine paralel, tali yollar ise ana yollara dik açılara birbirine bağlayan düzenli bir geometrik yapı oluştururlar. Bu yol şebekesini geniş bahçeli evler çevreler ve meyve ağaçları arasında binalar koybolmuş gibidir. Tipik Karadeniz yerleşiminin en eski ama günümüze uygun modeli olan köyümüzü derede ve dağda yer alan tarlalar ile ormanlar sınırlar. Bu çağdaş yerleşim ve doğa güzellikleri, kentlerin yorucu yaşamından kaçan bir çok doğa severi köyümüze çekmiştir. İstanbul'dan gelip Mahmudiyé'ye yazlık, tatil evi ve benzeri binalar yapan şehirli Sapanca'da bu yeni yerleşim türünü ilk başlatanlardır. Nitekim 1987-1988 yıllarında köyde 20'nin üzerinde bina, yüzme havuzu gibi ve hala sürmekte olan inşaat sayılmıştır. Mahmudiyé'nin bu yeni sakinleri de doğa severliliklerini unutmadan, kentlerdeki hatalı yapılaşmayı tekrar etmeden ve doğayı tahrip etmeden, geleneksel doğa-insan uyumu ile bütünleşerek Mahmudiyé'yi bir kat daha güzelleştirecek, dünyanın sayılı güzelliklerinden biri olmasına katkıda bulunacaklardır. Bu doğal uyum ve yerleşimi bozma için eskisi ve yenisi ile tüm Mahmudiyeliler ça-ba göstereceklerdir.

Hasan Fehmi Paşa Camii Y. Tarihi : 1887

Köyümüz İnsanları ve Yaşanta

Geleneklerine bağlı olan Gürcü asıllı köyümüz insanını birkaç öyküsel anlatımla kısa da olsa şöyle tanıtabiliriz:

Ahmet ÖZKAN'ın Gürcüstan adlı kitabından (İstanbul 1968-Aksiseda matbaası) birkaç anlatım ile başlayalım. Gürcüce halk arasında hala kullanılan bir dildir. Hatta gerçek Gürcüce özelliğini koruyan kelimeler, deyimler, sayılar ve ata sözleri köyümüz halkı tarafından da kullanılmaktadır. Birkaç örnek verelim:

	Sayılar	
	Gürcüce	Türkçe
	erti	bir
	ori	iki
	sami	üç
	othi	dört
	huti	beş

	Gürcüce	Türkçe
Kelimeler	Leğvi	incir
	Shali	armut
	Kurdzeni	üzüm
Deyimler	Ak modi biço	Buraya gel oğlan
	Katam kudi	Kedi kuyruğuna iş
	dasakma	buyurdu
	Tav dağebuli	başı eğik
	Kud gaşverili	Kuyruğu dik
	Glahi kasti kal	Aptal adam
	Dayakeps	Karısı döver
Yemek İstimleri	Phali	Kara lahana
	Cadi	Mısır ekmeği
	Motrevla	Cevizli fasulye
	Cirbuli	Çilbir
	Çomlobiyo	Aşure

Köy düğünlerinde hala Kafkas gelenekleri ve oyunları sürdürülür. Horon tepilir, coşkulu bağırışlar, büyük meydan yemekleri elverdiğince yaşatılmaktadır. Eski evlerde alt kat hayat ve günlük işler için ayrılmış olup, geniş bir mutfak ve yayvan duvara sobası (şömine) karakteristiktir. Üst katlarda yatak odaları ve misafir odaları yer alırlar. Binalarda kereste ve taş gibi yöresel malzeme kullanılmış olup, badalı inşaat depreme karşı oldukça dayanıklıdır.

Türkiye'deki Gürcü Köyleri – 21

İberya ÖZKAN

08 ARTVIN (Geçen sayıdan devam)

Artvin, Yusufeli'de Köy ve Yer Adları

<i>Eski ve yeni adı:</i>	<i>Bağlı olduğu köy:</i>
Yakulop mh. (<i>Dağcı</i>)	Esendal
Yakupoğlu mh.	Kılıçkaya
Yağın ya.	Taşkıran
Yanık mz.	Çevrelli
Yanık mz.	Dağeteği
Yanık kş.	İrmakyanı
Yardıbi mh.	Kınalıçam
Yaygılı mh.	İşhan
Yayla mah.	Balalan
Yeni mahalle	İşhan
Yeni mahalle	Yağcılar
Yeni yayla	Yamaçüstü
Yenice mh.	Dereçi
Yeşilce mh.	Çevrelli
Yet mh. (<i>Bozkuş</i>)	Bıçakçılar
Yoncahk mh.	Demirköy
Yukarı Gupt mz.	Tekkale
Yukarı mahalle	Bahçelli
Yukarı mahalle	Darıca
Yukarı mahalle	Demirdöven
Yukarı mahalle	Günyayla
Yukarı mahalle	Havuzlu
Yukarı mahalle	Köprügören
Yukarı mahalle	Küplüce
Yukarı mezra	Kılıçkaya
Yukarı yayla	Günyayla

Yurtseven mh.	Zeytincik
Yuvanet mz.	Yüncüler
Zabluğan mh.	Çıralı
Zaktize mh. (<i>Çalıkaya</i>)	Bostancı
Zangeller mh.	İrmakyanı
Zegaret mh. (<i>Hayırlı</i>)	Demirdöven
Zelilyet mz.	Yarbaşı
Zemacor mz.	Demirkent

ZEMOVAN (DEMİRDÖVEN) KÖYÜ

Çok güzel ve gür ormanları bulunan köyde, arazi çok engebeli ve kırık olmasından ötürü tarıma elverişli toprakların % 100'ü insan gücünün kullanılmasıyla gerçekleşir.

<i>Eski ve yeni adı:</i>	<i>Bağlı olduğu köy:</i>
Zengilyet mz.	Demirkent
Zevderoğlu mh.	Bostancı

ZEVİSKAL (SERİNSU) KÖYÜ

Köy, Covtzkartı adı ile de bilinir. İlçeye uzaklığı 45 km olup nüfusu 66'dır. Köyün rakımı oldukça yüksektir. Her yıl Balalan ve Boyalı köyleri ile birlikte köyün Çatak mevkinde boğa güreşleri düzenlenir. Köyün mahallelerinden Kamiskeri ve Kindeze gibi Gürcü adı taşıyanlar mevcuttur.

<i>Eski ve yeni adı:</i>	<i>Bağlı olduğu köy:</i>
Zeytinlik mh.	Narlık
Zeytinlik mh.	Yağcılar

(Devam edecektir)

Gürcüstan Hakkında İş ve Ticaret Bilgileri*

Kenan YILDIRIM

ÜLKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Yüzölçümü	: 69,700 km ²
Başkent	: Tbilisi
Coğrafi Durum	: Arazinin yaklaşık % 80'lik bölümü dağlık
Coğrafi Konumu	: 40°-47' doğu boylamları ve 41°-44' kuzey enlemleri arasında
Zaman Dilimi	: GMT + 3
Komşuları	: Türkiye, Rusya Federasyonu, Azerbaycan ve Ermenistan
Sınır Uzunluğu	: 1,968 Km
Kıyı Uzunluğu	: 315 Km
Tahmini Nüfus	: 5.5 milyon (1995) (% 56 Kent, % 44 Kırsal)
Büyük Şehirler	: Tbilisi (1,360,000), Kutaisi (240,000), Rustavi (156,000), Batumi (138,000), Sohum (112,000), Gori (69,000)
Etnik Yapı	: Gürcü (% 70,1), Ermeni (% 8,1), Rus (% 6,30), Azeri (% 7,0), Osetyalı (% 3,0), Abhaz (% 1,8) Rum (% 1,8)
Resmi Dil	: Gürcüce
Ölçü Birimi	: Metrik
Kişİ Başı GSYİH	: 678 \$ (2000) (GSYİH)
Ortalama Yaşam	: 72.6
Nüfus Artış Hızı	: - % 0.62
Bebek Ölüm Or.	: % 0.53
Okuma/Yazma	: % 99,1
İşsizlik Oran	: % 10,3
HDI	: 0.645 (İnsani Gelişme Endeksi-1999)
Para Birimi	: Gürcüstan Lari (1 GEL = 100 tetri) 1 GEL = 0.49 USD (Mart 2001 Ortalaması)
Resmi Tatiller	: 1 Ocak, 7 Ocak, 19 Ocak, 3 Mart, 9 Nisan, 23-24 Nisan, 26 Mayıs, 24 Ağustos, 28 Ağustos, 14 Ekim, 23 Kasım, 24-25 Aralık
Din ve Mezhep	: Ortodoks Hristiyan (% 75), Müslüman (% 11), Ermeni Apostolik (% 8), Diğer (% 6)
Yönetim Şekli	: Başkanlık Sistemi
Telefon Kodu	: + 995
Yerel Saat	: Türkiye'deki saat + 2
BÜYÜKELÇİLİK	
Tbilisi Büyükelçiliği	
Adres:	D. Agmashanebelli, 61
Büyükelçi:	Burak Gürsel
Tel.:	(995 32) 952014
Fax :	(995 32) 951 810

* Tbilisi'de kurulu Gürcü-Türk İşadamları Derneği'nin Şubat 2002 - Sayı 1 Raporundan Derlenmiştir.

Ekonomi Müşavirliği

Adres: D. Agmashanebelli, 61
Müşavir : Yavuz Aytekin
Tel.: (995 32) 943082
Fax : (995 32) 943082

Ticaret Müşavirliği

Adres: D. Agmashanebelli, 61
Müşavir : Bülent Tuncer
Tel.: (995 32) 923774
Fax : (995 32) 939117

TİCARETLE İLGİLİ BAKANLIKLAR, DEPARTMANLAR VE KURULUŞLAR

Ekonomi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Adres: 12 Chanturia Str. 380008, Tbilisi
Tel. : (995 32) 921-929
Fax : (995 32) 933 361 / 931 535

Dışişleri Bakanlığı

Adres: 4 Chitadze Str., 380008 Tbilisi
Tel. : (995 32) 989 377
Fax : (995 32) 997 249

Maliye Bakanlığı

Adres: 70 Barnov Str., 380062 Tbilisi
Tel. : (995 32) 226 805 / 292 077
Fax : (995 32) 292 368

Vergi Gelirleri Bakanlığı

Adres: 2, Leonidze Str., Tbilisi
Tel. : (995 32) 923 869
Fax : (995 32) 931 584

İçişleri Bakanlığı

Adres: 10, Gulua Str., Tbilisi
Tel. : (995 32) 996296 / 991 090
Fax : (995 32) 999524

Gürcüstan Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 11 Chavchavadze Av. 380079 Tbilisi
Tel. : (995 32) 230 045 / 222552
Fax : (995 32) 235 760

Gürcüstan Uluslararası Ticaret Odası

Adres: 33 Pallaşvili St., Apt 2, Tbilisi
Tel. : (995 32) 225 600

Batumi Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 6, Kostava Str.
Tel. : (995 222) 72841 / 72843
Fax : (995 222) 72842

Poti Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 30, D. Ağmashanebelli Ave.
Tel. : (995 293) 21515 / 55600

Gürcüstan İhracatı Geliştirme Merkezi

Adres: 42, Kazbegi Ave.
Tel. : (995 32) 250841
Fax : (995 32) 536562

Gürcü Girişimçiler Birliği

Adres: 123 Tsinamdzgirishvili St., Tbilisi

Tel. : (995 32) 963 650

Fax : (995 32) 959 257

Amerikan Ticaret Odası

Adres: 8 Ingorokva St., 380008 Tbilisi

Tel. : (995 32) 433 860

Fax : (995 32) 996 182

Gürcüstan Sanayiciler Birliği

Adres: 12 Tseretelli Ave., Tbilisi

Tel. : (995 32) 350 095

Fax : (995 32) 952 444

Gürcüstan Patent Enstitüsü (SakPatenti)

Adres: 6 Chavchavadze Ave. First turn, Tbilisi

Tel. : (995 32) 251760 / 988 419

Fax : (995 32) 988 419 / 988 426

Gürcüstan Gümrük Departmanı

Adres: 6, Abstanidze S. Orhevi

Tel. : (995 32) 768404 / 768775

Fax : (995 32) 768948

Gürcüstan Yatırım Merkezi

Adres: 42, Kazbeği Ave.

Tel. : (995 32) 921839

Fax : (995 32) 921840

Gürcü-Türk İşadamları Derneği

Adres: Rustaveli Str.

Tel. : (995 32) 998435

Fax : (995 32) 998435

Tbilisi Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 41, Kostava Ave.

Tel. : (995 32) 769600 / 940440

Fax : (995 32) 769600 / 940440

Kutaisi Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 124, Rustaveli Str.

Tel. : (995 231) 71400 / 55992

Gürcüstan Fuar Merkezi (Expo Georgia)

Adres: 118, Tseretelli Ave.

Tel. : (995 32) 942028 / 958306

Fax : (995 32) 942028 / 958306

DIŞ TİCARET VE ULAŞTIRMA İSTATİSTİKLERİ
1. Ülkenin son 5 yıl dönemindeki toplam ithalatı ve ihracatı (Milyon \$)

Yıllar	1997	1998	1999	2000	2001 (*)
İthalat (CIF)	943,5	1048,6	622,6	700,2	616,3
İhracat (FOB)	239,8	194	240,7	329,9	272,4
Toplam	1183,3	1242,6	863,3	1030,1	888,7

(*) Ocak-Kasım Dönemi

2. İhracatta İlk 10 Ülke (FOB)

Ülkeler	2000
TÜRKİYE	73.623.100
Rusya	68.071.900
Almanya	30.858.700
Azerbaycan	21.092.600
ABD	6.424.700
Ukrayna	19.473.000
İsviçre	13.521.500
İngiltere	10.397.600
İtalya	11.577.900
Ermenistan	13.479.100

(*) Ocak-Kasım Dönemi

3. İthalatta İlk 10 Ülke (CIF)

Ülkeler	2000
TÜRKİYE	108.633.800
Rusya	90.235.800
ABD	70.911.200
Azerbaycan	56.714.000
Almanya	55.998.700
Ukrayna	37.738.900
İngiltere	23.321.900
İsviçre	22.305.400
İtalya	21.809.900
Yunanistan	10.840.500

(*) Ocak-Kasım Dönemi

Ülkeler	2001(*)
TÜRKİYE	63.630.400
Rusya	54.262.500
Türkmenistan	28.689.200
İngiltere	19.258.200
İsviçre	14.083.400
Azerbaycan	9.111.600
Ukrayna	8.402.400
İtalya	7.706.200
Almanya	7.254.500
ABD	7.014.100

Ülkeler	2001(*)
TÜRKİYE	93.689.900
Rusya	80.610.100
Azerbaycan	63.603.000
Almanya	57.226.100
Ukrayna	46.842.800
ABD	37.179.800
İngiltere	22.396.500
İtalya	20.701.600
Türkmenistan	17.065.700
İsviçre	11.970.400

4. İhracatında İlk 10 Sırayı Alan Maddeler (FOB / 100 \$)

	1999		2000		2001 (*)	
	%	Değer	%	Değer	%	Değer
Ham Petrol	4,10	7.200	3,51	11.567	3,3	8911,1
Elektrik	4,80	9.800	-	-	4,4	12004,5
Gübre	5,20	11.400	4,67	15.410		
Çay	5,30	11.500	0,00			
Maden Cevherleri	6,00	12.600	4,53	14.940	3,3	8953,2
Sarıp	6,50	14.600	8,59	28.326	9,5	25804,5
Orman Ürünleri (Ceviz, Tomruk, Kereste vs.)	7,90	15.500	6,76	22.310	-	-
Uçak	8,40	19.100	-	-	10,4	28433,6
Demir Alasınlar ve Hurda Metal	9,80	57.744	15,68	51.720	5,8	15723,1
Hurda Alüminyum	-	-	3,84	12.681	5,0	13629,7
Magnezyum ve Bakır	-	-	6,64	21.920		

(*) Ocak-Kasım Dönemi

5. İthalatında İlk 10 Sırayı Alan Maddeler (CIF / 1000 \$)

	1999		2000		2001 (*)	
	%	Değer	%	Değer	%	Değer
Petrol ve Petrol Ürünleri	9,6	57.744	9,84	68.901	12,4	76162,5
Gas	9,4	58.200	6,91	48.373	7,2	44370,1
İlaç	6,8	42.400	6,53	45.694	5,9	36131,2
Otomobil ve Ulaşım Araçları	6,1	38.000	2,74	19.213	1,9	11820,4
Sigara	5,7	35.200	4,18	29.298	2,6	15741,5
Uçak	2,7	16.800	-	-	3,2	19922,5
Şeker	2,6	16.100	3,19	22.312	3,2	19420,4
Un	2,4	14.900	3,58	25.072	2,5	15161,4
Buğday	2,4	14.900	4,06	28.452	1,8	10786,4
Elektrik	2,2	13.900	-	-	2,3	14446,3
TV, Radyo ve Yed. Parçaları	-	-	2,45	17.131		
Kablol	-	-	2,12	14.833		

(*) Ocak-Kasım Dönemi

Gürcüstan'da İşyeri Açma Şartları, Ortaklık ve Yatırım
Ana hatlarıyla Gürcüstan'da Yatırım Yapma, Bir Ortaklığa Katılma, Şirket Kurma, Şube ve Büro Açabilmenin Mevzuat Koşulları

1. Türkiye'de yerleşik gerçek veya tüzel kişilerin Türkiye'de bulunan firmasının Gürcüstan'da şubestini açması durumunda:

- Türkiye'de faaliyette bulunan firmasının kuruluş tüzüğü'nün Gürcüce'ye tercüme edilmesi,
- Kurulacak şubenin bulunduğu mahaldeki mahkemece, tercüme edilen kuruluş tüzüğü'nün onaylanması,
- İlgili kişinin sabikasının olup olmadığına dair Türk adli makamlarından alınacak yazı,

- 1000 ABD \$ veya eşitli döviz karşılığının Gürcüstan millî parası olan Lari'ye çevrilerek Gürcüstan'daki bir bankaya yatırılması (Bu miktar kurulacak firmının gelecekte doğacak vergi borcu için talep edilmektir.).

2. Ortaklığa Katılma ya da Firma Kurma Şartları:

- İlgilinin sabıkası olup olmadığına dair Türk makamlarından alınacak yazı,
- İki ülke gerçek ve/veya tüzel kişilerin Gürcüstan'da kuracakları ortak firma kuruluş tüzüğü'nün hazırlanması,
- Tüzüğü'nün iki dilde (Türkçe Gürcüce) tercümesi,
- Tüzüğü'nün Gürcüstan'daki yerel mahkemeye onaylanması,
- Tüzüğü'nün Gürcüstan'daki bir noterlikte tasdik ettirildikten sonra Adalet Bakanlığı'nda ve Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Şubesinde kayıt ve tasdik ettirilmesi.

Genel Vergi Tablosu

VERGİ	ORAN
Kurumlar Vergisi	% 20
KDV	% 20
Gümrük Vergisi	% 5 - % 12
Kurumlar Mal Vergisi	% 1
Gelir Vergisi	% 12 - % 20
Sağlık Sigortası	Kurum Payı % 3 İşçi Payı % 1
Sosyal Güvenlik	Kurum Payı % 27 İşçi Payı % 1
Yol Kullanım Vergisi (Gelir Üzerinden)	Yükve yolcu taşımacılığı yapanlar % 2 Bankalar % 0,5 Ticaret Yapanlar % 0,1 Diğerleri (Ciro üzerinden) % 1
Gümrük Hizmet Harcı	% 0,3

SÖZLÜK

(Geçen sayıdan devam)

ლ ე ქ ს ი კ ო ნ ი

(LAZCA)	(MEGRELCE)	(GÜRCÜCE)	(TÜRKÇE)
ლაზური	მეგრული	ქართული	თურქული
მტკური, მტკორი	ტყარი	ველური, ტყიური	yabani, vahşi
მტუტა	ტუტა	ნაცარი, ნაცარ- ტუტა	kül
მუ, მუა	მუ	რა	ne
მუთუ	მუთუნი	რამე	birşey
მუთუ ვარ	მუთუნ ვარ	არაფერი	birşey (değil)
მუთხანი, მუნთხა	მუდგა	რალაცა	nesne
მულუნ	მურს	მოდის	geliyor
მურგვალი, მუგვალა, მორგვალი	რგვალი	მრგვალი	yuvarlak değirmi
მუფერი, მუჭომ- ფერი	მუნერი	რანაირი, რაფერი (დიალექტ.)	nasıl, ne gibi
მუქ	მუქ, თიქ	მან	kendisi
მუშებურა, მუშოთ	მუშო, მუშოთ	თავისთვის	kendi için
მუშენი	მუშენი	რატომ	niçin, neye
მუში, მუში	მუში	მისი	kendini

(Devam edecek)

Bulbulis Yubile - 6

(Geçen sayıdan devam)

არწივის შემდეგ გადმოაფლამუნებს სხეუი. სხეებს როდი აცდის: ცდილობს, უნდა კარგი რამ წარმოსთქვას, ახრანტალებს ეუღლი და ბოლოს, როგორც იყო, გამოაგნო სიტყვები, ხოლო თვალი უფრო არწივზე აქვს, ვიდრე ბუღბუღზე: ცდილობს თავის ღაპარაკით მოეწონოს ფრინველთა მეფეს, რადგან იმის ნარჩოთი ბევრჯელ გამძღარა და იმედი აქვს შემდეგშიც არ მოაკლებს მეფე მოწუალებას.

— შენ, ჩიტუნავ, მოძილოცნია, ძალიან ჰატარა ხარ და სხეული კი დიდი გაქვს. არ ვიცვი. დმერთმანი, ასე რადა ჰხდება? მე შენი გალობა ბევრჯელ მესმის და კმაყოფილიცა ვარ, მხოლოდ ერთი რამა მწუხინს: შენი გალობა ლემის მადან მიკარგავს; ცოტა ეს არ მომწონს, თუ კარგად დაუგრო კაცმა უური შენს გალობას, გულში ეწვეთება ისეთი მძიმე, მწვავე ცვარები. არ ვიცვი ეს ცვარები რისაა, მხოლოდ ვგრძობ და ვიცვი ის, რომ გულზე აღიბუჭდება და იწერება შემდეგი სიტყვები: ნუ მოჰკლავ, სისხლს ნუ დაჰღვრი! მამ რა ექნათ? ბალახი ვმოვოთ? ამ ბრივეებს (უჩვევებს ფრინ-

ველებზე), ბოდიშს ვითხოვ, დიდებულო მეფე, შენთან, ჰგონიათ, რომ მე თავში ტვინი არ მაქვს და არაფერი გამეგება წუთისოფლისა ჰმ! მაგათ როდი იცინან, თქვენს გარდა, დიდებულო არწივო, რომ, რაც მარტოა ჩემს თავში ტვინია, ეველა მაგათ თავში იმის ნახევარიც არ მოიძეეება. კარგ მთქმელს კარგი გამგონე უნდაო, ნათქვამია. ეჰ, რა გაწუება... და შენ კი, ჩიტუნავ, ვგონებ, ეს იმიტომ გეთქმევა, ეველას გავგონებ, რომ, ვერ ერთი, ვერავის ვერ მოერევი, რომ მოჰკლა, თავის სისუსტისა გამო, როგორც უკვე აღნიშნა ჩვენმა დიდებულმა მეფემ; და მეორედ — შენ ხორცს არ მიირთმევი. აი, ამიტომ ვამბობ: ეგ ზემორე აღნიშნული სიტყვები რომ გამოაკლო თავის მღერას, მამინ უკეთესი მგალობელი იქნები.

ამით დაამთავრა სეაჟმა თავისი სიტყვა, რომელმაც დიდი სიცლი-ხარ-ხარი გამოიწვია მგალობელ ფრინველთა შორის.

ბუღბუღი განუშეხული და გამტენარებული იჯდა და ხმას არ იღებდა.

(Devam edecek)

HABERLER

Istanbul Film Festivalinde İki Gürcü

2002 yılı İstanbul Film Festivaline iki Gürcü yönetmenin filmi yer aldı. Dover Kosaşvili'nin yönettiği İsrail-Fransa ortak yapımı olan "Geç Evlilik" filmi Gürcüce-İbranice dillerinde hazırlandı. Bu film Emek, Reks ve Sinepop sinemalarında Nisan ayında gösterildi.

Ünlü Gürcü yönetmen Otar İoselani ise onur koçuğu olarak "Pazartesi Sabahı" adlı filmle yer aldı festivalde. "Pazartesi Sabahı" Emek sinemasında 28 Nisan da gösterildi ve festivalin kapanış filmi oldu. Otar İoselani'ye de "Yaşam Boyu Başarı Ödülü" verildi.

Ünlü film eleştirmeni Atilla Dorsay Berlin Film Festivali dönüşü Milliyet Sanat Dergisinin Mart 2002 sayısında "Ustalarından Filmler" başlığı altında yönetmen hakkında kısaca şöyle diyor:

"Fransa'da yaşayan Gürcü yönetmen Otar İoselani'nin filmi "Lundi Matin Pazartesi Sabahı"nı ise nasıl anlatmalı? Sanatçı, bir kez daha dünyaya yaşlı, görmüş-geçirmiş bir ermiş gibi bakıyor, yaşamın içindeki anlamsızlığı, gündelik yaşamdaki sıkıntıyı ve dünyamızın absürdülüğünü küçük, içe dönük, adeta sessiz ama son derece incelikli bir filmle anlatıyordu. Biz FIPRESCI - Sinema Yazarları Jürisi olarak ödüllümüzü ona verdik. Ama sanatçı büyük jüriden de bir en iyi yönetmen ödülü olarak ayrıldı festivalden... Onu yakında filmiyle birlikte İstanbul'da görmeyi umalım..."

İzmit Gürcü Derneği Gecesi Muhteşemdi

Soldan Sağa: İrfan İnce, Şükrü Türk, Şenol Güler, Mihel Gelaşvili, Ertuğrul Kazancı

İzmit Batumlular Kafkas Kültür Derneği tarafından organize edilen Gürcü Gecesi 19 Nisan'da Fuar Antik Kapı Restaurant'ta yapıldı. İzmit gecesi, başkan Ertuğrul Kazancı'nın açılış konuşmasıyla başladı. Sonra Gürcüstan'dan gelen çocuk folklor grubunun oyunları misafirleri büyüledi. Ayrıca Bayar Şahin ve Erol Keskin'in türkülerini Ankara'dan Artvinli Gürcü bir sanatçı ile yerel diğer sa-

natçıların sunduğu türküler izledi. İzmitli Gürcülerin oyunlarla katılarak eğlendiği gece unutulmaz anılarla sona erdi.

Çveneburlı Sohbet Toplantısı Yapıldı

Dergimiz yazarlarından Prof. Dr. Şuşana Putkardze ile yapılan sohbet toplantısı 02 Mart 2002 tarihinde Akademi İstanbul'da yapıldı. İstanbul'lu Çveneburlerin katıldığı toplantının tertümanlığı, Gürcüstan'da üniversite eğitimi görmüş olan Arzu Kamacı ve Çiğdem Altun tarafından yapıldı.

Istanbul Batum Gürcü Derneği Seçimleri

28 Nisan 2002 tarihinde dernek merkezinde yapılan seçimlerde yönetim ve denetim kurulu üyeleri ikisi dışında tamamen değişmiştir.

Yeni yönetim kurulu üyeleri şu isimlerden oluşmaktadır.

Avni Araboğlu – Başkan, yine seçildi.

Süleyman Moran – Üye, yine seçildi.

Burhan Karal, Mustafa İy, İdris Aslan, Celal Göç, Sabri Yalın, Remzi Akın ve Yaşar Akkaya yeni yönetim kurulu üyeleri olarak seçilmiş bulunmaktadır.

Denetim kurulu üyeliklerine ise Ziya Kaya, Ayşe Toros ve Arslan Güneş seçilmişlerdir.

Gürcüstan'a Gezi Yapılacak

EDUARD SEVARDNADZE TÜRKİYE - GÜRCÜSTAN

DÖSTLÜK VE DAYANIŞMA VAKFI

KAFKASININ DOĞA HARİKASI ÜLKESİ

GÜRCÜSTAN'A TUR DÜZENLENİYOR

GEZİ GÜRCÜSTAN'IN TARİHİ, KÜLTÜREL,

DOĞAL ZENGİNLİKLERİNİ,

MISAFİRPERVER HALKINI, DÜNYANIN

EN DİNAMİK FOLKLORUNU

TANITMAYI AMAÇLIYOR

GEZİ OTOBÜSLE YAPILACAK. GÜRCÜSTAN'ın

BATUM - POTI - KUTAI -

BORÇOMI - GORI - MŞHETA - TBİLİSİ

ŞEHİRLERİ GEZİLECEKTİR.

GİDİŞ : 5 TEMMUZ CUMA İSTANBUL'Dan

SAAT 15.00. ANKARA'Dan

SAAT 22.00'De HAREKET

DÖNÜŞ 13 TEMMUZ CUMARTESİ 07.00'De

ANKARA 14.00'DE İSTANBUL'a

(8 GECE 7 GÜN) GEZİ ÜCRETİ (YURTDIŞI

ÇIKIŞ VERGİSİ HARİÇ 600 \$'dır.

MÜRACAT :

VAKIF Gc. Md.: MEVLÜT ARTVINLİ GSM : (0532)

457 69 34 TEL: (0312) 435 68 85

FAX : (0312) 433 93 38 HİTAT PAŞA

Cad. 39/9 Kızılay ANKARA

Son Müracat Tarihi 5 Mayıs 2002

Müracat 200\$ Depozito, Kalamı Gezi

Başlamadarn Alınacaktır.

Hendek Gürcü Derneği Seçimleri

Ocak 2002 ayında yapılan dernek seçimlerinde başkanlığa Şemsaddin Yeğin getirildi. Yönetim kurulu üyelerine ise Musa Akıcı, Recep Tiryaki, Cemal Atabek, Selami Sırrı Keskin, Sedat Nişancı, Zafar Çakmak, Metin Genç ve Sami Bağdatlı getirildi.

Izmit İmerhevli Gürcü Derneği'nde Yeni Yönetim

Izmit Artvin İmerhevlier Kültür ve Dayanışma Derneği'nin 03 Mart 2002 tarihinde yaptığı seçim ile yeni yönetim kurulu üyeleri tespit edilmiştir. Başkanlığa Hüsamettin Altun, İkinci başkanlığa Yaşar Gül, Sekreterliğe Atanur Sevim, muhasipliğe Kemal Yıldız ve üyeliklere de Fevzi Özcan, Reyhan Şirin ve Mehmet Devir getirilmiştir.

Dernekten bize gelen kısa bir notta dernekle ilgili şu bilgilere yer veriliyor:

Artvin'in bağrından kopup, ekonomik ve sosyal nedenlerle Kocaeli'ne yerlesen Gürcü kültürünü yaşatmaya çalışan İmerhevlier Kocaeli'nde Kültür ve Dayanışma Derneği kurarak yeni yetişen gençlerimize ışık tutarken gelecek ve görümlerimizin yeni nesillere taşınmasına, geliştirilmesine çaba sarfeden tüm dost ve hemşerilerimize sevgi ve saygılarını iletiyorlar.

Kocaeli'ne yolu düşen tüm hemşeri ve dostlarımızı **Yenidoğan mah. Üstün sokak No: 10 Izmit** adresindeki dernek merkezine ve sosyal etkinliklerine davet ediyoruz. Derneğe katkıda bulunan tüm yardımseverlere sonsuz şükran ve selamlarını iletiyorlar.

Gürcüstan Meclis Başkanı Sayın Nino Burcadzede 26-27 Şubat 2002 Tarihlerinde Türkiye'yi Ziyaret Etti

Gürcüstan Meclis Başkanı Sayın Nino Burcadzede 26-27 Şubat 2002 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir. Başkan, Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Yönetim Kurulu üyeleri ile Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Üyelerini birlikte Hilton Oteli'nde kabul etmişlerdir. Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı'ndan Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Nihat Gökyiğit ile Genel Müdür Mevlüt Artvinli ve Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı'ndan Yönetim Kurulu Başkanı

Nihat Gökyiğit - Burcadzede'den Hedive Tabloyu Teslim Alırken

sayın Refaldin Şahin, Başkan Yardımcısı Alaattin Güven, Artvin eski Milletvekili Metin Arıfağaoğlu, Kadir Albayrak, Rafet Altunkaya, Adil Gündüz, Mehmet Kemal Arıcı, Özbey İmamoğlu, Mevlüt Mert ve Vakfın Genel Müdürü Mevlüt Artvinli görüşmeye katılmışlardır. Gürcüstan Meclis Başkanı Vakfımıza bir Gürcü ressamın tablosunu hediye etmiştir. Vakıf Başkan Yardımcısı E. Korg Sayın Alaattin Güven Vakfın amblemli şiltini sayın Meclis Başkanına takdim etmiştir. Gürcüstan Ankara Büyükelçisi sayın Tanel Bebanidze'nin de katıldığı toplantılarda iki ülke arasında önemli konular gündeme getirilerek olumlu görüşmeler yapılmıştır.

(Mevlüt ARTVINLİ)

Nino Adamadze Konser Verdi

Gürcüstan Şan Yarışması Başarı Ödülü sahibi ve İstanbul Devlet Opera ve Balesi solisti Nino Adamadze İstanbul Pera Güzel Sanatlar Merkezi'nde 29 Mart 2002 tarihinde konser verdi. Konserde Şuman, Wagner, Griy, Çaykovski, Glika, Back Rubinstayn ve Rimsky'nin eserleri icra edildi.

Nino Adamadze daha önce Gürcüstan ve eski Sovyet Cumhuriyetleri ile Almanya'da 350'nin üzerinde konserler vermiş bulunmaktadır.

Muhran Maçavariani'nin Şiirleri Cumhuriyet'te

Dergimiz yazarlarından Hüseyin Uygun tarafından çevirisi yapılan ünlü Gürcü ozanı Muhran Maçavariani'nin şiirleri Cumhuriyet Kitap Eki'nin 14 Şubat 2002 tarihli sayısında yayımlandı. Toplam yedi şiirin yer aldığı çevirilerden birini aşağıda yayınlıyoruz.

USUMUN SESİ

Daha çok geceleri,
Bazen gün içinde,
Uzaktan değil,
Usundan sesler duyuyorum:
Sessiz kalsam,
Elvermiyor buluncum.
Ses çıkarsam,
Ölüm korkusu.

Prof. Dr. İsmet Dindar Gürcüstan Fahri Vatandaş Oldu

Uzun yıllar Gürcüstan sağlık sisteminin iyileştirilmesi ve Gürcü doktorların eğitilmesi konusunda emek sarfeden Prof. Dr. İsmet Dindar'a Gürcüstan Fahri Vatandaşlığı verildi. İsmet Dindar, Türkiye'de 100'ün üzerinde Gürcü hastayı kalp ameliyatı yapmış, ayrıca Gürcüstan'daki hastanelerde de çok miktarda ameliyatlarda bulunmuştur.

Dergimize, yaptığı değerli katkıları ile yardımcı olan Sn. Prof. Dr. İsmet Dindar'ı layık olduğu Gürcüstan fahri vatandaşlık ünvanı için tebrik ediyoruz.

(Mevlüt Artvinli)

Acara Müzik ve Folklor Topluluğu Türkiye'de

E.Ş. Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Organizatörlüğünde 23 Mart – 31 Mart 2002 tarihleri arasında Acara Müzik Topluluğu Halk Oyunları Gurubu Türkiye'de konserler verdi.

Nodar Sağınadze ve Tariel Nakalidze önderliğinde 23 Mart'ta Türkiye'ye gelen 47 kişilik grup ilk konserini Sayın Musa Aydın'ın başkanı olduğu Bursa Batumlular Derneği'nde verdi. Bursalılarının büyük beğeninin kazanan grup ikinci konserini Sayın Ahmet Kahraman'ın başkanı olduğu Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği'nde verdi. Gurup daha sonra Hendek Batum ve Havalisi Kültür Derneği'ne konuk oldu ve Hendeklilere konser verdi. Dernek Başkanı sayın Şemsettin Yeğin konuklarını iki gün evlerde ağırlayarak çok sıcak bir ortam oluşturdular.

Grup Hendek'ten sonra Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Bilal Dindar'ın desteği ve ev sahipliğinde konser verdi. Üniversitedeki konseri Gürcüstan Ankara Büyükelçisi Sayın Tariel Lebnidze ile E.Ş. Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Başkanı Sayın Refaldin Şahin ile Yönetim Kurulu Üyeleri, Alaattin Güven, Ali Rıza

Kababulut, Mevlüt Artvinli, Adil Gündüz, Kadir Albayrak ile 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel izlediler. Üniversitede Büyükelçi Kafkasya Po-

litkası üzerine konferans verdi. Akşamleyin Samsun Valisi Sayın Muammer Güler ve 19 Mayıs Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Ferit Barnay birlikte Büyükelçiye, Vakıf Yönetim Kurulu Üyelerine ve Gürcü Folklor ekibi temsilcilerine bir akşam yemeği verdiler. Yemekte Türkiye Gürcüstan dostluğu ve dayanışma adına önemli mesajlar verildi.

Ertesi sabah heyetimize 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel, Kaymakam Sayın Yusuf Güler ile birlikte sabah kahvaltısı verdiler. Samsun'un ünlü yağlı pidederinin ikram edildiği kahvaltudan sonra şirin ilçenin güzellikleri görüldü ve balıca sığara fabrikası gezildi. Samsun'dan sonra Hopa Ticaret ve Sanayi Odasının misafirleri olarak Hopa'ya giden gurup 31 Mart 2002 günü Hopa kaymakamı Sayın Mustafa Çiçek'in katılımı ile son konserini vererek Türkiye'den ayrılıp Batum'a döndüler.

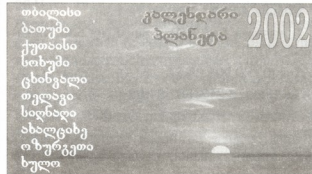
Vakfımızın Organize ettiği bu faaliyette Bursa Batumlular Derneği Başkanı Sayın Musa Aydın, Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Sayın Ahmet Kahraman, Hendek Batum ve Havalisi Kültür Derneği Başkanı Sayın Şemsettin Yeğin, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Bilal Dindar ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sayın Sinan Altunsoy ile 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel'e katkı ve desteklerinden dolayı teşekkür eder çalışmalarında başarılılar dileriz.

(Mevlüt ARTVINLİ)

Haramlar ve Helaller' Kitabı Gürcüce'ye Çevrildi

Yaklaşık 12 yıldır Gürcüstan ve Kafkasya bölgesine yönelik gönüllü olarak sürdürülen yayım hizmetleri zincirine yeni ve çok önemli bir halka eklendi.

Prof. Dr. Hayrettin Karaman Hocanın "Haramlar ve Helaller" adlı eseri Gürcü diline çevrilererek orijinal Gürcü alfabesi ile yayınlandı.

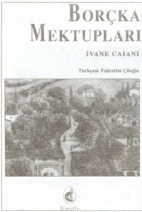
Okuyucular, "Haramlar ve Helaller" ile derneğin diğer yayınlarına www.muslimgeorgia.org web sitesinden ulaşıp bilgisayarlarına da rahatça indirebilirler.

Dernek, ayrıca 2002 yılı Gürcüce Dini Takvim yayınlayarak okurların hizmetine sunmuş bulunmaktadır.

e-mail:info-@muslimgeorgia.ogr Fax: (0212) 631 29 10 Tel: (0212) 631 34 99

"Borçka Mektupları" Yayınlandı

İvane Calani tarafından yazılan ve Fahrettin Çiloğlu tarafından çevrilen "Borçka Mektupları" adlı kitap Otingo Matbaacılık tarafından finanse edilmiş ve Sinatle Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Kitabın önsözünde

"İvane Calani, 1862 yılında doğmuş ve 1936 yılında yaşamını yitirmiştir. Calani, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından, bu savaşta Rusya'nın eline geçmiş olan Çoruh vadisinde görevlendirilmiştir. Buradaki görevi sırasında, ilki 1881 tarihli olan mektuplar yazmış ve bu mektupları Tbilisi'de çıkan Droeba, İveria gazetelerinde yayımlanmıştır. Calani'nin Çoruh vadisi ile bu vadiye yaşayan Müslüman Gürcülere ilişkin aktardığı bilgiler, Türkiye'de yaşayan Gürcüler hakkında kısıtlı bilgilerimize yeni bilgiler katmaktadır.

Calani'nin 93 Harbi sonrasında göç etmeyi Çoruh vadisinde kalan Gürcülerin yaşamı ve gelenekleri üzerine ayrıntılı bilgiler verdiği bu mektupları, 1991'de Tbilisi'de basılan "Şavşat Mektupları" (Tzerlebi Şavşetindan) adlı kitapta alınmıştır. Borçka'dan yazıldığı için biz bu mektupları "Borçka Mektupları" adı altında yayımlamayı daha uygun bulduk. Borçka Mektupları, İsmetzae Doktor Mehmed Arif'in, Çoruh vadisinden göç edip Samsun'un Çarşamba İlçesine yerleşen Gürcüleri anlatan Gürcü Köyleri (2002, Sinatle) gibi, Türkiye'de yaşayan Gürcüler üzerine temel kaynaklardan biridir" demektedir.

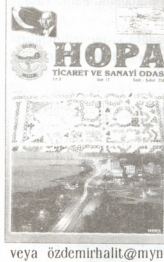
Edinme Adresi Sinatle Yayınları
Davaşpaşa Cad. TIM 2 Sitesi No: 536 Topkapı/İSTANBUL

Tel: (0212) 501 88 54

Tel&Faks: (0212) 501 84 66

"Artvin Tarihi" Kitabı Yayınlandı

Halit Özdemir tarafından hazırlanan "Artvin Tarihi" kitabı yayınlandı. Artvin ile ilgili coğrafi ve

veya özdemirhalit@mynet.com e-mail'den temin edilebilir.

"Adam Öykü" de Üç Öykü

Adam Öykü Dergisi'nin Mart-Nisan 2002 sayısında Fahrettin Çiloğlu'nun üç tane öyküsü yayınlandı. Nisan, Gülümseme ve Ret adlı öyküler, Tbilisi kentinde geçmektedir.

Yeni Hıdı-Köprü Dergisi Yayınlanmaya Başladı

Daha önce gazete olarak yayınlanan Hıdı-Köprü artık dergi olarak ve Gürcüce-Türkçe dillerinde yayınlanmaya başladı. Derginin yayın yönetmenleri Abesalom İmedaşvili ile Ekrem Dindarol olup Danışma Kurulu ile Yayın Kurulu çok sayıda Gürcü ve Türk vatandaşlarından oluşmaktadır.

2002 yılı 1.nci sayısında ilginçli çeken bazı yazıları şöyle sıralayabiliriz.

- Türkiye Cumhuriyeti Gürcüstan'da
- Gürcü Edebiyatı'nın Şövalyesi: Söyleşi
- İzmit'li Gürcülerin Tbilisi Konseri
- Gürcü Türkologlardan Büyük Hedye
- Türk Gürcü Eğitim İlişkileri Üzerine
- Gürcü Şarabının Başarıları

- Ünlü Tarihçi Valerian Gabaşvili

Dergi şu adresten temin edilebilir.

M. Kostava Caddesi, No: 14

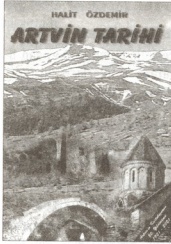
Tbilisi 380009 / GÜRCÜSTAN

Tel: 00995-32-997301-920906

Hopa Dergisi 17. ve 18. Sayıları Yayınlandı

Hopa Ticaret ve Sanayi Odası'nın yayın organı olan Hopa Dergisi'nin bu sayısında aşağıdaki yazılar dikkatimizi çekmiştir.

- T.C. Ziraat Bankası, Tbilisi Şubesi ile ilgili yazı

Dergi, Hopa İş Merkezi Kat 3 Hopa-Artvin adresinden ve 0466-3514217 - 3516417 nolu telefonlardan temin edilebilir.

Sima Dergisi Yeni Sayısı Yayınlandı

Izmit'te kurulan SİMA Doğu Karadenizliler Hizmet Vakfı tarafından yayınlanan Sima Dergisi'nin son sayısında aşağıdaki yazılar dikkat çekicidir.

- Laz Şiğerlerinden Örnekler

- Laz Halk İnançları Üzerine Araştırma Notlar
- Lazca'da Ön Ekler ve Son Ekler
- Lazurlı Ses Yarışması
- Laz Kültürü Tanıtıcı Yayınlar

İlgilenenler dergiyi 0262 - 332 29 53 nolu telefondan temin edebilirler.

Ankara'daki Gürcü Vakfı'nın İdare Merkezinde Yeni Yapılanma

Ankara'da Mithatpaşa Caddesi, 39/9, Kat 5 Kızılay/ANKARA adresinde merkezli bulunan Eduard Şevardnadze Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı'ndan yapılan açıklama aşağıda verilmiştir.

Yönetim Kurulu Üyelerimizin katkıları ile Vakıf Merkezimizde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Üyelerimizin aileleriyle veya arkadaşlarıyla birlikte oturup dınlenebilecekleri, vakit geçirebilecekleri bir ortam sağlanmıştır.

Dınlenme salonuna televizyon, video ve uydu anteni alınmış olup iki Gürcü kanalı izlenebilmektedir. Arzu edildiği takdirde haftanın belirli günleri geleneksel Gürcü pidesi (hacapur) ve hinkali yapılabacaktır.

- Hopa'da Gürcülerden Folklor Ziyafeti

- 21. yy.da Artvin sempozyumu

- Kar Üzerinde Karakucak Güreşleri

- Türk-Gürcü İş Adamları Derneği (GÜRTÜSIAD)

- Gürcüstan-Ermenistan Gezisi

-Türk-Gürcü Dostluğu

İnternette Vakfımıza ait bir Web sayfası açılmıştır: www.tugudav.org

Kurban Bayramının üçüncü günü (24 Şubat Pazartesi) saat 15.00 de Vakıf Merkezimizde yeni Dınlenme Salonumuzun açılışı ve Bayramlaşma yapılabacaktır.

Bu vesile ile Kurban Bayramınızı kutlar, sağlık, mutluluk ve başarı dilekelerimi sunarım.

İlgili vakfın telefonları

0312-4339574-4356888 ve faksı ise

0312-4339339 olup sizlere her zaman hizmet vermek istemektedir.

(Mevlüt ARTVINLI)

Yeni Düşünce Gazetesi 8. nci Sayısı Yayınlandı

Gürcüstan'ın Tbilisi kentinde Gürcüce-Türkçe yayınlanmakta olan Yeni Düşünce Haftalık Gazetesinin 8. nci sayısı yayınlandı.

Bu sayıda ilgil çeken bazı yazılar şöyledir.

- Rusya ve Ermenistan, Türkiye'nin ve ABD'nin Gürcüstan'a yaptığı yardımlardan rahatsızdırlar.

- Gürcüstan'a ABD askerlerinin gelmesine hiç bir güç engel olamaz.

- Cavaheti Bölgesinde Rusya'nın yeni provokasyonu

- Gürcü Subay ve Astsubayları Türkiye'ye teşekkür ediyorlar.

- Abhazya'da çıkan terör olayları Gürcüstan-ABD arasındaki askeri ilişkilerin kesilmesi amacıyla gerçekleşiyor.

Yeni Düşünce Gazetesi aşağıdaki adresten temin edilebilir.

Vahtang Gorgasalı Kuça, No: 11

Tbilisi - GÜRCÜSTAN

Tel: 00995-32-753772

e-mail: senpatli@geo.net.ge

ntazlhuseynlzade@hotmail.com

Gürcüstan Ulusal Günü Coşkuyla Kutlandı

Gürcüstan Cumhuriyeti'nin kuruluş günü olan 26 Mayıs 1918 gününü anmak amacıyla Ankara'da Sheraton Oteli Balo Salonunda 30 Mayıs Perşembe günü düzenlenen resepsiyona devlet, askeri, yargı ve politikadan üst düzey yöneticiler katıldılar. Gürcüstan Türkiye Büyükelçiliği tarafından organize edilen gecede, Büyükelçi Tariel Lebanidze ve eşli, konukları 1830 dan itibaren girişte karşıladılar. Türkiye'li ve Gürcüstan'lı birçok Gürcü bu vesile ile bir kez daha birarada olmanın mutluluğuna yaşadılar.

Gürcüstan'a Deprem Yardımı

25 Nisan 2002 tarihinde Gürcüstan'da meydana gelen 6.3 şiddetindeki Tbilisi merkezli ağır ma-

Vakıf Gm. Md. M. Artvinli ve Gürcü - Türk İşadamları Dernek Başkanı Hasan Bayraktar yardımı verirken

di hasarla sonuçlanan depremle ilgili Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı ile Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı yardım kampanyası başlatıldı. Toplanan parayla 500 alıyeye 2-3 ay yetecek miktarda gıda ve temizlik maddeleri içeren yardım yapıldı. Depremle ilgili Gürcüstan'a giren ilk yardım olmasından dolayı basın ve televizyonda geniş yer verildi.

Uluslararası Acara-Batumi 2002 Çocuk Festivali

Her yıl Gürcüstan Acara Özerk Bölgesi'nde Acara Müzik ve Folklor Derneği'nce yapılan Uluslararası Çocuk Müzik ve Folklor Festivali bu yıl da 8-13 Mayıs 2002 tarihleri arasında Batumi'de yapıldı. Bu festivale vakfımız tarafından Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Halk Oyunları ve Hopa Hüsnü Ciner İlköğretim Okulu Halk Oyunları Ekipleri Kültür Bakanlığı'na Türkiye'yi temsil etmek için gönderilmiş ve Kültür Bakanlığı'na kabul edilerek görevlendirilmişlerdir. Her iki grupta uluslararası böyle bir festivalde Türkiye'yi en iyi şekilde temsil edip tanışmışlardır.

Bundan sonra da Gürcüstan'da yapılacak uluslararası festivallere vakfımız organizatörlüğünde folklor ve müzik ekiplerinin gönderilmelerine devam edilecektir.

BASINDAN

Abhazy'a'dan ABD'ye Kaçak Sigara

Bursa'nın Gemlik İlçesinde bulunan Borusan İman'ında gümrük muhafaza ekiplerince düzenlenen operasyonda, Gürcüstan'ın Abhazy'a özerk bölgesinden ABD ve Panama'ya gönderilecek 3 trilyon 107 milyar İra değerinde kaçak sigara ele geçirildi. 6 kişinin yakalandığı operasyonda ele geçirilen Marlboro sigaralarının sahte olduğu belirlendi.

Cumhuriyet 31/01/2001

Gürcüstan Parlamento Başkanı Ankara'da

Gürcüstan Parlamento Başkanı Nino Burcanadze Ankara'yı ziyaret ederek, Sezer, Ömer İzgi, Bülent Ecevit ve Devlet Bahçeli ile ayrı ayrı görüşti. Görüşmelerde Bakü-Tbilisi-Ceyhan boru hattı projesi ve Gürcü-Abhaz sorunu görüşüldü. Ecevit Abhaz sorununun dış kaynaklı olduğunu belirtti.

Türk Daily News 22/01/2001

Cumhuriyet 27/01/2002

ABD Askerleri Gürcüstan'da

Rus ordusunun taarruzlarından kaçan Çeçen mülteciler ile onlarla birlikte olduğu söylenen Çeçen savaşçıların Gürcüstan'ın Rusya sınırına yakın Pankisi vadisinden çıkarılması için Rusya son bir kaç aydır bu bölgeye operasyon düzenlemek arzusunda. Bu konuda, batıyı arkasına almak için Rusya devamlı propaganda yapmakta ve Gürcüstan'ın yalnız başına bunları oradan çıkaramayacağını ve bu nedenle kendisinin bu bölgeye bir operasyon yapması gerektiğini vurgulamakta idi. Bu tip propaganda konuşmaları ile Rusya bu bölgede askeri varlığını konuşturmak istiyordu. Rusya'nın daha önce aynı amaçlarla Gürcüstan'ın Abhazy'a ve Samaçablo (Güney Osetya) bölgelerine gönderdiği askerlerin orda nasıl kalıcı hale geldiği ve hatta oradaki ayrımcılara nasıl yardım ettiğini uluslararası kamuoyu çok iyi bilmektedir. Rusya bu bölgelerdeki askeri varlığının istenmediğini bildiği halde oradan askerlerini çekmemekte ısrar etmektedir. Bu bağlamda Rusya, üçüncü cepheyi Pankisi vadisinde açıp, Gürcüstan'ın kuzeyini tamamen kontrol altına almak istemektedir.

Rusya'nın emellerini çok iyi bilen Gürcüstan yönetimi, bu bölgeye Rus askerleri yerine ABD askerlerinin gelmesini istedi ve ilk aşamada 200 ABD askeri uzmanı Gürcüstan'a gelecek Gürcü ordusunu terörizme karşı eğitmeye başladı.

Bu konuda bazı Rus yetkililerin ve bakanların olumsuz tavır almalarına karşın Rusya Devlet Baş-

kanı Putin, bunun rahatsız edici bir olay olmadığını vurguladı.

Gürcüstan'a gönderilen ABD askerî uzmanları ile ilgili bazı gazete haberleri şu başlıklarla verilmiştir:

- ABD, Gürcüstan Cephesini Açıyor
Cumhuriyet 21/02/2002
- Rusya, ABD'nin Gürcüstan'a Yardım Etmesine Soğuk
Türkisch Daily News, 22/02/2002
- Terörle Mücadelede Yeni Cephe Gürcüstan'da Açılıyor
Dünya, 28/02/2002
- 200 ABD'li Asker Terörle Mücadele İçin Gürcüstan'a Gidiyor.
Milliyet, 28/02/2002
- Amerikan Askerleri Eski SSCB Topraklarında Finansal Forum, 28/02/2002
- Rusya Küplere Bindi.
Radikal, 01/03/2002
- Kafkasya'da Çıkar Kavgası
Cumhuriyet, 01/03/2002
- Ruslar Tatmin Edilmelidir.
Türkisch Daily News, 01/03/2002
- Gürcüstan, ABD Kuvvetlerinin Gelişini Savunuyor
Türkisch Daily News 01/03/2002
- ABD-Rusya Gürcüstanı Paylaştlar
Finansal Forum 01/03/2002
- Putin: Gürcüstan'da ABD Varlığı Trajedi Değil
Finansal Forum 03/03/2002
- ABD Askeri Şimdi de Kafkasyada
Dünya 05/03/2002
- Gürcüstan Lideri, Avrupa Topuluğu ile Güvenlik Adımlarını Görtüştü
Türkisch Daily News 19/03/2002
- Kafkasya Sırasını Bekliyor
Yedinci Gündem 06-12/04/2002
- ABD Askerleri Sadece Eğitim İçin
Türkisch Daily News 03/05/2002
- ABD, Güney Kafkasya ve Türkiye'de Yeni Politika Geliştiriyor
Türkisch Daily News 05/05/2002

Barışgüçü Konumu

Şevardnadze, Gürcüstan'ın Abhazya bölgesinde mevcut Rusya Barış Gücü askerlerinin kalış süresinin 01.07.2002 tarihine kadar uzatıldığını bildirdi. Bu arada Bir Milletler Güvenlik Konseyinin Abhazya sorununa barışçı bir çözümün çok kısa sürede bulunması konusunda kararını da sevinçle karşılandığını bildirdi.

Türkisch Daily News 04/02/2002

RTÜK'ten "Lazca" Yayma Uyarı

Ankara (Cumhuriyet Bülrosu)

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Rize Gelişim TV'ye "Lazca" yayını yaptığı için uyarı cezası verdi. Üst Kurul, Gelişim TV'nin "Lazca" sunduğu müzik-eğlence programı ile "radyo ve televizyon yayınlarının Türkçe yapılması" ilkesini çiğnediğini savundu. Üst Kurul, bu kuralı bugüne kadar yalnızca Kürtçe yayımlar konusunda uygulamıştı. Gelişim TV'ye verilen ceza, aynı zamanda Kürtçe dışında başka dilde yapılan bir yayına ilk kez ceza uygulanması anlamına geliyor.

Cumhuriyet 16/02/2002

En İyi Yönetmen Ödülü Otar İosellani'ye

Berlin Film Festivali'nde en iyi yönetmen ödülü Gürcü Otar İosellani'ye "Pazartesi Sabahı" adlı filmi için verildi.

Cumhuriyet, Radikal 18/02/2002

Sevişgen Tavuskuşları Diplomatik Kulislerde

Gürcüstan Büyükelçisi Tairel Lebanidze'nin çiftleşme dönemine giren tavuskuşlarının attıkları "civileşme çığlıkları", Ankara Valisi Yahya Gür'ü rahatsız etti.

Ankara'nın diplomatik kulislerinde Lebanidze'nin tavuskuşları konuşuluyor.

Gürcüstan'ın Türkiye Büyükelçiliği ile Ankara Vali Konağı, Çankaya Abdullah Cevdet Sokak'ta sırt sırta bulunuyor.

Doğaya düşkün olduğu belirtilen Lebanidze, ülkesinden getirttiği ve zaman zaman büyükelçilik bahçesinde boy gösteren, son derece güzel tüylere sahip, dişi ve erkek olmak üzere bir çift tavuskuşu besliyor.

Ancak doğanın canlanarak, yeniden hayat kazandığı bahar aylarına girilen bu günlerde, her canlı gibi tavuskuşlarının da doğanın "geri çevrilemez" çağrısına uyarak çiftleşme dönemine girmeleri, "diplomatik bir mevzu" halini aldı.

Normal zamanlarda son derece sessiz ve uysal oldukları bilinen tavuskuşları, içine girdikleri ola-

ğanüstü dönemin etkisiyle 15 dakika aralıklarla tiz ve yüksek perdeden çığlık atıyorlar. Gece-gündüz demeden sık aralıklarla tavuskuşlarının atıkları "cilveleşme çığlıklarını" Büyükelçi Lebanidze'nin komşusu Vali Gür'ü rahatsız ettiği kaydediliyor.

Nezaketiyle tanınan Vali Gür'ün bunu doğru dan doğruya Büyükelçi'ye iletmediği ancak, konu açıldığı anda şakacı bir üslupla kur çığlıkları atan tavuskuşlarına da değinmeden edemediği belirtiliyor.

Hürriyet, 22/02/2002

İngilizler'in Yusufeli Barajı Tepkisi

İlusu Baraj'ın ardından Çoruh Nehri üzerinde yapılacak olan Yusufeli Barajı Projesi İngiliz çevrecilerinin hedefi haline geldi. The Guardian gazetesi, Yusufeli Baraj'ın gerçekleşmesi halinde Gürcüstan'ın su kaynaklarının azalacağını, Karadent sahilinin erozyona uğrayacağını savundu. Gazete, Blair hükümetinin Yusufeli projesine katkıda bulunmaya hazırlanırken büyük tepki uyandıran İlusu Barajı projesini desteklemekten vazgeçmediğini belirterek sert dille eleştirdi. Gazete, Yusufeli Barajı nedeniyle 15 bin kişinin evinin ve tarlalarının su altında kalacağını öne sürdü. The Guardian, Yusufeli barajı projesine talip konsorsiyumun lideri Fransız şirketi Spie batignolle'nin hisselerinin yüzde 41'inin İngiliz şirketi Amec'in elinde olduğuna dikkat çekti.

Cumhuriyet 27/02/2002

"Abhazya'ya Bağımsızlık"

Ruysa, Parlamentosu alt kanadı Duma'dan da, "Abhazya'nın Gürcüstan'dan bağımsızlığını tanıyalım" şeklinde sesler yükselmeye başladı. Duma Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Dmitri Rogozin, "ABD'nin Gürcüstan'a askeri uzmanlar yerleştirdiği haberleri teyid edilirse, Duma da, karşılık olarak, Abhazya'nın bağımsızlığının tanınması konusunu gündeme alabilir" dedi.

Öte yandan Abhazya parlamentosunun adı açıklanmayan bir temsilcisi de Interfaks'a yaptığı açıklamada, "Abhazya'da bu yıl içerisinde, bu cumhuriyetin Gürcüstan'dan ayrılarak Rusya'ya bağlanması ile ilgili bir referandum yapılabilir" dedi. Abhazya lideri Vladislav Ardzinba ise 26 Ocak tarihinden beri Moskova'da bulunuyor. Ardzinba'nın sağlık nedenleri ile Moskova'da kalmakta olduğu belirtiliyor.

Finansal Form 01/03/2002

İsyancılar Seçim Yapıyor

ABD'nin Gürcüstan'a askeri eğitim verme kararına karşılık olmak üzere Gürcüstan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da parlamento seçimleri yapıldı.

Washington'un Gürcü askerlerini eğitime kararı üzerine Abhaz İsyancılar komşu Rusya'dan yardım istedi.

Turkish Daily News 04/03/2002

Erivan, Ankara-Tbilisi'yi Örnek Almadı

Türkiye ile Gürcüstan arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde Devlet Başkanı Şevardnadze'nin akılcı siyasası olduğu kadar Türkiye'de yaşayan, hatta parlamentoda temsil edilen Gürcü vatandaşlarımızın rolüde büyüktür. Ermenistan'ın akılalmaz siyasal yaklaşımına karşılık Tbilisi, Ankara ile iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmenin kendi yararlarına olduğunu daha Moskova'dan kopar kopmaz algıladı.

Bakü-Ceyhan boru hatları Tbilisi bağlantılı olarak Gürcüstan topraklarına girdi, ancak Ermenistan dışlanmadı mı? Bundan kim kazançlı çıktı, kim yitirdi? İki başkent arasında devlet düzeyinde ve halklar arasındaki ilişki her geçen gün yoğunlaşmakta, ekonomik alışveriş artmakta. Kişi başına ulusal gelir 1350 dolar olan Gürcüstan'ın dış ticareti içinde Türkiye'nin payı yüzde 17.7 oranı ile 182.2 milyon dolardır. Birinci konumda Türkiye'yi Rusya ve Almanya izliyor.

Gürcüstan, Türk İşadamlarının yatırımlarına kapılarını açtı, daha fazlasını da bekliyor. Erivan ise bu ilişkinin olumlu sonuçlarını göremeyecek kadar kör.

Cumhuriyet 05/03/2002

Çoruh Artık Durgun Akacak

İstanbul Haber Servisi- Artvin'de doğan milyonlarca yılda oluştuğu, el değişmemiş yeşilliklerle bezeli Çoruh nehri ve havzasında kurulacak 27 baraj nedeniyle yitirilecek değerler, "Çoruh artık durgun akacak" adıyla belgelleştiriliyor.

TRT Ankara Televizyonu Müdürlüğü ile Ankara Artvin Kültür ve Yardımlaşma Derneği işbirliğiyle Artvin'de çekilecek "Çoruh artık durgun akacak" adlı belgeselde, başta Yusufeli ilçesi olmak üzere sular altında kalacak olan yerler görüntülenerek kayda geçirilecek. Belgesel 2002 yılında tamamlanacak ve TRT kanallarında yayımlanacak.

TRT Ankara Televizyonu ve Ankara Artvin Kültür ve Yardımlaşma Derneği tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Çoruh ve havzası 21. yüzyılda da insan eliyle gerçekleştirilen büyük bir değişime hazırlanıyor. Çoruh ve kolları üzerinde 10'u büyük, yaklaşık 27 baraj kuruluyor. Ancak barajların yapımıyla birlikte birçok değer de yok olup gidiyor. Bu belgeselin amacı, sular altında kalacak olan yerleri gelecek kuşaklara taşımak."

Sarp'ta Açılış Günü

Sarp Sınır Kapısı'nın daha seri işletilmesi amacıyla yapılan otomasyon çalışmaları tamamlandı. Sınır kapısının otomasyon çalışmaları çerçevesinde tamamlanan yolcu salonu ve araç muayene peronlarının açılışı bugün gerçekleştirilecek. Yetkililer, Sarp Sınır Kapısı'nda yapılacak açılış törenine, Gümrük Müsteşarı Nevzat Saygıoğlu ve Artvin Valisi Selahattin Akyurt'un da katılacağını kaydettiler.

Dünya, 11/03/2002

Adalet Bakanı Gürcüstan'ı Ziyaret Etti

Adalet Bakanı İlikmet Sami Türk resmi bir ziyaretle Gürcüstan'a gitti. Gürcüstan Adalet Bakanı Roland Gillaşvili ile protokol imzalayan Türk daha sonra Şevardnadze ve Nino Burcunadze'yi ziyaret etti.

Turkish Daily News 13/03/2002

Abhazya'da 45 El Kalde Milltanı Bulunuyor

Gürcüstan'ın ayrımcı Abhazya bölgesinin eski Meclis Başkanı Tarvaz Naderaişvili ile yapılan bir görüşmede; Abhazya bölgesinde Vahadzı'ı yaymak için 45 El Kalde militanının Abhaz ayrımcılarla birlikte çalıştığını bildirdi.

Bu arada, Rusya'da mevcut bazı çevrelerin Abhazya'nın Rusya ile birleştirilmesi gerektiği konusunda çalışmalar yaptığı bildirildi.

Turkish Daily News 17/03/2002

Türk, Gürcü Sınırında Ortak Tatbikat

Türkiye-Gürcüstan sınırındaki Seyrtepe bölgesinde Türkiye-Gürcüstan ortak tatbikatı başladı. Tatbikatin amacı sınırdaki kaçakçılık olaylarını önlemektir.

Turkish Daily News 20/03/2002

Abhazya'da 4 Rus Kaçırıldı

Gürcüstan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da teröristler tarafından üçü sivil yetkili şahıs ve biri de asker olmak üzere 4 kişinin kaçırıldığı bildirildi.

Turkish Daily News 20/03/2002

İstanbul Kafkas Dance Company'den Özel Gösterim

İstanbul Kafkas Dance Company, 27 Nisan ve 18 Mayıs Cumartesi akşamı 20.30'da Maltepe Yayla Sanat Merkezi'nde seyircileriyle buluşuyor. 1990 yılından beri yurdumuzun birçok yerinde ve yurtdışında Türkiye'yi başarıyla temsil eden İstanbul Kafkas Dance Company, diğer Kafkas dans topluluklarının aksine tüm Kafkasya'nın kültür mozağını ortaya koyan danslardan oluşan geniş bir repertuara

sahip. 40'ı aşkın dansçıdan oluşan topluluk, 27 Nisan ve 18 Mayıs'ta 17 dans gösterisi sergileyecekler.

Dünya 21/03/2002

Rusların Saldırısı

Gürcüstan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da bulunan Rus askerlerinin Anaklia köyünde sivil insanlara silahla saldırıda ve bir kişinin yaralandığı belirtildi.

Turkish Daily News 27/03/2002

Bombalamalar Gürcüstan'ın Ayrımcı Bölgesinde Tanystonu Yükseltti

Gürcüstan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da meydana gelen 4 adet bombalama olayında 3 kişi öldü ve 28 kişi yaralandı. Özellikle ABD askeri uzmanlarının Gürcüstan ordusunu teröristme karşı eğiltmek için Gürcüstan'a geleceği haberinden sonra Abhazya'da terörist faaliyetleri yoğunlaştı.

Turkish Daily News 28/03/2002

Nato Gürcüstan Ziyareti

Bir Gürcü üst düzey yetkilisinin bildirdiğine göre bir grup Nato uzmanı eski Sovyet Cumhuriyeti Gürcüstan'ın askeri yapısının iyileştirilmesi için Tbilisi'ye iki günlük bir ziyarette bulunduğunu bildirdi.

Turkish Daily News 04/04/2002

Gürcüstan Parlamento Grubu Ankara'da Abhazya'ya Yatırım Yapılmasını Önerdi

Gürcüstan Parlamentosu Başkan Yardımcısı Vahtang Kolbai ve beraberindeki parlamento grubu Ankara'ya gelerek, TC. parlamentosundan Ali İliksoy ve Ahmet Tan eşliğindeki grupla görüşmeler yaptı. Görüşmelerde, Türk İşadamlarının Abhazya'da yatırımlar yapmasını isteyen grup, ayrıca Türkiye'nin Gürcüstan'ın toprak bütünlüğüne gösterdiği hassasiyet nedeniyle teşekkürlerini dile getirdiler.

Turkish Daily News 04/04/2002

Rus Askerlerine Ateş

Gürcüstan'ın ayrımcı Abhazya bölgesinde görev yapan Rus Barış Gücü askerlerine ateş açıldığı, fakat hiçbir hasar meydana gelmediği bildirildi.

Turkish Daily News 08/04/2002

Hamlet Sözsüz Sahnelendi

Shakespeare'ın ünlü Hamlet'i (olmak veya olmamak sözü söylenmeden) Newyork'ta bir Gürcü yönetmen tarafından sahnelendi. Paata Tsikurişvili tarafından sahnelenen Hamlet'te, eşi Irina'da Op'hella rolünü oynamaktadır.

Turkish Daily News 08/04/2002

Abhaz Ayrımcıları Bağımsızlık Düşüyor

1993 yılındaki savaşı Rus silahları ve Çeçen-Rus askerleri ile kazanan Abhaz ayrımcılara Rusya pazarını açmış bulunuyor. Bağımsız Devletler Topluluğu'nun boykot kararına rağmen Rusya, Abhaz ayrımcıların ekonomisini ayakta tutmaya devam ediyor. Abhaz ayrımcıları petrol, un ve şeker gibi temel ihtiyaç maddelerini Rusya'dan alıyor ve bu ülkeye turuncuğiller, kereste, balık ve şarap satışı yapmaktadırlar. Rusya'nın bu ticarete göz yumması sonucu, Abhaz ayrımcılar ekonomilerinin geliştiğini bildiriyorlar. Ayrıca, yaz aylarından binlerce Rus turisti Abhazya'ya gitmektedir. Abhazya Dışişleri Başkanı Sergei Şamba, bağımsız olduktan sonra bizim ilk işimiz halkın ekonomik gücünü geliştirmek ve sosyal yapısını iyileştirmektir" diyerek bağımsız bir ülke olduklarını vurgulamaktadır.

Turkish Daily News 08/04/2002

"Kafkas Dörtlüsü" Toplandı

Kafkas dörtlüsü olarak nitelendirilen Rusya, Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan Güvenlik Konseyi Sekreterleri, Karadeniz kıyısındaki Soçi'de bir araya geldi. Böyle bir toplantının ilk kez düzenlendiğini belirten Rus Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Vladimir Ruşaylo, uluslararası ve bölgesel güvenliğe yönelik tehlikeler, Kafkasya'da güvenlik için işbirliği projesi, ekonomik ve insani sorunlarda koordinasyon kurulması konularını ele alacaklarını açıkladı.

Yedinci Gündem, 06-12/04/2002

Gürcüstan'da Deprem

Gürcüstan'ın başkenti Tbilisi'de, Richter ölçeği-ne göre büyüklüğü 5 olarak tahmin edilen bir deprem meydana geldi. Rus İnterfaks haber ajansı, dün akşam saat 20.45 sıralarında meydana gelen depremin hasara yol açıp açmadığını ise bilmediğini belirtti. Gürcü yetkililer ise depremden sonra sadece telefon hatlarının geçici olarak kesildiğini ve şu ana kadar depremin büyük bir hasara yol açtığına ilişkin kendilerine bilgi gelmediğini belirtti-ler.

Cumhuriyet 12/04/2002

Gürcüstan Diken Üstünde

TBLİSİ- Rusya'nın dün sabah Abhazya Cumhuriyeti'ne helikopterle asker sevk etmesi, Gürcüstan-Rusya gerilimini turmandırdı. Rus helikopterlerinin, Abhazya'nın Ajara bölgesine 100 kadar asker indirmesi üzerine, Gürcü kuvvetleri alarma geçti. Rus Dışişleri, bunun askeri operasyon olmadığını

açıkladı. Abhazya'daki Rus birlikleri, Gürcü ve Abhaz savaşçıları arasındaki bölgede barış gücü olarak duruyor. Abhazya'nın güneydoğusundaki Ajara'daki stratejik Kodor geçidi, geçen ekimden beri Gürcü birliklerinin denetiminde; Gürcüler, Abhaz yetkililerle yaptıkları anlaşma uyarınca 10 Nisan'a dek bölgeden çekilecekti. Abhazya, 1992 ve 1993 yıllarındaki kanlı çatışmalardan bu yana özerk bölge konumunda.

Radikal 13/04/2002

Gürcüstan, Rusya'nın Kuvvetlerini Geri Çektirildiği Bildirdi

Şevardnadze, Rusya'nın Abhazya'da yaptığı bu son askeri operasyonun bir taciz olayı olduğunu ve eğer bu son harekette bir asker dahi orda kalsa, bütün Rus barış kuvvetlerinin Abhazya'dan gitmesini emrini verebileceğini bildirdi.

Rusya, ABD askeri uzmanlarının Gürcüstan'a gelme kararından sonra, özellikle Abhazya bölgesinde olmak üzere tüm Gürcüstan'da istikrarsızlık yaratmaktadır.

Turkish Daily News 15-16/04/2002

Şevardnadze, Putin'in Kendisine Gürcüstan'ın Abhazya ile İlişkilerine Karışmayacağı Garantisi Verdiğini Bildirdi

Şevardnadze, Rusya Devlet Başkanı Putin'in kendisine Abhazya konusunda garanti verdiğini ve Abhazya-Gürcüstan ilişkilerine karışmayacağını bildirdi.

Turkish Daily News 20/04/2002

Rusya ve Abhazya Gürcüstan'ı Suçladılar

Rusya Dışişleri Bakanı Gürcüstan hükümetini Abhazya'da karışıklıklar çıkarmakla suçladı. Ayrımcı Abhazya Bölgesi'nin başbakanı Anri Dzhengeniye ise Gürcüstan'ın son zamanlarda çok sert tavırlar içine girdiğini açıkladı.

Turkish Daily News 22/04/2002

Kafkasya'da İstikrar Arayışı

Sezer, Altyev ve Şevardnadze terörizmi görüşmek üzere Trabzon'da bir araya geldi. Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in Nisan 2002 başlarında Tbilisi'yi ziyareti sırasında açıklanan toplantı ile üç ülkenin terörizme karşı takınacakları tavırlar konusunda görüşmeler yapıldı.

Hürriyet, Milliyet, Sabah, Akşam, Star, Yeni Şafak ve Zaman Gazeteleri
26/04/2002 - 20/04/2002

Sıra Dışı Bir Pazartesi

Istanbul- 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin son gününde seyirci karşısına çıkacak olan en dikkat çekici film "Pazartesi Sabahı". Festivalde "Yaşam Boyu Başarı Ödülü"yle onurlandırılan Gürcü yönetmen Otar Ioseliani'nin imzasını taşıyan film, geçtiğimiz aylarda Berlin Film Festivali'nde En İyi Yönetmen ve FIPRESCI ödülleri almıştı.

Birinci sınıf bir komedi filmi olan "Pazartesi Sabahı", günlük yaşamın monotonluğundan sıkılıp mutluluğun sırlarını aramaya çıkan bir adamın hikayesini anlatıyor.

Radikal 28/04/2002

"Kuzey Kafkasya Kültür Günleri" Bugün Başlıyor

Istanbul Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul Kafkas Kültür Dernekleri ve Vakıfları'nın düzenlediği "Kuzey Kafkasya Kültür Günleri Etkinlikleri" bugün başlıyor.

17 Mayıs'a kadar sürecek etkinliğin bu akşam 19.00'da CRR'deki açılışında, sinevizyon gösterimi, Kuzey Kafkasya folklorundan örnekler sunulurken "Antik Çağlardan Günümüze Kafkas Kıyafetleri" sergisi de açılacak.

Yarın 15.00'te ise Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde (TZT) Birleşik Kafkasya Derneği'nin hazırladığı, Av. Sefer E. Berzeg ve M. Aydın Turan'ın konuşmacı olarak katılacakları "Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti'nin Kuruluşu" konulu açıkoturum yapılacak. Kafkas Kültür Derneği'nin hazırladığı, av. Rahmi Tuna'nın konuşmacı olarak katılacağı "Çerkes Kültürü (Khabze) konulu açıkoturum ise 14 Mayıs Salı 19.00'da TZT Kültür Merkezi'nde yapılacak.

Aynı yerde 16 Mayıs Perşembe 19.00'da Kafkas Vakfı'nın hazırladığı Adige Belgesel'inin gösterileceği "Kuzey Kafkaslıların sürgünü" konulu açıkoturuma av. Kazım Berzeg ve Mehdi Nühzet Çetinbaş konuşmacı olarak katılacak.

17 Mayıs Cuma 20.00'de Muammer Karaca Tiyatrosu'nda Uzunyayla Kafkas Kültür Derneği'nin "Dolunay" adlı oyunu ve derneğin folklor ekibinin ve müzik grubunun gösterileri yer alacak.

Cumhuriyet 11/05/2002

Kafkasya'da Dolaylı Tahdit

Emm Gürses

Geçen ay sonunda Trabzon'da, Azerbaycan, Gürcüstan ve Türkiye cumhurbaşkanları bölgedeki güvenlik konularını görüştüler. Kafkasya'da güven-

lik konusunda en çok sıkıntıyı yaşayan Şevardnadze yönetimi olduğu için, toplantıda dikkatler özellikle Şevardnadze'nin konuşmaları üzerinde yoğunlaşmıştı.

Şevardnadze konuşmasında, gelecek toplantının Tbilisi de yapılacağı ve bu toplantıya başka ülke temsilcilerinin de katılabileceğini ifade etti. Bu açıklamanın, uzun yıllardır verdiği uğraştan sonra, Şevardnadze'nin Washington'ı askeri olarak ülkesine çekebilemeyi başarmasından sonra gelmesi yeni gelişmelere yol açacağına benzer.

Toplantıda Şevardnadze'ye, Trabzon zirvesinden Moskova'nın rahatsızlık duyduğu hatırlatılınca, Şevardnadze ciddiye almaz bir şekilde çok uzakta olduğu için duymadığını söyledi. Toplantının yapıldığı 29 Nisan günü ise bir grup ABD'li askeri uzmanın Tbilisi'ye vardığı haberi ulaştı toplantıya. Yeni bir grup ABD'li askeri danışmanın da 20 Mayıs'ta Gürcüstan'a gideceği açıklandı Gürcüstan Savunma Bakanı David Tevzaze tarafından geçen perşembe günü. Pentagon'daki görüşmesinden dönen bakan, Tbilisi Havalanı'nda 64 milyon dolarlık eğitim e teçhizat desteğinin de geleceğini açıkladı.

Rusya başınında Trabzon toplantısı, Kafkasya'da Rusya'yı dışlayan bir gelişme olarak yorumlandı çoğunlukla. Bush yönetimi, Karadeniz'den Hazar'a çıkış yolunda anahtar ülke olan Gürcüstan'a ağırlık veriyor. Bu politikanın başarılı olabilmesi için Moskova'nın kuzeyde tutulmasının zorunlu olduğunu düşünerek politikalar belirleniyor. Bu politikalar eğer Moskova'yı geçmiştire olduğu gibi bölgede etnik anlaşmazlıkları kullanmaya iterse, Ankara'nın Karabağ sorununu çözmeye çabasını zora sokabilir.

Cumhuriyet, 11/05/2002

Karadeniz Tiyatroları Trabzon'da Buluşuyor

Trabzon Devlet Tiyatroları Haluk Ongan Sahnesi'nin perdeleri, 15-23 Mayıs tarihlerinde "3. Uluslararası Karadeniz'e Kıyısı Olan Ülkeler Tiyatro Buluşması" için açılacak. 9 ülkeden tiyatro topluluklarının katıldığı buluşma, yarın Kültür Bakanı İstemihan Talay'ın katılacağı açılış töreniyle başlayacak.

Oyunun yönetmeni Vadim Dantsiger. D. Kladiashvili'nin yazdığı, Andro Enukidze'nin yönettiği "Kurban" adlı oyun, Gürcüstan Tbilisi "Merab Kostava" Drama Tiyatrosu tarafından 20 Mayıs'ta saat 20.00'de sahnelenecek.

Cumhuriyet 14/05/2002

abonet

tıkır tıkır işleyen bir abonelik

*Bütün Dünya *Adam Sanat *Adam Öykü *NPQ Türkiye
*Toplumsal Tarih *İstanbul *Parşömen *New
Perspectives on Turkey *Hayalet Gemi *Cogito *Defter
*Kitaplık *Tiyatro...Tiyatro *Edebiyat ve Eleştiri *Teori
ve Politika *Foreign Policy *Akademik Araştırmalar
Dergisi *Beauty Forum *Anadolu Yaşam Gazetesi
*Sanat Dünyamız *Dağıtım Kanalı *Öyküden Bir
Bilet:Gidiş-Dönüş *Roza *Düşünen Siyaset *Edebiyat
Gündemi *Rasyo Ekonomi *Uç *Fashion News
*Üçüncü Göz *Sarı Trampet *Felsefelogos *Final ÖSS
*Kuaför Magazin *Sosyal Demokrat Değişim *İnşaat
Ekonomi *Final LGS *İmaj 2000 *Ütopiya *Güldiken
*Mjora *Görüş *Cogito *Rüzgar *Yazın *Defter
*Çveneburi *Karizma *Kafkasya Yazıları *Doğu Batı
*MAD *Üçüncü Öyküler *Turkish Aviation *Kunduz
Düşleri *Cosmetic Coiffeur *Liberal Düşünce *Sanat
Çevresi *Yumurcak Dennis ve Gıcır *Elektronik'te
Doğubank *Tüketici *Turist *4 Mevsim Turizm Aktüel
*Müzik Vizyon * Parşömen * İstanbul Kültür Sanat
Haritası * Toplumsal Tarih * İstanbul * NPT * Süper CD

Dilediğiniz dergiye, bir telefonla, bankaya gitmeden, form doldurmadan abonelik !
İster kredi kartıyla, ister teslim anında ödeme imkanı.

Gecikmeden, aksamadan, Aktif Dağıtım güvencesiyle, adresinize ücretsiz imzalı teslim.

Yalnız yıllık değil dilediğiniz süre için abonelik.

0212 210 0 110

Perpa Ticaret Merkezi 11. Kat B Blok No:1752 Okmeydanı/İstanbul
www.abonet.net abonet@abonet.net Faks: 0212 222 27 10

YAŞAR TEKSTİL

SAN. TİC.LTD.ŞTİ.

YURT DIŞI ve YURT İÇİ

PAZARLAR İÇİN

HER CİNS KONFEKSİYON

ÜRÜNLERİNİN

KALİTELİ ÜRETİMİNDE

HİZMETİNİZDEYİZ

Tel.: (0288) 246 19 67 - 68-69-78-79 Fax : 246 19 80
Kırklareli Yolu üzeri 7. Km. KAVAKLI / KIRKLARELİ

DEMİRKOL

ULUSLARARASI NAKLİYAT
VE DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.

**KAFKASYA HATTININ EN ÜCRA KÖŞESİNE
SINIRSIZ ve GARANTİLİ TAŞIMA HİZMETİ**

MERKEZ OFİS:

Tevfik Fikret Caddesi
Taç İş Merkezi No:2 Kat 1
ŞİRİNEVLER / İSTANBUL
Tel.: (0212) 442 20 22 - 442 31 28
Tel.: (0212) 442 29 52 - 442 28 98

ŞUBE AKSARAY::

Küçüklanga Caddesi
Emniyet Oto Parkı İçi No:31
AKSARAY / İSTANBUL
Tel.: (0212) 529 00 79
Tel.: (0212) 529 01 38

ŞUBE HOPA::

Hopa İş Merkezi Kat 2
No.: 91
HOPA / ARTVİN
Tel.: (0466) 351 73 80